

[Kofod-Svendsen]

kan få en bedre bolig udenfor, hvor de frygter ensomheden og isolationen. Der påhviler derfor de myndigheder, der skal medvirke til afviklingen af Christiania, en stor forpligtelse til at gøre det på en socialt ansvarlig måde, samtidig med at tidsplanen overholdes.

I forbindelse med afviklingen af Christiania er det meget vigtigt, at man tager hensyn til Christianias naboer. De har i mange år levet med angsten for kriminaliteten i området, ligegyldigt om den kan tilskrives Christianias faste beboere eller personer med et mere løst forhold til området. Derfor bør de også i høj grad inddrages i afviklingen.

Lovforslaget tilsigter, at Christiania afvikles over en periode på godt 3½ år.

Ved lovforslagets vedtagelse vil der blive etableret et stop for tilflytning til området og for etablering af erhverv i området.

Miljøministeren skal inden 1. juli 1990 udarbejde planer for områdets fremtidige anvendelse. Området bør hovedsagelig gøres til rekreativt område for Københavns befolkning, men der vil også kunne blive tale om at etablere institutioner, der naturligt kan indpasses i området.

De nuværende beboere på Christiania vil i perioden fra 1. juli 1990 til 1. november 1992 blive tilbudt en erstatningsbolig i det storkøbenhavnske område. Såfremt der bliver påført kommunerne større udgifter til genhusning, vil disse udgifter blive refunderet af staten.

Efter 1. januar 1993 er enhver adgang til og ophold på området forbudt, indtil det er retableret.

Ved forsvarsministerens foranstaltning vil området blive retableret, så man kan udnytte de rekreative værdier, som området indeholder. Efterhånden som området er retableret, vil det blive overdraget til anden anvendelse i overensstemmelse med den af miljøministeren udarbejdede planlægning. Herefter vil loven blive ophævet ved kgl. anordning.

For at muliggøre en hurtig administrativ behandling, således at planlægning af områdets anvendelse og retablering af området fremmes mest muligt, samt at mulighederne for genbesættelse mindskes, er der i lovforslaget bestemmelser om fravigelse af gældende planlovgivning og byggelovgivning.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg anbefale dette til velvillig behandling i Tinget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til statsministeren [om, hvilket skridt ministeren vil tage for at sikre, at medlemskab af en faglig organisation ikke sættes som betingelse for at få og opretholde et arbejde eller udøve et erhverv].

Af Glønborg (KRF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 6/10 88).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 3:

Forespørgsel til industriministeren [om, hvad ministeren kan oplyse om erhvervs- og beskæftigelsesudviklingen på Vestlolland og om regeringens indsats for at forbedre den].

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 6/10 88).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1989.

Af finansministeren (Palle Simonsen).

(Fremsat 4/10 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Finansministeren fortalte os så sent som for to dage siden, at vigtige dele af det finanslovsforslag, vi behandler i dag, slet ikke passer.

Der er opstået et nyt, meget stort hul i statens økonomi til næste år, et hul på 11 mia. kr. Det svarer til godt 5 pct. af statens samlede udgifter.

[Henning Rasmussen]

Det, man fortalte os i juni og i august, ja så sent som under åbningsdebatten sidste torsdag, er ikke rigtigt. Det er ikke rigtigt, at det er lykkes »at få det uhyggeligt store, mangeårige underskud i statsfinanserne ud af verden«, som statsministeren sagde i åbningstalen for 9 dage siden.

I dag siger finansministeren, at vi i år, i 1988, får et statsunderskud på 8 mia. kr. – hvis vi slipper med det. I dag siger han, at vi til næste år får et underskud på knap 3 mia. kr. i stedet for et overskud på 8 mia. kr. I dag siger finansministeren, at vi til næste år får næsten ingen stigning i produktionen, ingen stigning i borgernes indtægter, et fald i erhvervenes investeringer, et fald i boligbyggeriet og en ny uhyggelig stigning i arbejdsløsheden oven i den, vi har i forvejen. Derfor svigter statens indtægter af skatter og afgifter, og derfor løber udgifterne til de arbejdsløse og bistandsklienterne i vejret.

I dag siger finansministeren og statsministeren, at regeringen er gået i gang med at finde nye besparelser: Vi skal finde endnu flere milliarder kroner. Hvor mange ved vi ikke. Hvor og hvordan ved vi heller ikke.

Resultatet er, at der er skabt en ny, stor usikkerhed, nye huller i finanslovsforslaget og en større uklarhed i timerne op til førstebehandlingen i dag.

Derfor spørger vi: Hvad er det egentlig, regeringen vil have vi skal tage stilling til i dag? Og jeg vil gerne forklare nærmere, hvorfor vi spørger.

Finanslovsforslaget har jo flere gabende huller.

For det første: Der er ikke et menneske, der ved, hvordan regeringen tænker sig at de 2,3 mia. kr. på en række budgetreguleringskonti skal findes. Regeringen ved det heller ikke selv.

For det andet: Rundt omkring i budgettet er der konti på mere end 3 mia. kr., som de stillede forslag kun kan indbringe en brøkdel af, og en række andre sparekonti er også usikre.

For det tredje: Hvor meget mener regeringen at de nye choktal kræver af nye nedskæringer eller nye indtægter? Taler vi om 4, om 6 eller om 8 mia. kr.? Eller hvad taler vi om?

Og for det fjerde: Kan vi overhovedet stole på regeringens nye skøn over indtægter og udgifter? Eksempelvis: Tør vi tro på, at der til næste år købes 110.000 biler i Danmark med en afgift på 10,4 mia. kr. i indtægt? I år sælges der

formentlig omkring 85.000 biler. Eller tør vi stole på, at arbejdsløsheden »kun« stiger med 15.000 til 265.000 til næste år? Danmarks Statistik oplyste jo i forgårs, at erhvervslivet har mistet 30.000 arbejdspladser i løbet af det sidste år, og til næste år skærer stat, amter og kommuner ned i beskæftigelsen, samtidig med at der er stadig flere, der melder sig på arbejdsmarkedet. Jeg kunne nævne andre usikkerheder, og det er derfor, jeg spørger: Hvad er det egentlig, der står i regeringens finanslovsforslag på en række vigtige områder? Hvad er det egentlig for et grundlag, vi har i dag for at tage stilling?

Og så tror vi heller ikke, regeringen for alvor har forstået, hvad det er, der er gået galt, hvad der har gjort Danmark til et land i stagnation og på nogle områder endda i direkte tilbagegang. Det er jo ikke de andre landes skyld. De fleste af vore handelspartnere har stigende produktion, de køber mere både til investering og til forbrug, de fleste har lavere inflation end vi, og de har næsten alle et lavere renteniveau. Ja, der er lande, der som Sverige er i stand til at have en arbejdsløshed på kun 1½ pct., en pæn udvikling i produktionen og en pæn udvikling i eksporten, at bevare en god og effektiv offentlig sektor og at have ægte optimisme i behold.

Og så er vi i Danmark i øjeblikket i den situation og har været det i en tid, at oliepriserne, der jo tidligere har givet vores land kæmpestore økonomiske problemer, er kraftigt faldende. Fejlen ligger derfor inden for landets grænser i den politik, der føres. Det er den, der har ført til de nedslående resultater. Det er derfor også først og fremmest den, der skal tages stilling til, og den, der skal ændres på nogle væsentlige punkter, og her har regeringen afgørelsen.

Det er den, der afgør, om den vil føre en politik i den retning, Fremskridtspartiet vil have det, med massive nedskæringer i de offentlige udgifter med de katastrofale virkninger, det vil have for vort land og for dem, der skal bo her, med ny stor arbejdsløshed og ny håbløshed, eller den vil sejle i siksakkurs med skiftende flertal og uden sikkerhed for, at der kommer en forsvarlig finanslov med tanke på fremtiden ud af det, og uden at der samtidig kommer store, samlede løsninger på så væsentlige problemer som uddannelse til mange flere, større produktion, større eksport, større opsparing og mere forskning, eller den har mod og styrke til at erkende, at landets dybt alvorlige økonomiske

[Henning Rasmussen]

problemer kræver, at den søger samarbejde med Socialdemokratiet og andre, der kan og vil lægge ryg til. Ja, man kan måske endda sige, at i virkeligheden har regeringen kun 2 reelle valg, for det med siksakkursen fører jo ingen steder hen.

Den har valget mellem at gå planken ud i et sikkert forlis med Fremskridtspartiet og at lægge op til et samarbejde hen over midten i Folketinget.

Socialdemokratiet har klart sagt, at vi ikke vil stemme imod finansloven. Ingen ansvarlig politiker ønsker et valg, befolkningen heller ikke. Det løser ingen problemer, det gør dem kun større, fordi det varer så meget længere, før der tages fat på dem.

Vi har også klart sagt, at vi søger at nå resultater i vort arbejde i Folketinget, uanset hvor tosset Folketinget er sammensat, men vi er ikke støtteparti for regeringen og bliver det heller aldrig. Vi kan ikke og vil ikke lave aftaler af nogen art, hvis ikke indholdet af aftalerne meget klart går i en retning, vi kan se er rigtig.

Hovedspørgsmålet er derfor stadig: Vil regeringen søge et bredt samarbejde om finansloven og andre vigtige opgaver? Kan den og tør den? Hele landet ved, at regeringen er uenig på dette punkt, alle ved, at Venstre hellere ser Fremskridtspartiet med i samarbejdet end os, og alle ved, at De Radikale, specielt måske dem, der er uden for regeringen, er imod et sådant samarbejde med Fremskridtspartiet.

Enhver kan se, at De Konservative vakler imellem, om de skal søge at bekæmpe Fremskridtspartiet ved helt eller delvis at overtage dets politik eller de skal gå ind i et samarbejde på bestemte større områder med bl.a. os. Men værre er det, at rådvildheden og usikkerheden i regeringspartierne vokser, efterhånden som det går op for folk, at regeringen ikke har styr på udviklingen i betalingsbalancen, i statsøkonomien, i produktionen, i arbejdsløsheden og alt det øvrige, det, der har skabt en næsten kronisk tilstand af mismod og mistro i befolkningen.

Vi frygter derfor, at regeringen vil gribe til endnu stærkere indgreb over for det offentlige område, at den vil presse på for at opnå endnu større besparelser og nedskæringer i personale, i investeringer, i uddannelse, i forskning, i eksportfremme og alt det andet, der rammes i den tid.

Socialdemokraterne vil ikke lade de offentlige udgifter stige uhæmmet. Vi vil godt være med til at gøre et hæderligt forsøg på at holde de offentlige udgifter på samme niveau som de faktiske nettoudgifter i 1988. Vi ønsker at forbedre og modernisere den offentlige sektor i alle led og at gøre det i forståelse og samarbejde med de ansatte. Vi ønsker at decentralisere og lægge ansvar ud i de yderste led. Vi ønsker nye og bedre løsninger på mange områder. Men vi tror ikke et øjeblik på snakken om, at vejen til fremgang for landet går over nedskæringer i den offentlige sektor.

Vi vil heller ikke under nogen omstændigheder lade de svage i vort samfund betale for den politik, der er ført. Det er ikke pensionisterne, efterlønerne, de syge, bistandsklienterne og de arbejdsløse, der skaber de økonomiske problemer, man kan nærmere sige tværtimod, for hvis de syge var raske og bistandsklienterne og de andre arbejdsløse var i arbejde, blev vi rigere for hver dag og ikke fattigere. Vi siger derfor nej til regeringens forslag om forringelser for disse grupper.

Vi vil ikke have varmhjælpen og boligydelsen til pensionister skåret ned. Vi kan heller ikke acceptere, at bistandsklienter med klare behov for økonomisk støtte skal have bistandshjælpen skåret ned.

Vi ønsker en regulering af dagpengene til de arbejdsløse og de syge og af efterlønnen, der svarer til lønudviklingen. Vi kan ikke acceptere regeringens forslag om, at disse store grupper af mennesker med lave indtægter kun skal have en regulering på 2½ pct. til næste år.

Regeringen har også foreslået store nedskæringer af tilskuddene til medicin. 785 mio. kr. skal sundhedsministeren hente hos de syge til næste år, efter hvad der foreligger oplyst for os. Det siger vi klart nej til. Men vi vil meget gerne være med til at spare på de alt for store medicinudgifter. Vi opfordrer derfor regeringen til at gribe ind over for de alt for høje priser, som både udenlandske og danske medicinfabrikker kræver i Danmark. De kræver for en lang række medicinens vedkommende langt højere priser, end de gør i andre lande for tilsvarende produkter. De udnytter os. Der er hundreder af millioner kroner at spare for de syge og for skatteyderne her.

Men sundhedsministeren kan jo ikke spare 785 mio. kr. på den måde, og hun får ikke vor

[Henning Rasmussen]

støtte til nogen form for brugerbetaling i sundhedsvæsenet.

Undervisningsministeren får fra os også et nej til ny brugerbetaling på uddannelse. Jeg skal ikke gå i detaljer med de mange tanker, der har været fremme i den forbindelse, men bare konstatere, at vi ikke ønsker at gøre det dyrere at uddanne sig. Det er samfundsnyttigt, og det er gavnligt for den enkelte. Skal der være en udvikling, skal det være i positiv og ikke i negativ retning.

Vi er meget glade for, at CD, Kristeligt Folkeparti og SF offentligt har sagt, at også de på de væsentligste af disse områder er imod regeringens forslag. Det er indlysende, at vi vil søge samarbejde med disse partier på alle de områder, hvor der er mulighed for at skabe enighed om at ændre regeringens forslag til noget bedre enten ved at afvise nogle forslag eller ved at stille nye, bedre forslag.

Socialdemokratiet har gang på gang dokumenteret, at man kan stole på os, når vi laver aftaler. Vi løber ikke fra dem. Vi tager også det fulde medansvar for de udgifter, der følger med. Aftalen om en kraftigere, mere vidtrækkende udvidelse af indsatsen for at skaffe de langtidslidende uddannelse og arbejde viser det.

Vi har været med til at skaffe fuld dækning for de samlede udgifter ved den indsats. Det var en stor og meget vigtig sag, der blev løst til glæde for titusinder, der ellers var uden chance for uddannelse og arbejde.

Vi siger altså ikke på forhånd nej til at være med til at finansiere konkrete nye initiativer, som vi tror er til nytte, men vi vil ikke være med til at forhøje skattetrykket for landets skatteydere.

Omvendt må vi så også sige: Nu må det da være klart for alle i regeringspartierne, at enhver snak om skattelettelse må holde op. Befolkningen ved aldeles udmærket, hvor dybt alvorlig den økonomiske situation er. Enhver ved, at regeringen og Folketinget har meget store problemer med bare at få dækket udgifterne. Det lykkes slet ikke i år, og det bliver meget svært til næste år.

Vort råd til regeringen er: Stands den snak! Ingen tror på den, og den øger kun mistilliden i befolkningen til politikerne. Og specielt vil jeg sige: Opgiv den umulige tanke om at forære de velhavende milliardbeløb ved at fjerne formueskatten! Der er ingen almindelige mennesker,

der forstår, at landet har råd til det samtidig med, at vi trygler dem om at forstå, at alle, også de, der har små indtægter og ingen formue, må holde igen år efter år for at redde landets økonomi.

Vi advarer også imod den fortsatte snak om, at vi om kort tid kan lette skatten ved at indføre nye, store brugerbetalinger, der skal finansiere skattelettelsen.

Folk ved godt, at udgiften stort set bliver den samme, og de ved også aldeles udmærket, at det bliver de høje indtægter, der lettes, og de små, der kommer til at betale mere, hvis vi skal til, uanset indtægt, eksempelvis at betale det samme for et lægebæsesøg, for en recept eller for en undervisningstime, i stedet for at det som i dag betales oven skatten, så de store indtægter betaler mere end de små.

Hr. Stavad dokumenterede i øvrigt i åbningsdebatten meget klart, hvor uhyggeligt store og belastende brugerbetalinger der skal gennemføres bare for at få en lettelse i personskatten på 3 pct. Jeg forstår også, at han fandt det utænkeligt, at der kan gennemføres en socialt og menneskeligt forsvarlig omlægning af den art af en bare nogenlunde antagelig og mærkbar størrelsesorden.

Socialdemokratiet er fortsat meget glad for den aftale, vi fik med firkløverregeringen sidste år, og det er folkepensionisterne, efterlønerne, de syge og de arbejdsløse også. Denne del af de socialdemokratiske fingeraftryk står heldigvis fast, og de skal ikke forringes ved en for lav regulering i fremtiden.

De andre dele af fingeraftrykkene: flere uddannelsespladser, flere penge til undervisningsmateriel, en større indsats for systemeksport og for forskning og meget andet, vil man fjerne eller skære stærkt ned. Det er uklogt, og det er skadeligt. De øgede bevillinger blev alle givet til nogle områder, hvor de klart var til stor nytte. Og ikke alene fjerner man disse nødvendige bevillinger, der skæres derudover kraftigt ned. Det er en helt forkert politik i den nuværende situation.

Det, Danmark har brug for, er en større produktion, større investeringer i erhvervslivet, langt større forskning og udvikling af nye og forbedrede produkter, langt flere og dygtigere medarbejdere i erhvervene og bedre uddannede ledere.

[Henning Rasmussen]

Det, der skal ændres i finanslovsforslaget og dermed i den politik, regeringen fører, er derfor også en betydelig større indsats for at uddanne mange flere og gøre det bedre, for at fremme forskning og produktudvikling og for at sætte skub i eksporten. Dette og meget mere af samme art kan inden for en forsvarlig økonomisk ramme give et nyt, kraftigt løft i produktion, eksport og beskæftigelse, vel at mærke hvis det følges af en række andre initiativer, der skal sikre en meget lav stigning i erhvervenes omkostninger, en stigende opsparing – fælles og hver for sig – og en kraftig stigning i investeringerne i det erhvervsliv, vi alle skal leve af. Det er jo det, der er fremtid, og ikke i at skære ned i den offentlige sektor.

Og så er jeg tilbage, hvor jeg startede. Forstår regeringen fuldt ud alvoren i situationen? Forstår den fuldt ud befolkningens mistro og den frustration, der hersker på grund af de uopfyldte løfter og den næsten håbløse venten på fremgang i økonomi og beskæftigelse? Forstår den, at dele af den økonomiske politik skal laves om, hvis vi skal gå fra stagnation til fremgang? Og vil og tør den gribe til og tage de rigtige initiativer, dem, befolkningen venter på?

Regeringen og dens partier har ikke haft nogen lang levetid som regering, men de har sagt meget indtil nu om samarbejde og om, hvordan regeringen mener problemerne skal løses. Meget af det, der siges, er rigtigt, men de handlinger, de forslag, vi har set, svarer alt for mange gange langtfra til ordene, og det er handlingerne, der tæller. Derfor tvivler vi i Socialdemokratiet stærkt på, at den finanslov, der kommer ud af debatten og afstemningen i midten af december, får et indhold, der klart går i den rigtige retning.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Der ser ud til at herske tvivl i hr. Henning Rasmussens sind om Det Radikale Venstres stilling til samarbejdet om finansloven. Jeg vil gerne med det samme fjerne den tvivl og præcisere, at Det Radikale Venstre ønsker samarbejde med alle de partier i Folketinget, der indtager standpunkter, som vi finder er fornuftige. Det gælder folketingsgruppen, og det gælder de radikale ministre.

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Hr. Henning Rasmussen brugte heroppe fra talerstolen udtrykket, at fejlen i forbindelse med vores økonomi findes inden for landets grænser, og han gjorde en hel del ud af, at hans parti var med til at lave fingeraftryk på finansloven sidste år. Derfor har Socialdemokratiet i allerhøjeste grad et medansvar for de tal, vi nu står med i budgetoversigt 3.

Dernæst siger hr. Henning Rasmussen, at skattetrykket ikke må blive højere, men samtidig tager han afstand fra de spareforslag, regeringen har lagt frem. Der er kun ét af de forslag, hr. Henning Rasmussen accepterer, og det er det om afbureaukratisering. Hvor vil Socialdemokratiet finde andre besparelser, således at skattetrykket i de kommende år ikke stiger?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg er naturligvis glad for, at Kirsten Lees parti vil samarbejde med alle andre partier, der vil det samme som Det Radikale Venstre. Men når man skal vælge, vil man så vælge et samarbejde med os frem for et samarbejde med Fremskridtspartiet? For man kan jo ikke altid få sin vilje i et samarbejde, fru Kirsten Lee. Man er nødt til at give indrømmelser. Man kan ikke bare stå fast på sine udgangspunkter, og det er dér, det vil vise sig, hvor ægte udtalelsen er.

Så vil jeg gerne sige til hr. Skrumsager Skau, at jeg synes, udtalelsen om fingeraftrykkene var aldeles glimrende, for så får jeg lejlighed til at minde om, at finansministeren har oplyst over for os, at merudgiften i 1989 til fingeraftrykkene er 1 mia. kr. netto. Det er altså ikke det, der har ødelagt finanslovsforslaget for næste år. Det er jo en ellevededel af de 11 mia. kr., der lige pludselig dukkede op som et hul her forleden dag. Lad være med den mytedannelse! Den kommer man ingen vegne med.

Og så spørger hr. Skrumsager Skau: Hvad vil Socialdemokratiet sige ja og nej til? Lad os nu lige se, hvad regeringen vil at vi skal tage stilling til. Det ved regeringen jo ikke i dette øjeblik.

Henning Andersen (KF):

Jeg har lyttet meget til den alvor, hvormed hr.

[Henning Andersen]

Henning Rasmussen fremlagde de synspunkter, som Danmarks største parti har vedrørende finanslovsforslaget, og jeg lyttede også til bemærkningerne i starten om den vildrede, man var i med hensyn til, hvordan man skulle finde de yderligere besparelser.

Jeg skal kort sige her, at jeg håber, den gode vilje, som også hr. Henning Rasmussen talte meget om, er til stede, så man ikke starter med, som man gjorde det sidste torsdag, at vetoe sig ud af tingene. Jeg vil godt sige her: Kun fantasien sætter grænserne, og kun realismen sætter grænserne.

Finansloven er ubestrideligt det mest betydningsfulde instrument, regeringen og Folketinget har til rådighed i udformningen af den økonomiske politik. Ikke blot de seneste måneders debat om den offentlige udgiftspolitik, men også den seneste budgetoversigt viser, hvor vigtigt det er, at vi grundigt drøfter hele grundlaget for den offentlige sektors funktion og rolle i samfundslivet. Mangt og meget taler for, at den offentlige sektors rolle i samfundet bør tages op til en meget grundig revision på en lang række punkter.

Finanspolitikken berører os alle. Den har stor betydning for en række forhold i den private sektor, for vore erhvervsvirksomheder, for den enkelte familie og for den enkelte person. Hver eneste dag diskuterer vi de forskellige poster, som finansloven indeholder, og her tænker jeg ikke specielt på politikerne, men på befolkningen i det ganske land.

Meget forenklet – og det er forenklet – drejer det sig om to ting, når disse ting diskuteres, nemlig for det første, hvor meget man på den ene eller den anden eller den tredje måde kan hente eller få fra fællesskabets kasse, og for det andet – og det er også meget væsentligt – hvor meget man skal bidrage til den med direkte eller indirekte skatter.

Når der sættes kød og blod på finanslovens enkelte poster, kan de fleste i dette land forholde sig til finanspolitikken. Finansloven er altså direkte eller indirekte et dagligt samtaleemne, og mange ved også, at der er nogle problemer og nogle skævheder, der skal rettes op på. Problemet er bare, at der i befolkningen ikke nødvendigvis er enighed om, hvori problemerne består, hvor der skal spares, og hvor der skal gives flere penge ud.

Men som vi alle ved, er det netop vores – politikernes – opgave her i Folketinget at udrede trådene og få en finanslov igennem, der hænger sammen, der er fremadrettet, og som retter op på de ting, der er i ubalance. For der er jo områder, hvor tingene ikke går den rigtige vej; her kan vi formentlig være enige. Det sidste erkender i hvert fald mange.

Det gjorde de fleste af partiernes ordførere også under åbningsdebatten sidste torsdag. Vi udtrykker det bare i forskellige tonearter, men det har befolkningen jo også valgt os til, så det manglede bare.

Vi konservative erkender, at det ikke lader sig gøre at spille alt i C-dur, selv om det ligger godt for de fleste. Samarbejde med andre partier er nødvendigt, og det nøjes vi faktisk ikke med at tale om, vi praktiserer det i dagligdagen og har haft mulighed for at praktisere det gennem de sidste 6 år. Dette samarbejde har da også givet resultater på en lang række områder, som nogle desværre alt for hurtigt glemmer. Her tænker jeg bare på nogle få ting: stigningen i beskæftigelse og nye arbejdspladser – ganske vist for få, men alligevel mange nye arbejdspladser – en halvering af renten, faldet i inflationen, den faste kronekurs – og jeg kunne fortsætte.

En forudsætning for at fastholde disse positive resultater og for at få løst nogle grundlæggende strukturproblemer i dansk økonomi er et fortsat positivt samarbejde mellem Folketingets partier; anderledes kan det ikke være. Men dette samarbejde må nødvendigvis også være baseret på et betydeligt mål af realisme. Samarbejdet forudsætter, at partierne i den kommende tid har det fornødne mod til at træffe de ikke nødvendigvis populære beslutninger, der skal træffes for at sikre den økonomiske og sociale balance i det danske samfund både på kortere og på længere sigt.

Vi står over for en bunden opgave, der nok ikke er uløselig, men nem er den heller ikke. For en ordens skyld skal jeg her forsøge at illustrere opgavens omfang med et citat, og jeg skal nok bagefter, som det sig hør og bør, sige, hvor citatet er fra:

»Mulighederne for at bremse stigningen i de offentlige aktiviteter og i det offentligt ansatte personale beror naturligvis ikke blot på, om der er politisk vilje til at holde igen. Man kommer ikke uden om at gå den trange vej gennem om-

[Henning Andersen]

fattende reformer af den offentlige ledelse med henblik på at sikre et bedre grundlag for den politiske beslutningsproces og for styring af de offentlige aktiviteter.

Det bør i hvert fald ikke være sådan, at mangelfuld planlægning, usikkerhed i prioriteringsgrundlaget og slør i styringsmekanismerne bliver de faktorer, som fører til, at en fra alle sider ønsket opbremsning alligevel ikke bliver realiseret.

Fremstillingen har klart afdækket, at der består muligheder for at skrue tempoet i de offentlige udgifters vækst ned, og at dette i mange tilfælde er muligt uden større tab for klienterne og samfundet. Det er tillige godtgjort, at dette stiller ganske store krav om reformer på en række væsentlige områder, og at det under alle omstændigheder er en tidkrævende proces, bl.a. på grund af de mange træghedsfaktorer, der er indbygget i hele systemet. Eller sagt mere direkte: Det kan tage 3 og 5 år varigt at ændre forløbet på forskellige områder.

Men skal der opnås væsentlige resultater i løbet af denne periode, forudsætter det, at der allerede i den nærmeste fremtid tages principbeslutninger i den retning, og at disse igen hurtigt følges op af konkrete beslutninger på hvert enkelt område.«

Det kunne alle sikkert høre ikke var mine egne ord. Nej, det lange citat stammer ikke, som nogle måske også kunne tro, fra den budgetredegørelse, som Finansministeriet offentliggjorde for 2 måneder siden, og heller ikke fra den nye opgørelse, vi fik i går eller i forgårs. Det er derimod hentet fra perspektivplanredegørelsen PP II, og den udkom såmænd i december 1973.

Der er grund til at beklage, at de advarsler – og der var mange af dem – og anbefalinger, som er indeholdt i de to perspektivplanredegørelser, PP I fra marts 1971 og PP II fra 1973, ikke blev taget alvorligt af de skiftende socialdemokratiske regeringer i 1970'erne. I næsten 10 år fik den offentlige sektor og de offentlige udgifter lov til at vokse næsten uhindret.

Først i efteråret 1982 gjorde den daværende firkloverregering op med denne tingenes tilstand. Der skulle bringes balance mellem indtægter og udgifter, således at vi i 1986 og i 1987 sluttede med overskud på statsregnskabet. Sådan var det jo.

I Det Konservative Folkeparti erkender vi, at dette resultat kun kunne opnås gennem en

kombination af besparelser, omlægninger og også en øget skattebyrde for befolkningen. Sådan måtte det nødvendigvis være, og længere var der ikke politisk flertal til at gå, desværre.

Til gengæld har vi begrundet håb om, at der nu såvel i befolkningen som i de politiske partier er forståelse for, at mere vidtgående reformer i den offentlige sektor er nødvendige. Jeg kunne også udtrykke det på en lidt anden måde: I den konservative folketingsgruppe nærer vi et begrundet håb om, at et flertal af Folketingets partier har forstået, at de af regeringen fremlagte og bebudede forslag til strukturændringer i den offentlige sektor må og skal gennemføres.

Selv finder jeg, at tallene i den seneste budgetoversigt understreger vigtigheden af regeringens reformudspil. Vi skal have gjort op med vanetænkningen og systeminertien i den offentlige sektor, sådan som det i sin tid blev anbefalet i perspektivplanredegørelserne.

Her vil jeg godt minde om, at en række af de tiltag, som regeringen har fremsat eller vil fremsætte forslag om, herunder indførelsen af brugerbetaling på en række områder, blev betegnet som nødvendige i Perspektivplan II. Det er uendelig vigtigt, at vi tager alvorligt fat på den opgave, som forestår, og at Folketingets partier udviser det mod, der skal til for at tænke langsigtet, i stedet for at spekulere i mulighederne for kortfristede partipolitiske gevinster. Vi bliver nødt til at tage beslutninger, som er upopulære, også fordi mange af os stadig væk hænger fast i vanetænkning og har glemt, at der er alternative måder at løse mange samfundsopgaver på.

Der skal gennemføres omlægninger på de tunge, udgiftskrævende områder i den offentlige sektor, og vi kender dem. Fra konservativ side støtter vi denne omlægning, og vi er helt enige i de forslag, der indebærer besparelser på arbejdsmarkeds-, social- og sundhedsområdet og på det boligpolitiske område.

Det er helt forkert, at det i visse tilfælde bedre kan betale sig at modtage kontanthjælp fra det offentlige end at arbejde. Udgangspunktet skulle gerne være, at det kan betale sig at arbejde. Vi støtter derfor socialministerens forslag om en tilpasning af kontanthjælpen til lavtlønsniveauet.

På arbejdsmarkedsområdet er det også nødvendigt at ændre reglerne om supplerende dagpenge. Hvis man vil tjene en heltidsindkomst,

[Henning Andersen]

må man også arbejde på hel tid. Man skal ikke kunne arbejde på halv tid til fuld løn, hvoraf halvdelen bliver betalt af skatteborgerne.

Fra konservativ side anser vi det også for nødvendigt, at der gennemføres ændringer i reglerne om boligydelse, så både boligmassen og de offentlige ressourcer kan blive udnyttet mere effektivt. Vi støtter derfor også forslaget om fremrykning af tidspunktet for indførelse af egenbetaling for modtagere af boligydelse. Dét forstår jeg at man allerede i går kom med det første veto.

Det har vist sig, at reglerne om varnehjælp i den udformning, de har nu, indebærer for store omkostninger for det offentlige. Derfor foresætter regeringen forslag om at revidere varnehjælpsreglerne i overensstemmelse med den aftale, der er blevet indgået mellem regeringen og kommunerne tidligere på året.

Herudover finder vi det nødvendigt, at der gennem en ændring i tilskudsfordelingen skabes sikkerhed for, at de medikamenter, der anvendes i sygdomsbehandlingen totalt set, er de billigste.

Indførelsen af en vis egenbetaling for offentlige tjenesteydelser er helt uomgængelig. Uden egenbetaling vil politikerne og de offentlige forvaltninger i stat, amt og kommune ikke kunne danne sig et præcist billede af borgernes ønsker og behov for offentlig service.

Men egenbetaling er samtidig en forudsætning for tilvejebringelse af en større omkostningsbevidsthed blandt brugerne af det offentlige serviceapparat. Egenbetaling for offentlige tjenesteydelser er ikke et nyt begreb. Vi har længe været vant til at betale for befordring med offentlige transportmidler, forsendelser af breve og pakker osv. Egenbetaling er et velegnet styringsmiddel, fordi det på én gang gør det muligt for de politiske beslutningstagere og for de offentlige ledere at tilpasse det offentliges ressourceforbrug til den faktiske efterspørgsel på tjenesteydelser.

Derfor må vi fremover forholde os mere fordomsfrit til begrebet egenbetaling og være indstillet på også at bruge egenbetaling som styringsinstrument på områder, hvor vi hidtil har været vant til uden videre at kunne efterspørge gratisydelser i et næsten ubegrænset omfang.

Men indførelse af egenbetaling er i sig selv ikke tilstrækkeligt, hvis man skal sikre, at de offentlige midler bliver anvendt så rationelt som

muligt. En lang række offentlige institutioner og virksomheder må nødvendigvis drives efter reelle markedsøkonomiske principper, hvis målsætningen offentlige besparelser og skattelettelser skal kunne realiseres – og det skal den. Egenbetaling skal ikke være en ekstra skat på offentlige tjenesteydelser.

En kombination af besparelser på udgiftstunge områder, indførelse af brugerbetaling og strukturomlægninger er efter vores opfattelse den eneste farbare vej at gå, hvis vi bredt og langsigtet skal kunne nedbringe de offentlige udgifter og bane vejen for skattelettelser.

Salg af statslige aktiver bør ligeledes gennemføres i et vist omfang, hvor sund fornuft tilsiger det.

Fra konservativ side ønsker vi, at hele denne nødvendige omstillingsproces skal finde sted i respekt for og i forståelse med de enkelte medarbejdere i den offentlige sektor, men vi må på det kraftigste opfordre til, at den i forvejen politisk vanskelige opgave ikke blokeres af vane- eller systemtænkning i de politiske partier og i interesseorganisationerne. Vi siger nej til den gruppeegoisme, der ligger bag visse interessegruppers pression over for de folkevalgte politikere, hver gang besparelser, omlægninger eller forenklinger af arbejdsgangen i den offentlige sektor kommer på tale. Landets økonomiske situation lægger ikke op til, at partier eller organisationer stædigt blokerer for nytænkning eller sætter egne særinteresser højere end helhedens interesser.

Jeg skal slutte af med at sige, at vi fra Det Konservative Folkepartis side vil tilsige dette forslag til finanslov al mulig støtte i de kommende uger og i de kommende ugers arbejde selvfølgelig også vil bakke de mange lovinitiativer op, der følger af dette forslag.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Henning Andersen gentog påstanden om den kraftige stigning i beskæftigelsen i denne regerings tid. Jeg ved godt, at vi har højere beskæftigelse i dag, end vi samlet havde for nogle år siden, men er det ikke rigtigt, at stigningen i beskæftigelsen i det private erhvervsliv standede sidste år og blev erstattet af en nedgang, der nu er gjort op til 30.000 arbejdspladser på et år? Er det ikke rigtigt, at den nedgang ventes at fortsætte, og er det ikke sandt, at arbejdsløshe-

[Henning Rasmussen]

den til næste år vil stige kraftigt, til 265.000 mennesker i gennemsnit året igennem? Det skrev finansministeren i forgårs, og det passer vel stadig. Og er det ikke sandt, at den samme finansminister i samme redegørelse fortæller, at vi i 1986 havde 216.000 modtagere af kontanthjælp? Til næste år regner man med 307.000, en stigning på 40 pct. på 3 år. Er det ikke en dokumentation af, at fremgangslinjen for længst er standset og erstattet af nedgang?

Så vil jeg gerne stille et spørgsmål til hr. Henning Andersen, der siger, at brugerbetaling ikke skal være en ekstra skat; den skal erstatte, må jeg forstå, anden skat. Derfor kunne jeg fristes til at spørge: Kan hr. Henning Andersen nævne ét eneste eksempel, hvor kraftigt forøget brugerbetaling i denne regerings tid har ført til, at skatten er blevet sat tilsvarende ned? Jeg tror, hr. Henning Andersen kommer i store vanskeligheder med at svare.

(Kort bemærkning).

Henning Andersen (KF):

Jeg kan bekræfte over for hr. Henning Rasmussen, at det er korrekt, at skatten ikke er faldet. Jeg håber så, at Socialdemokratiet vil være med til at foretage de nødvendige indgreb, så vi har mulighed for om nogle få år at sætte skatten ned.

Jeg kan bekræfte over for hr. Henning Rasmussen, at det er rigtigt, at sidste år stoppede stigningen i beskæftigelsen i det private erhvervsliv, men vi har haft 5 år, hvor det er gået den rigtige vej. Jeg kan også bekræfte, at de prognoser, der foreligger, formentlig vil give stigninger næste år.

Men alt, hr. Henning Rasmussen, afhænger af, om Socialdemokratiet f.eks. vil være med til en del af de ting, som jeg har nævnt her i mit indlæg, for at vi kan få endnu flere i arbejde, for at vi kan hindre, at arbejdsløsheden stiger. Det hænger sammen med den måde, man får »fingeraftrykkene« på, og som jeg sagde for lidt siden: Det er kun fantasien, der sætter grænser, og realismen.

Dér håber jeg så at man vil være med til at indbygge disse incitament, så vi får de mange arbejdspladser, som vi alle sammen ønsker at fremskaffe.

Jes Lunde (SF):

Da den nydannede KVR-regering forleden

præsenterede sin åbningstale, var den jo overfyldt med ideologiske udbrud, der til dels skulle dække over den store mangel på konkret enighed mellem regeringspartierne. Helt tilsvarende er det kommende års finanslovsforslag jo også blevet fremsat i meget ideologiske omgivelser. Finansministerens egen fremsættelsestale og det efterfølgende pressemøde lagde op til det, og for ikke helt at overlade initiativet til De Konservative holdt et andet regeringsparti, nemlig Venstre, samme dag også et pressemøde, hvor den konkurrerende finansminister, undervisningsministeren, offentliggjorde sine planer for den offentlige sektor.

Det største problem er imidlertid, at regeringens ideologiske offensiv skal ses på baggrund af en fallit i den faktiske økonomiske politik. De økonomiske resultater af 6 års borgerligt styre er rent ud katastrofale. Den borgerlige finansminister, der dengang hed Henning Christophersen, overtog en gæld til udlandet på 150 mia. kr., og nu er den ved hans og efterfølgerens Palle Simonsens, hjælp vokset til det dobbelte.

Borgerlige vælgere havde måske nok forventet en periode, hvor der kom orden i sagerne, og hvor der blev sat tæring efter næring. Men nej, vi har haft de seks mest uansvarlige år i dansk politik, hvor kortsigtet politisk gevinst blev sat over hensynet til nationens velfærd. Hvordan skal man ellers karakterisere de ministre, der fik Danmark indplaceret som verdens mest forældede land?

Det gør ikke sagen mindre forargelig, at udviklingen er gennemført samtidig med, at de socialt dårligst stillede sandt for dyden har mærket sparekniven og ikke har deltaget i festen.

På arbejdsløshedsområdet er regeringens fiasco lige så eklatant. Der blev overtaget en arbejdsløshed på 250.000 i efteråret 1982, og efter 6 år i alt fald erklæret politisk vilje til at gøre noget ved sagen er prognosen nu, at vi næste år går mod 265.000 ledige. Det er helt og aldeles uacceptabelt, at regeringen ikke vil tage det problem mere alvorligt, når det kommer til stykket.

Den seneste budgetoversigt viser også, at regeringen, hvad angår statsfinanserne, langtfra har orden i sagerne. Der er tale om milliardoverskridelser, og skønmalieret af, at regeringen i det mindste kunne løse dette problem, krakelerer voldsomt.

[Jes Lunde]

Fejlen er jo, at regeringen i alle disse år udelukkende har baseret sig på markedskræfterne. Regeringen har kigget dybt i de økonomiske lærebøger, og så har den set dér, at hvis man bare lader profitterne stige tilstrækkelig meget, så skal investeringerne nok stige, så skal produktionen nok stige, og så skal alle problemerne nok løse sig af sig selv.

Nu er tiden efterhånden inde til at erkende, at de økonomiske lærebøger slår ikke til. Teoriene stod ikke mål med virkeligheden. Man fik måske nok i starten en vis stigning i investeringerne og en vis stigning i beskæftigelsen, men det holdt ikke i det lange løb, og det skyldes bl.a. regeringens store mangel på vilje til at gribe ind over for sine egne kernevælgere, de rigeste i vores samfund. Det, der skete, var jo, at der blev frigjort utrolig mange penge til privat forbrug blandt de velstillede, og effekten udeblev ikke: Importen gik dramatisk i vejret, og derfor fik vi stadig de store underskud på betalingsbalancen.

Nu er medicinen så, at man vil skære ned på den offentlige sektor, og at det er det, der skal løse problemet. Man får nogle gange i den offentlige debat det indtryk, at de borgerlige mener, at det er den offentlige sektors størrelse, der er årsagen til, at vi har underskud på betalingsbalancen. Det er jo en fuldkommen forkert måde at anskue problemerne på. Jeg kunne endda snarere sige, at situationen er den modsatte. Hvis man skærer ned i den offentlige sektor, hvis man lader være med at investere i uddannelse og forskning og i stedet giver skattelettelser, ja, så er effekten jo, at vi får større problemer, fordi vi så får stigende underskud på betalingsbalancen i kraft af et stigende privatforbrug.

Vi må derfor afvise regeringens planer om at skære 10.000 stillinger årligt væk fra den offentlige sektor, og vi må afvise regeringens planer om at skære ned efter grønthøstermetoden, hvor man skærer ned over den offentlige sektor generelt uden plan og mål.

Det, der skal til, er noget helt andet. Det, der skal til, er, at den vilje, der eksisterer i vores samfund til at holde igen, til at løfte i flok, f.eks. viljen til at udvise en vis løntilbageholdenhed, ikke skal bruges til at fylde lommerne op hos de mest velstillede i vores samfund. Den skal i stedet bruges til at konsolidere virksomhederne og til at øge investeringerne i samfundet ved, at

lønmottagerne efterhånden overtager en voksende del af egenkapitalen. Det er der perspektiv i, det er der fremdrift i – ikke i blot at lade profitterne stige. Den metode er nedslidt.

Så skal vi have en omlægning af erhvervspolitikken i vores samfund, sådan at vi for alvor begynder at bryde barriererne mellem privat og offentlig sektor. Der er brug for langt flere udviklingsprogrammer, hvor vi udnytter erhvervsstøtten offensivt til at satse på at udvikle Danmark til en vækstnation på de områder, hvor vi har en naturlig styrke.

Der er allerede igangsat nogle udviklingsprogrammer, og vi mener, at vi skal bruge det langt videre. Vi vil gerne pege på områder som miljøteknologi, vedvarende energi, energibesparelse, byfornyelse, kollektiv trafik, informationsteknologi og ældreomsorg som områder, hvor det er naturligt for Danmark at satse langt mere, end vi gør i øjeblikket. Det forudsætter, at den offentlige sektor også inddrages i den proces. I stedet for, at vi lægger den for had som en blindtarm, som en belastning, ja, så skal vi bruge den offentlige sektor, vi har, til at understøtte det private erhvervsliv i at foretage nogle nydannelser.

Her kunne vi i virkeligheden lære af et land som Japan. Japan har jo en langt mindre jomfrunalsk indstilling til disse ting, end vi har, og dér er man vant til at benytte det, at man har en stærk offentlig sektor, til at skabe fremdrift i erhvervslivet – i stedet for at betragte det som noget, der er hæmmende, som noget, der er et problem, noget, man helst skal have reduceret mest muligt.

Så skal vi også have dæmpet importen. Vi forbruger generelt alt for meget i vores samfund, og en meget stor del af det kan vi spare. Ved at få en mere nænsom omgang med de begrænsede ressourcer, der er her i verden, kan vi spare utrolig meget på importen, og også ved at lave skærpede kvalitetskrav til produkter.

Den anden side af det er jo, at vi har et kolossal affaldsproblem i vores samfund, og det er, fordi vi har en køb-og-smid-væk-mentalitet, hvor der købes utrolig mange ting, som kun durer i kort tid, og så skal de skaffes af vejen igen. Ved at stille skærpede kvalitetskrav og krav til varernes holdbarhed kan vi mindske meget af den løbende import af råstoffer og også af færdigvarer, som vi har i øjeblikket, og derved kan vi slå indtil flere fluer med ét smæk.

[Jes Lunde]

Så skal vi endelig have løst arbejdsløshedsproblemet ved en mere solidarisk fordeling af arbejdet i vores samfund.

På den måde kan vi skaffe en løsning af alle de tunge økonomiske problemer samtidig. Ja, det har vi faktisk oven i købet Finansministeriets Budgetdepartements meget fine models, ADAM's, ord for kan lade sig gøre. Hvis man laver en sådan helhedspolitik, hvor de enkelte elementer er rigtigt afvejte, kan man faktisk løse de økonomiske problemer.

Det besynderlige er jo, at regeringen så til gengæld ikke er i stand til at fremlægge nogen plan for, hvordan man får nedbragt arbejdsløsheden, og ikke er i stand til at fremlægge nogen plan for, hvordan man genskaber ligevægten på betalingsbalancen. At have fremlagt en sådan plan, som kan løse de problemer, det skal vi i SF stort set stå alene med. Og den afvisning, vi får af den, det er jo så en ideologisk afvisning. Det er ideologisk hellige køer for regeringen, der gør, at den ikke kan være med til at løse problemerne, fordi den stadig væk baserer sig på en markedsøkonomisk filosofi, som har spillet så grundigt fallit.

På denne baggrund nærer vi naturligvis en dyb politisk skepsis over for den borgerlige regering og dermed også over for dens forslag til finanslov, som skal passes ind i regeringens egen strategi, en strategi, der endnu en gang ser ud til at være mere bestemt af kortsigtede politiske hensyn end af hensynet til en løsning af de store problemer.

Vi er uenige med regeringen i sparekravet på de 11,5 mia. kr., og vi finder, det er glædeligt, at vi aner muligheden for et politisk flertal imod regeringen på dette punkt. Socialdemokratiet, SF, CD og Kristeligt Folkeparti har jo allerede én gang haft lejlighed til at give udtryk for deres holdning til den bevidstløse nedskæringspolitik, da vi i juni måned afgav en beretning fra Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Vi håber, at den samme enighed vil vise sig i løbet af efteråret, når vi skal forholde os til finanslovens enkelte punkter.

For SF er det især afgørende at få fjernet flest muligt af de dybtgående sociale besparelser, regeringen lægger op til. Vi vender os imod at sende regningen for de økonomisk dårlige tider til de svageste grupper. Vi må i stedet henvise til de mange velbærgede, der går fri for betaling. F.eks. er kursgevinster på aktier efter 3 års ejer-tid jo skattefri.

Vi finder det underligt, at regeringen i forslaget kvæster erhvervsfremmepolitikken. Vi mener, der er brug for det modsatte.

Vi finder det også af meget stor betydning at vende den negative indstilling til uddannelse, der præger forslaget til finanslov, dels i form af nedskæringer, dels i form af en fuldkommen meningsløs brugerbetaling. Regeringen benytter for os at se udelukkende brugerbetalingen som et slet skjult led i en nedskæringspolitik. Det er svært at finde en rationel politisk grundelse for at opkræve brugerbetaling på uddannelserne, hvor i alt fald vi ønsker, at flere tager en uddannelse og dygtiggør sig til gavn for sig selv og samfundet.

Tilsvarende afviser vi ideerne om brugerbetaling for lægebesøg og øget betaling for medicin, når problemet er, at det er den primære sundhedssektors organisation, der giver for mange recepter og en for dyr patientbehandling. Men det er måske for svær en ideologisk mundfuld for regeringen at tage fat på dette problem.

Vi afviser brugerbetaling på alle områder, hvor ydelserne er bestemt af et solidaritetsprincip.

Derimod vil vi gerne støtte en offentlig produktion, hvor det offentlige sælger serviceydelser til f.eks. erhvervslivet. Lad mig nævne bibliotekernes søgning i avancerede databaser som et eksempel på, at vi gerne vil bryde de vandtætte skodder mellem privat og offentlig sektor.

SF vil på et enkelt punkt gerne i en nærmere dialog med regeringen for at finde ud af, hvad det er, den vil. Hr. Gert Petersen berørte det på SF's vegne i åbningsdebatten, men fik intet svar.

Det drejer sig om ideerne til selvforvaltning og decentralisering i den offentlige sektor, som SF principielt er meget positivt indstillet over for. Vi vil gerne se et udspil fra regeringen til de mere konkrete rammer, så vi kan vide, om det er noget, der kan skabes enighed om. Indtil videre har vi en stærk mistanke om, at der blot er tale om et skalkeskjul for nedskæringer og et centraliseret lokalstyre, sådan som undervisningsminister Bertel Haarders forslag på skoleområdet er et udtryk for. Regeringen har endnu til gode at overbevise os om, at den, når det kommer til stykket, virkelig er åben over for demokratiske nyskabelser i den offentlige sektor.

[Jes Lunde]

Efter SF's opfattelse er der samlet set behov for meget store ændringer i det foreliggende forslag til finanslov. Der er mange væsentlige uløste opgaver, og jeg kan derfor allerede nu forudse, at det bliver nødvendigt med en stribe ændringsforslag fra vor side. Hovedlinjen i dem vil være at foreslå en række klare sociale forbedringer for de dårligst stillede, en markant styrkelse af samfundets uddannelsesindsats både inden for arbejdsmarkedsuddannelserne og mere generelt gennem betalt frihed til uddannelse, en forstærket indsats for miljøbeskyttelse og en dynamisk erhvervspolitik, hvor staten fremmer en udvikling i produktion og eksport inden for genbrugsteknologi, energibesparelse, alternativ energi, byfornyelse, kommunikation, kollektiv trafik og bioteknologi og en lempelse af udgiftsrammerne på en række andre områder, hvor der oplagt er et behov for serviceforbedringer eller -fornyelser.

Til gengæld er vi naturligvis fuldt ud indstillet på at skaffe indtægterne til de nye udgifter.

SF vil på bestemte betingelser også godt være med til at spare. Vi tænker naturligvis i første række på prestigeprojekter og militæret, men vi vil da ikke afvise, at der på andre punkter kan eksistere muligheder. Det centrale for os vil i givet fald være, at pengene anvendes fornuftigt. Vi deltager ikke i en generel nedskæringsstrategi, hvor det offentlige skal reduceres for at give plads til skattelettelse.

Vi vil med andre ord godt se på mulighederne for omprioriteringer, hvor der flyttes penge fra én opgave til andre. Vi er som forsvarere af den offentlige sektor parate til at sikre en sparsommelig og rationel omgang med offentlige ressourcer, men vi vil bruge eventuelt sparede midler på at løse nye opgaver: mangel på plejehjem, mangel på børnehavepladser, mangel på uddannelsespladser osv., mens regeringspartierne vil bruge deres spareplaner til skatteletter, og dér skilles vore veje.

Regeringens ideologiske offensiv over for den offentlige sektor efter Reagan- og Thatcherforbilledet må afvises af Folketinget. Den gør kun ondt værre for Danmarks tunge problemer.

Skrum-sager Skau (V):

Det er ikke ligefrem opmuntrende oplysninger, der myldrer frem for øjeblikket. Jeg tænker ikke så meget på budgetoversigt 3 som på den

tale, vi nu har hørt fra hr. Henning Rasmussen, og også den tale, vi har hørt fra hr. Jes Lunde, bortset fra det, der blev sagt om, at vi skulle drage nogle erfaringer fra Japan. Vi ved jo, at for hver 100 ansatte i det private erhvervsliv i Japan er der 40-50 ansatte i det offentlige, hvor tallene i Danmark er, at for hver 100 i den private sektor har vi 160 i den offentlige sektor. Så den invitation vil vi gerne tage imod og også bearbejde videre.

Men det hjælper ikke så meget at henvise til, hvad Venstre tidligere har advaret imod, i den situation, som vi står i nu. Her tænker jeg på finanslovbehandlingen sidste år. Det hjælper heller ikke at henvise til, hvad den daværende finansminister, Knud Heinesen, sagde om afgrunden, og det hjælper heller ikke at henvise til, hvad LO-formanden Thomas Nielsen afleverede i sin afskedssalut: Vi har sejret ad helvede til!

Der er heller ingen løsning i udtalelser, henstillinger eller forslag fra statsministeren, udenrigsministeren, hr. Svend Auken, Georg Poulsen, Finn Thorgrimson og også overvismand Claus Vastrup. Nej, henstillinger og forslag skal udmøntes i handling her i Folketingssalen, i ministerierne, i udvalgene og selvfølgelig også af arbejdsmarkedets parter. Det er dem, der skal udføre tingene, dem, der skal gennemføre den demokratiske proces, således at vi kan sikre vor velfærd fremover. Vi ved, at vi alle er forpligtede, at vi alle har et ansvar, og at ingen kan sige sig fri for at benytte systemerne i det samfund, vi har, bare en lille smule.

Desværre er mine erfaringer her fra Folketinget og fra udvalgene, at der er langt fra de henstillinger og de forslag, som et flertal er positive over for, til det, der i realiteten kommer ud af det, når det har været kogt i gryden, f.eks. når det drejer sig om landets samlede økonomiske politik, når det drejer sig om udlandsgælden, når det drejer sig om skattetrykkel, vores konkurrenceevne og vores beskæftigelse. Dér fortabes helheden til fordel for de små kæpheste. Det føler jeg ikke at vi har brug for. Nej, vi har brug for at stå sammen og få løst de problemer, vi er sat til at løse, både på kort og på lang sigt, og det skal ses som et hele.

Regeringen har fremsat et finanslovsforslag for 1989, der tilstræber udgiftsneutralitet, det vil med andre ord sige skattetryksneutralitet, og det skal medvirke til at bringe finanslovsforslaget for 1990 ned på de gamle måltal.

[Skrumsager Skau]

På grund af ændringsforslagene til finanslovsforslaget for 1988, som Venstre af frygt for noget, der var endnu værre, stemte for, er der en kolossal opdrift i de skattefinansierede udgifter, som fortsætter med fornyet styrke i 1989. Her tænker jeg på pensionisternes varnehjælp, på boligydelse, på hjemmehjælp. Jeg tænker på forhøjede ungdomsydelser, altså SU. Jeg tænker på den forhøjede arbejdsløshedsunderstøttelse og den forringede konkurrenceevne, der har forårsaget en stigning i arbejdsløsheden. Jeg tænker på kontanthjælpen og det stigende antal kontanthjælpsmodtagere. Jeg tænker på den øgede ulandsbistand. Og jeg kunne nævne meget mere. Alt i alt udgør det et tocifret milliardbeløb. Hvis vi ikke gør noget alvorligt ved det, medfører det tillige et kraftigt stigende skattetryk og et ringere land at leve i for erhvervslivet, for lønmodtagere, for pensionister, ja, for os alle sammen.

Regeringen har i finanslovsforslaget lagt op til at hindre skattetrykket i at stige ved forslag om afbureaukratisering, ved begrænsning af de kontante ydelser, ved øget brugerbetaling og meget andet, i alt besparelser på 11,2 mia. kr., hvoraf der i finansloven endnu ikke er sket en udmøntning af hele beløbet, og hvoraf 700 mio. kr. stammer fra salg af statens ejendom.

Vi ved, at der i dag er en klar holdning i befolkningen imod højere skattetryk. Danmark har jo på dette område høstet næsten guldmedalje, og også på verdensplan ligger vi uacceptabelt højt. Befolkningen vil ikke længere acceptere højere skatter. Det har Venstre for lang tid siden noteret sig, og derfor må vi arbejde med nye principper, hvilket finanslovsforslaget også lægger op til, bl.a. ved at foreslå selvfinansiering af arbejdsmarkedet, også set i lyset af, at 91 procent af de erhvervsaktive er lønmodtagere.

Budgetredegørelsen, som vi modtog i forårs, må mane til eftertanke hos dem, der normalt har spenderbukkerne på. Ikke alene bør der findes 11,2 mia. kr. som foreslået af regeringen. Der bør, som vi har hørt fra de tidligere ordførere, findes andre besparelser, også inden for brugerbetalingssystemet, således at vi undgår skattestigningen, og således at vi er sikre på, at vi henter besparelserne på de 11,2 mia. kr. frem.

Hvis vi ikke gør det, hvad medfører det øgede underskud på de offentlige budgetter så? Jo,

det medfører simpelt hen et efterfølgende højere skattetryk. I dag betaler vi alle sammen på grund af det tidligere underskud i statsbudgettet en rente. Vi har alle sammen, fra spæde til oldinge, fået pålagt en rente på over 10.000 kr., og den gæld er vores fælles gæld. Venstre kan ikke acceptere, at den offentlige gæld vokser yderligere.

Venstre mener ikke, at brugerbetaling skal gennemføres sådan, at det alene medfører øgede indtægter for staten, men sådan, at det medfører et lavere skattetryk, og det er det, der skal lægge op til en ændret adfærd, en ændret holdning, en større valgfrihed for den enkelte. Det er det, som vi mener med brugerbetalingen, og det er det, som vi mener at brugerbetalingen vil medføre, fordi vi derved bliver klar over, hvad tingene koster, så vi ikke bare bruger løs, fordi det nu er gratis. Det er ikke gratis. Vi skal betale det over skatterne, og det er dyrt for os alle.

Brugerbetaling er ikke noget nyt. Således oplyste finansministeren jo, at vi allerede betaler 24 mia. kr. i brugerbetaling. Hertil kommer de 1,2 mia. kr., som ligger i dette finanslovsforslag.

Som det er alle bekendt, arbejdede Venstre med en række forslag til reduktion af de skattefinansierede udgifter tidligere i dette år. Mange af forslagene er allerede nævnt i det nuværende finanslovsforslag, men i lyset af de seneste tal vedrørende rigets almindelige økonomiske stilling føler Venstre, at vi virkelig må gøre en kraftanstrengelse for at sikre, at skatterne ikke stiger i de kommende år, at der er loft over de skattefinansierede ydelser i fremtiden.

Desuden går Venstre stærkt ind for, at der også hos de skattefinansierede offentlige myndigheder opnås en økonomisk sammenhæng mellem dem, der beslutter at opkræve skatterne, og dem, der beslutter at yde godtgørelserne, herunder selvfølgelig de forslag, som ligger i Lotzudvalgets to betænkninger, nr. 1123 og nr. 1143.

Venstre vil tillige arbejde for, at det private erhvervsliv på en god og konstruktiv måde, først og fremmest gennem en forbedring af konkurrenceevnen, får flere i arbejde og dermed øger produktionen. Det er den sundeste måde at skaffe øget beskæftigelse på, og det er den eneste måde, vi kan løse vores betalingsbalanceproblem på.

Vi vil tillige arbejde for, at de penge, som bruges til de unge arbejdsløse og de langtidsle-

[Skrunsager Skau]

dige, bliver anvendt arbejdsaktivt og ikke passivt, som vi har gjort det alt for længe.

Jeg mener endvidere, at vi ved vedtagelsen af finansloven for 1989 skal tilstræbe at få fastlagt en langsigtet økonomisk politik, der rækker 5-6 år ud i fremtiden.

Der er mange grunde til, at det er en god idé. Bl.a. for at sikre stabilitet og Danmarks fulde andel af EF's indre marked er der behov for et langt, sejt træk.

Målet for langtidspanen skal være at sikre fuld beskæftigelse og økonomisk balance over en årrække og bør tillige indebære bindende forpligtelser for arbejdsmarkedets parter.

Den politik, vi nu fører, er alt for kortsigtet og alt for præget af hovsaløsninger og af svingninger mellem pessimisme og optimisme samt af den aktuelle debat. Det bør vi politikere tage ved lære af og i stedet blive enige om en langsigtet konkurrenceforbedrende økonomisk politik.

Derfor vil jeg gerne advare Folketinget imod at komme ud med en slatten finanslov. Det vil være som at lægge sten i vejen for det, som skal være med til at løse vore problemer. Vi må også være opmærksomme på, at vore udenlandske kreditorers øjne hviler på os.

Det er i det hele taget Folketingets simple og fornemste opgave at stå bag forslag, der på én gang løser vore økonomiske problemer internt og eksternt og sikrer støtte til de grupper i samfundet, der har behov for det. Dette er godt for helheden for vores samlede Danmark. Det er også godt for vore borgere, for det enkelte menneske.

Venstre vil lægge op til en åben og fordomsfri debat, således at vi i tide finder det ansvarlige flertal i Folketinget og i befolkningen, der kan sikre, at Danmark igen får vind i sejlene og kommer på ret køl.

Det bliver et hestearbejde – det ved vi alle sammen – så jeg vil gerne opfordre de partier, der allerede har gravet sig ned og taget afstand fra forskellige af de forslag, som ligger i finansloven, til at komme op igen og se på helheden. Det er vores fælles sag.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Skrunsager Skau påstod for lidt siden, at for hver 100 ansatte i den private sektor i Danmark er der 160 ansatte i den offentlige sektor.

Jeg må sige, at det er en udvikling, der er gået hen over hovedet på Danmarks Statistik. De påstår stædigt, at sammenhængen er en helt anden. De oplyser i Statistisk Årbog 1988, side 136, at der er ca. 2,7 millioner beskæftiget i Danmark, og at ca. en tredjedel af dem har deres arbejde i den offentlige sektor.

Forholdet er altså det, at for hver 100, der er beskæftiget i den private sektor, er der 50 i den offentlige og aldeles ikke 160, som hr. Skrunsager Skau påstod.

Jeg må anbefale hr. Skrunsager Skau at udskifte ikke alene de økonomiske lærebøger, men også regnebøgerne.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Skrunsager Skau nævnte en række udgiftsposter, der med næsten uimodståelig kraft presser opefter. Han nævnte ulandsbistanden, han nævnte de stigende udgifter til arbejdsløsheden, de stigende udgifter på grund af flere bistandsklienter og en række andre tilsvarende poster og sagde, at man alligevel skal søge at bringe 1990-finanslovsforslaget til sin tid ned på 1987-niveauet.

Hr. Skrunsager Skau ved, at udgiftsrammen for 1988 er sprængt. Han ved, at rammen for 1989 er sprængt. Regeringen har ikke til dette øjeblik sagt: Vi vil alligevel fastholde udgiftsrammen for 1989 til punkt og prikke, vi skal finde de 11 mia. kr. ekstra, der mangler.

Jeg vil gerne spørge hr. Skrunsager Skau: Er det overhovedet forsvarligt fra Venstres side at fastholde, at vi skal ned på 1987-niveauet i 1990? Det bliver jo ikke sådan, for realiteterne vil forhindre det.

(Kort bemærkning).

Skrunsager Skau (V):

Hr. Jes Lunde citerede Danmarks Statistik. De oplysninger, jeg har, kommer fra OECD, og vi ved også, at OECD får de oplysninger fra Danmarks Statistik, så der skulle være en sammenhæng. Jeg tror, at de tal, som hr. Jes Lunde henviser til, ikke er helt i overensstemmelse med sandheden. Vi kender jo tallene. Det, som jeg har nævnt, er den private, produktive sektor, som vi sammenligner med den offentlige sektor.

[Skrumsager Skau]

Så nævnte hr. Henning Rasmussen, at finanslovrammen er sprængt, og jeg kunne se på det udtryk, som hr. Henning Rasmussen havde, at han glædede sig over det. Jeg synes, det er fantastisk kedeligt, at hr. Henning Rasmussen glæder sig over, at Danmark ikke har styr på sin økonomiske politik, og at hr. Henning Rasmussen modarbejder vores muligheder for at få styr på vores samlede økonomi. Det har vi behov for over for os selv og også over for udlandet.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kan forstå, at hr. Skrumsager Skau vælger at holde fast ved, at det skulle være sådan, at der er dobbelt så mange ansatte i den offentlige som i den private sektor her i landet, i strid modsætning til, hvad jeg troede at alle vidste, og hvad Danmarks Statistik i alt fald ved: at vi ud af en beskæftigelse på ca. 2,7 millioner har en tredjedel, altså ca. 900.000, ansat i det offentlige.

Men hr. Skrumsager Skau mener altså, at vi har 1,8 millioner offentligt ansatte. Nu vil jeg så gerne vide, om den vildfarelse, som hr. Skrumsager Skau efter min opfattelse er i, har været forudsætningen for regeringens politik, for hvis det er sådan, så må det, at vi ved grundigere studium finder ud af, at jeg har ret, jo ændre noget, ikke sandt?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Skrumsager Skau, at jeg normalt har et venligt ansigt, og jeg kan en gang imellem ikke undlade at trække på smilebåndet, når en kollega, som jeg i øvrigt sætter pris på, siger noget, der efter min mening slet ikke svarer til realiteterne.

Men et venligt ansigt skal ikke forveksles med et ansigt, der ikke vil tage medansvar, og et ansigt, der glæder sig over, at det går ad Pommern til med landets økonomi. Det var en knap så fin bemærkning, hr. Skrumsager Skau.

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Jeg skal tilstille hr. Jes Lunde det nødvendige materiale, som beviser, at de tal, jeg har nævnt her fra talerstolen, er rigtige.

Til hr. Henning Rasmussen vil jeg gerne sige, at det var en skam, at fjernsynet ikke var til stede og fik et godt billede af det ansigtsudtryk, vi så, da hr. Henning Rasmussen fremlagde sin ordførertale, og det ansigtsudtryk, vi så, dengang hr. Henning Rasmussen glædede sig over, at vores måltal var sprængt.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er ikke særlig fornuftigt at tage et venligt ansigt som udtryk for letsindighed. Lad være med at tro, at Socialdemokratiet er glad for, at det går ad Pommern til med landets økonomi. Det bar min tale i sin indledning aldeles ikke præg af. Lad være med det, det kommer man ikke godt fra!

Behnke (FP):

Finansministeren har udarbejdet et debatoplæg om finanserne for 1989. Vi understreger, at det i den nuværende form næppe kan opfattes som andet end et debatoplæg.

Et finanslovsforslag er selvfølgelig i ordets forstand et forslag om, hvordan statens finanser bør være i det kommende år. Alligevel bør regeringen tilstræbe at være så realistisk som muligt – for at bruge et af dens egne udtryk – når forslaget bliver sammenskruet.

Regeringen har mere end nogen andre adgang til så kvalificerede oplysninger som overhovedet muligt, når den i den tidlige forsommer skal spå om fremtiden og derudfra lægge næste års budgetter. Alligevel har regeringen gennem hele 1988 fulgt en væsentlig mere optimistisk kurs for statsfinanserne, end hovedparten af økonomer og OECD har fulgt. Det er selvfølgelig heller ikke særlig behageligt at skulle stille sig åbent frem og erkende, hvor galt det går, og hvor galt det virkelig står til.

På trods af hvad finansministeren og statsministeren forsøger at bilde befolkningen ind, er kendsgerningen jo, at den offentlige sektor vokser og vokser. Således fremgår det af budgetoversigt 3 fra i år, at alene kommunerne har været udsat for en realvækst i antal ansatte på 10.000 personer i forhold til 2. kvartal 1987, og ifølge Jyllands-Posten fra den 6. oktober 1988 siger en opgørelse fra økonomiministeren, at der i 1988 ansættes 10.000 mere og yderligere 4.000 næste år i den offentlige sektor. Det er mange folk i en tid, hvor der med statsministerens ord er brug for offentlig tilbageholdenhed.

[Behnke]

Kendsgernerne her i senfirserne er, som prisværdigt mange efterhånden åbent erkender, at den offentlige sektor er blevet for stor. Vi er i dag ca. 5,1 millioner danskere. Heraf modtager ca. 2,5 millioner mennesker deres daglige udkomme fra offentlige kasser. Det er et meget stort problem.

Problemet bliver endnu større, når man ser på, hvordan den private sektor er sammensat. Rent faktisk er det således, at de personer, som er ansat i egentlige produktionsvirksomheder, altså landbrug, fiskeri og industri, de personer, som bidrager til samfundskagen, er nede på et foruroligende lavt antal af bare 570.000 personer – og her kan hr. Jes Lunde med fordel høre efter. Resten af befolkningen lever af disse menneskers produktion samt af, hvad vi låner.

Nok er der flere end de små 600.000 personer, der er beskæftiget i den private sektor, men advokater, taxavognmænd, revisorer og andre serviceudbud er og bliver service. Ikke et ondt ord om deres arbejde. Ikke et ondt ord om, hvad de daglig beskæftiger sig med. Men det er en omkostning på produktionen.

Den omkostning skal vi selvfølgelig afholde nu og i fremtiden, men det kræver en styrket produktionssektor, og i disse år bliver produktionssektoren udsat for alt andet end en styrkelse. I Jyllands-Posten fra den 13. august 1988 stod der at læse, at der bare i industrien er blevet 10.000 færre job siden 1987. I samme avis kunne man den 26. juli 1988 læse, at fra 1985 til 1987 er omsætningen i industrien faldet med hele 10 mia. kr. Det virkelig uhyggelige ved disse forhold er, at netop vore produktionserhverv er de eneste, som er i stand til at betale vores verdensrekordstore gæld til udlandet tilbage, og så er det altså den sektor, der har det allerværst. Enhver kan se, at det ikke går længere. Kendsgernerne i dag er, at for hver 100 ansatte i produktionssektoren er der minsandten ansat 145 i det offentlige.

En hovednøgle til at få rettet Danmarks økonomi op igen er, at vi får den offentlige sektor gjort mindre. Fremskridtspartiet har påpeget det faktum siden 1973. Vi er for det meste blevet udråbt som asociale umennesker, der hetzer mod den offentlige sektor, men vi er altså ikke længere de eneste.

Den offentlige sektor skal reduceres med 300.000 personer. Det stod at læse i B.T. fra den 16. august 1988. Og hvem udtalte det? Ja så-

mænd Klavs Olsen, der er formand for Handelskammeret. Hans bud var, at der over en 5–6-årig periode skal reduceres med 300.000 personer. Det svarer til 50.000–60.000 personer om året. Det samme har konservativt hovedbestyrelsesmedlem Kristian Mogensen udtalt. Til sammenligning mener finansministeren ifølge B.T. og Jyllands-Posten fra den 19. august 1988, at det kun kan komme på tale at reducere den offentlige sektor med 10.000 personer om året.

Når vi sammenligner med de faktiske forhold – altså at den offentlige sektor bliver større og større, jf. de sidste tal i budgetoversigten – så mangler der mildt sagt handlekraft og realisme fra regeringens side.

Fremskridtspartiet er helt enig med Klavs Olsen, også når han påpeger, at virksomhederne er parate til selv at varetage en lang række af de kontrol-, registrerings- og forskningsopgaver, som det offentlige i dag ofrer skatteyderfinansierede ressourcer på.

En af de ting, som gør, at der må nyanstettes folk i den offentlige sektor, er jo selvfølgelig arbejdstidsforkortelsen. Jyllands-Posten kunne den 25. august oplyse, at alene staten må nyanstette 2.500 personer som følge af arbejdstidsforkortelsen – en forkortelse, som finansministeren selv bærer det fulde ansvar for.

Et andet interessant forhold er den naturlige afgang fra den offentlige sektor. Den 9. juni kunne finansministeren oplyse, at den naturlige afgang er helt oppe på 8 pct., og ud af de 700.000 årsværk, den offentlige sektor består af, svarer det altså til ca. 56.000 personer om året. Men regeringen vil jo kun reducere med 10.000 personer om året. Altså skal der fortsat ansættes op imod 50.000 personer blot for at udfylde de huller, som den naturlige afgang skaber.

Det bliver rigtig grotesk, når vi ser på de reaktioner, som offentligheden har fået fra den konservative ordfører, hr. Kent Kirk, da Fremskridtspartiet formulerede ønsket om at reducere den offentlige sektor med bare 10 pct. i 1989, svarende til op imod 90.000–100.000 personer. Hr. Kent Kirk glemte at tage sit eget hovedbestyrelsesmedlem Kristian Mogensen i ed. Han ville jo reducere med 300.000 personer. Hr. Kent Kirk glemte at tage hensyn til den naturlige afgang. Og hr. Kent Kirk glemte at læse den udmærkede publikation, som hr. Engell har lavet om udviklingen i den offentlige sektor.

[Behnke]

Her konkluderer hr. Engell, at 1978 ikke var stenalder i Danmark, men alligevel kunne vi dengang klare os med bare 400.000 offentligt ansatte. Jeg er i den forbindelse helt enig med hr. Engell og kan også i den forbindelse tilbagevise hr. Henning Rasmussens første indlæg, hvori han påstod, at besparelser i den offentlige sektor ville føre til en katastrofe. 1978 var bestemt ikke nogen katastrofe at leve i.

Fremskridtspartiets bud – som jeg i øvrigt senere skal komme tilbage til – er ikke, at de offentligt ansatte en bloc skal fyres. Som eksempel kan nævnes, at når virksomheder inden for den offentlige sektor privatiseres, får de ansatte jo bare en ny arbejdsgiver; de bliver ikke nødvendigvis fyret af den grund. Dette blot for at fjerne ethvert optræk til misforståelser.

Ikke alene betyder de mange offentligt ansatte, at disse personer forhindres i at arbejde i den private sektor. Det betyder også, at Danmark har et af verdens højeste skattetryk. Pengene skal jo komme et sted fra, når der alene i 1988 skal skrubes 135 mia. kr. sammen til lønninger i den offentlige sektor.

Det alt for høje skattetryk er samtidig hovedårsagen til, at erhvervslivet ikke har plads i budgetterne til at ansætte mere personale, og på den måde er den onde ring sluttet, og den vil fortsætte med at trække Danmark ned i gældssumpen i en endeløs spiral.

Fremskridtspartiet er ikke i tvivl om, hvad der skal til for at bryde den onde ring. Det interessante er, at også kredse uden for Fremskridtspartiet er nået til den erkendelse. Her tænker jeg ikke på de ca. 20 pct. af befolkningen, der bakker op bag os, men f.eks. Industrirådet, der i en bog af 15. september 1988 med titlen »De offentlige udgifter, skatterne og industrien« konkluderer på sidste side:

»De offentlige udgifter og skattetrykket i Danmark er steget så voldsomt, at den offentlige sektor må på slankekur, hvis dansk industri skal kunne klare sig i konkurrencen.«

Det er en helt ufortolkbar melding fra Industrirådet. Folketinget og ikke mindst regeringen bør lytte til det, og lignende citater kan såmænd hentes både fra Handelskammeret og andre steder.

Skatterne stiger. Det er der ingen tvivl om. Finansministeren måtte da også i sin fremsættelsestale til finanslovsforslaget erkende, at skattetrykket kun holdes i ro, hvis samfundsøkonomi

mien i øvrigt forbedres. Der var altså kun tale om en nulløsning på skatterne, når det ses som en procentdel regnet ud af bruttonationalproduktet, ikke i absolutte tal.

I finanslovsforslaget regnede man med en øget samfundsaktivitet på hele 1,5 pct., mens OECD kun troede på 0,6 pct. Regeringen har nu i forgårs revideret sit skøn til 0,75 pct., men stadig over OECD's vurdering.

Skatterne var i absolutte tal vurderet til at stige med 22 mia. kr. i finanslovsforslaget. Det er i forgårs reduceret til 15 mia. kr., men det er stadig en betragtelig stigning, som befolkningen skal betale, uanset om det regnes ud i forhold til bruttonationalproduktet eller på andre tekniske måder. Det er befolkningen, der skal betale de yderligere skatter.

Hovedbudskabet i budgetoversigt nr. 3 er, at befolkningen ikke kan malkes for alle disse mange milliarder. Det er, for at vende tilbage til det, jeg startede med, utroligt, at vi først i midten af oktober har formået at få regeringen til at erkende disse forhold.

Allerede i april kunne Jyske Bank forudse, at indtægtsprovenuet ville falde i 1988. Finansministeren betegnede denne forudsigelse som noget nær en aprilspøg. I juni kom Nationalbankens opgørelse, som viste nøjagtig den samme tendens: at der mangler indtægter. Men finansministeren fortsatte med at finde på mere eller mindre søgte forklaringer, og nu i oktober, hvor det meste af året er gået, kommer regeringen så med erkendelsen. Det er faktisk noget sent.

De manglende indtægter skal endelig ikke få regeringen til at overveje nye måder at gramse i befolkningens lommeuld på. I stedet for skal man nu tage sine egne paroler fra 1982 alvorligt, parolerne om, at der skal offentlige besparelser til.

Nok har finansministeren pralet med, at der ligger for 11 mia. kr. besparelser i finansloven, men det holder ingen steder. Sandheden er, at man fremskrev 1988-budgetterne med de såkaldte obligatoriske stigninger og først derefter reducerede med 11 mia. kr., altså fire trin op ad udgiftsstigen og så et enkelt tilbage. Resultatet er, at man har taget tre trin op.

Finansloven for 1989 er dyrere end den for 1988. I Jyllands-Posten for den 1. september 1988 skriver vicedirektør i Industrirådet, Jørgen Hansen, det meget tydeligt:

»De 10–11 mia. kr. er kun omposteringer, ikke besparelser.«

[Behnke]

Det ministerium, der i offentligheden har været mest interesse om, nemlig Undervisningsministeriet, vil da også bruge hele 900 mio. kr. mere i 1989 end i 1988. Det er altså ikke besparelser. Det er og bliver et merforbrug.

Tingene skal kaldes ved deres rette navn, og regeringen har totalt ødelagt debatten om besparelser ved at bilde folk ind, at de 11 mia. kr. er besparelser. Specielt nu, hvor der skal hentes yderligere mange milliarder for bare at få balance på næste års finanslov, bliver der problemer med at fortælle, hvorfor de første 11 mia. kr. faktisk havde en forkert varedeklaration.

Finansministeren erkender det også, eftersom han i budgetoversigten nu kalder de 11 mia. kr. for budgetforbedringer og ikke længere for besparelser, men det er en lidt sen erkendelse.

Finansministerens yndlingskonto er jo budgetreguleringerne, og de hører derfor også med til vurderingen af besparelserne. Der er bestemt også interessante ting at læse i budgetoversigten for 1988, hvor budgetreguleringerne i alt var på minus 4,8 mia. kr. Der er her i midten af oktober kun sat navn på 2,7 mia. kr. Man skal altså i de sidste 2½ måned af året finde de resterende 2,1 mia. kr. Det tvivler jeg meget på at man er i stand til at gøre, og det gør finansministeren minsandten også. Han skriver, at den endelige udmøntning vil finde sted på tillægsbevillingsloven for 1988. Eller sagt på en anden måde: Det bliver ikke til noget.

For 1989 slår man igen alle rekorder med et minus på 5,4 mia. kr. på budgetreguleringerne, når reserverne fratrækkes. I de svar, vi indtil videre har fået i Finansudvalget, erkendes det for langt de fleste ministerier, at man ikke har nogen anelse om, hvor man skal finde så store budgetreguleringer.

Finansministeren og den øvrige regering må holde op med at stikke hovedet i busken og se kendsgerningerne i øjnene, og de er, at der skal spares i den offentlige sektor.

Det mente det ene af regeringspartierne, Venstre, da også, da de den 27. februar kunne offentliggøre et besparelseskatalog på 15 mia. kr. Det er nu ærgerligt, at Venstre ikke har haft held til at gøre sin indflydelse i regeringen – i hvert fald på det her område – mere gældende.

Fremskridtspartiet bliver kaldt alt muligt væmmeligt, når vi peger på besparelsesmuligheder. Underligt nok er det De Konservative, som fører an i dette hylekor.

I 1983, da man behandlede finansloven for 1984, var der næsten ikke grænser for, hvor utroværdig man mente, at Fremskridtspartiet var, fordi vi på daværende tidspunkt mente, at der skulle spares 10 mia. kr. I år vil selv samme personer gerne lægge ryg til både 11 og 15 mia. kr. såkaldte besparelser. Fortæl mig forskellen, hvem der kan.

Det kræver politisk mod og viljestyrke at spare, og de områder og personer, som bliver ramt af besparelserne, vil selvfølgelig hyle op. Om vi så blot foreslog, at der skulle spares 9.700 kr. på Århusstudenternes filmklub, ville vi blive kaldt kulturfejdske og samfundsødelæggende. Netop derfor kan man lige så godt tage fat. Hyleriet bliver nøjagtig det samme, selv om beløbene bliver større.

Venstres spareplan for februar gik ifølge hr. Ivar Hansens udtalelser ud på, at der skulle være skattelettelse på 10.000–15.000 kr. for hver familie, der skulle være brugerbetaling med samtidige skattelettelse, der skulle være flere bloktilskud i stedet for refusioner på kultur- og socialområdet, der skulle privatiseres og ophæves offentlige monopoler, større kommunal selvstændighed, flere skoler og institutioner, udflytninger og stop for cirkulærer og bekendtgørelser, stop for ansættelser i den offentlige sektor, og man ville bremse alle de aktstykker i Finansudvalget, der betød flere offentligt ansatte. Det var i februar måned; da mente partiet Venstre alt det.

Hvis det er regeringens overskrifter for de samtaler, man skal have med Fremskridtspartiet, så har vi bestemt meget at snakke om. Men desværre har virkeligheden siden februar været, at Venstre ikke har levet op til noget som helst. Nu vil man acceptere brugerbetaling uden samtidige skattelettelse, og man stemmer for flere offentligt ansatte i Finansudvalget. Hvem er så utroværdig?

Fremskridtspartiet er parat til at medvirke til at finde besparelser på finansloven for 1989. Vi har derfor lavet et katalog med besparelses tilbud og ideer for i alt 42 mia. kr. Straks bliver vi kaldt urealistiske, men hvem er ærlig talt mest urealistisk: Den, der blot lader stå til, som regeringen gør, eller vi fremskridtsfolk, der tør stå åbent frem og sige tingene, som de er?

Af mulige besparelser, som vi ikke engang har taget med i vort katalog, er der 2½ mia. kr., som undervisningsministeren kunne oplyse det

[Behnke]

er muligt at spare, hvis alle landets folkeskoler får Holmslandsstandard. Men det er måske stenalderen for nogle politikere, som man har det i Holmsland Kommune?

En anden besparelsesmulighed, som Fremskridtspartiet heller ikke har opfundet, og som den borgerlige regering oven i købet slog sig vældigt op på i 1982, er spørgsmålet om privatiseringer. Staten ligger inde med aktier i halv- og helprivate selskaber til en bogført værdi på 2,7 mia. kr. Hvorfor tør regeringen kun sælge en enkelt forsøgsgård og et par grunde i Hanstholm, når ca. 3 mia. kr. kan realiseres ved simpelt aktiesalg?

Når Fremskridtspartiet kommer til forhandlinger – det håber og vi tror vi vi gør, specielt efter den nye budgetoversigt – vil vi, som det fremgår, stille med en bunke gode og realistiske besparelsesforslag, som regeringen så kan vælge imellem. Vi vil kun have ét hovedkrav, og det er skattelettelser, vel at mærke ikke skattelettelser, fordi befolkningens indtægter er faldet, men skattelettelser ved at vi får nogle procentnedsættelser.

Et emne, der har været debatteret meget i denne eftersommer, er brugerbetaling. Fremskridtspartiets hovedholdning er den, at vi kun vil acceptere brugerbetaling, såfremt det kommer samtidig med skattelettelser. Løfterne om tro, håb og kærlighed engang i løbet af halvfemserne køber vi ikke.

Det gjorde Venstre heller ikke i februar, og for at det ikke skal være løgn, blev hr. Ivar Hansen endda citeret i Jyllands-Posten den 2. september 1988 for at sige, at de 1,2 mia. kr. i brugerbetaling kun blev aktuelle, hvis vi fik skattelettelser. Det mener Fremskridtspartiet også. Dog har vi ét sted, hvor vi ikke vil være med til brugerbetaling, og det er på sundhedsområdet, når kosmetiske operationer og provokeret abort regnes fra.

Jeg vil slutte mit indlæg med en opfordring til finansministeren om at pakke alle de hellige køer væk, glemme alle fordommene og vise sig som et mandfolk. Vis at Danmark nu efter seks års borgerlig regering også har krav på at få et borgerligt styre. Fremskridtspartiet skal finansministeren vide hvor han har: Vi er at finde skulder ved skulder, når det gælder besparelser og skattelettelser, og hvis regeringen ikke vil være med til det, ja, så vil vi fortsat være at finde blandt dem, der berettiget kritiserer regerin-

gen for ikke at have styr på økonomien. Det er nu finansministeren, der selv bestemmer, hvor han helst vil have de 16 Fremskridtsmandater.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Man skal være meget tungnem for ikke at forstå efterhånden, at Fremskridtspartiet mener, den offentlige sektor er for stor.

Nu har hr. Behnke citeret mange forskellige bud på, hvor meget den offentlige sektor skulle skæres ned med. Jeg er ikke helt klar over, hvad hr. Behnkes bud egentlig er. Er det 100.000, er det 300.000? Hvor mange er det egentlig, hr. Behnke? Jeg har også forstået, at det er noget med at privatisere. Hvad er det for 300.000, vi skal have privatiseret?

Nu hørte vi her i Folketingssalen i sidste uge af fru Pia Kjærsgaard, at alt det, vi andre med opmærksomhed har læst i pressen her gennem de seneste uger om Fremskridtspartiets spareforslag, holder slet ikke, det var slet ikke det, der var Fremskridtspartiets politik.

Nu kan jeg forstå, at hr. Behnke har et eller andet sparekatalog med 42 mia. kr. i besparelser. Er det nu hr. Behnkes sparekatalog, eller er det Fremskridtspartiets sparekatalog, eventuelt kun dele af Fremskridtspartiets sparekatalog? Jeg synes i og for sig, det er vigtigt, så vi andre ved, hvad vi skal tage stilling til.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Behnke opfordrer regeringen og regeringspartierne til at fjerne de hellige køer. Jeg vil gerne spørge hr. Behnke, hvorfor Fremskridtspartiet i går stemte imod et besparelsesforslag på 133 mio. kr. Det var det lovforslag, der hedder nr. L 25, om individuel boligydelse. Er det et udtryk for, at man er parat til at finde besparelser sammen med regeringen? Er det et udtryk for, at man i Fremskridtspartiet er parat til at fjerne eventuelle hellige køer?

Så vil jeg gerne spørge hr. Behnke, om det sparekatalog, der bliver henvist til, er Fremskridtspartiets forslag til finanslov. Er det noget, Fremskridtspartiets folketingsgruppe står bag ved?

Er det rigtigt, at Fremskridtspartiets folketingsgruppe ønsker at skære 100.000 offentligt ansatte væk fra 1. januar 1989? Er det rigtigt, at

[Kent Kirk]

man ønsker, at dagpengene skal reduceres med 10 pct.? Er det rigtigt, at vi fuldstændig skal fjerne jobskabelsesordningen til 5,1 mia. kr.? Er det rigtigt, at vi skal have en kraftig reduktion i børnetilskud og ungdomsydelser? Er det rigtigt, at der skal være fuld betaling for dagpasningsordninger for børn? Er det rigtigt, at Fremskridtspartiet ønsker bortfald af alle boligtilskud bortset fra til pensionister? Og er det rigtigt, at hjælpen til Grønland og Færøerne fuldstændig skal væk?

Jeg synes, det er vigtigt, at vi får afklaret her i dag, om det er Fremskridtspartiets politik.

Må jeg så sige til hr. Behnke vedrørende de bemærkninger, han havde til mig om mine udtalelser i åbningsdebatten: Det, vi mener i Det Konservative Folkeparti, er, at den offentlige sektor er for stor, at den skal reduceres. Men vi mener, at reduktionen skal ske i et samarbejde mellem de politikere, der har ansvaret, og de offentligt ansatte. Vi mener også, at vi som politikere skal være parat til at lave en regelsanering og en afbureaukratisering, som gør det nemmere for de offentligt ansatte at administrere den offentlige sektor.

Jeg vil gerne sige til hr. Behnke, at jeg vil råde til, at man stopper denne hetz mod de offentligt ansatte, ellers kommer vi simpelt hen ingen vegne.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

På et vist tidspunkt fik man det indtryk, at hr. Behnkes tale havde det formål, at nu skulle Fremskridtspartiet til at være lidt mere salonfæhigt i forhold til finanslovforhandlingerne. Der blev forsikret om, at de offentligt ansatte søreme ikke skulle fyres. Ja, der var mange florumvundne bemærkninger undervejs i den tale.

Men hen imod slutningen sneg der sig et enkelt beskedent tal ind: En besparelse på 42,6 mia. kr., tror jeg det var. Så er det ikke uskyldigt længere. Så er det et dramatisk angreb på den offentlige sektor, vi er ude for, og så er det lige præcis en liste a la den, hr. Kent Kirk gjorde opmærksom på for lidt siden, man skal tage fat på for at få et sådant resultat.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Behnke, hvornår Fremskridtspartiets forslag bliver offentliggjort. Det kribler ærlig talt i vores fingre for at komme til at regne på det. Vi vil gerne vide f.eks., om børnefamilierne skal have en årlig

merudgift på 20.000 kr. eller 30.000 kr. i deres budget på grund af Fremskridtspartiets forslag, om de arbejdsløse skal miste 10.000 kr. eller 20.000 kr. i dagpenge, eller hvad det er for nogle forslag, man pusler med.

Det er forslag af den størrelsesorden, der skal til, for at Fremskridtspartiet kan få tingene til at hænge sammen, og det synes jeg befolkningen skal vide.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Nu må jeg se, hvor kort det kan gøres.

Jeg vil sammenfatte mit svar til fru Kirsten Lee, hr. Kent Kirk og hr. Jes Lunde, for det er stort set det samme, der blev spurgt om.

For at der ikke skal herske nogen som helst tvivl: Som det fremgik af Jyllands-Posten den 25. september 1988 og af det, jeg har sagt her, er rammerne for Fremskridtspartiets besparelseskatalog 42 mia. kr. Det mente fru Pia Kjærsgaard også i Jyllands-Posten den 25. september.

Der bliver spurgt, hvorvidt disse mange offentligt ansatte skal fyres. Som jeg gjorde opmærksom på, er det, at man privatiserer en lang række offentlige institutioner, ikke ensbetydende med, at de pågældende bliver fyret. De får blot en ny arbejdsgiver.

Det blev påstået, at der blev stemt om lovforslag nr. L 25 i går, men det er ikke tilfældet. Lovforslag nr. L 25 var til første behandling. Ønsker regeringen Fremskridtspartiets støtte til lovforslag nr. L 25, kunne man passende indlede forhandlinger med Fremskridtspartiet. Vores umiddelbare indstilling til det er, at der er ingen grund til at give specielt pensionisterne yderligere omkostninger.

Det katalog, vi behandler i dag, er jo ikke Fremskridtspartiets katalog. Det er faktisk finansministerens katalog, der er på dagsordenen i dag. Fremlæggelse af Fremskridtspartiets besparelseskatalog med en udmøntning af de 42 mia. kr. vil finde sted, når Fremskridtspartiets folketingsgruppe – ikke nogen som helst andre – finder det passende.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det er fuldstændig fejlagtigt, når hr. Kent Kirk og andre igen forsøger at give det udseen-

[Dohrmann]

de af, at Fremskridtspartiet forfølger de offentligt ansatte.

Jeg kunne vende den påstand 180 grader og sige, at hvis vi ikke gør noget i retning af det, Fremskridtspartiet foreslår, så vil de personer, vi nødvendigvis må have inden for den offentlige sektor, f.eks. på hospitaler og andre steder, komme til at opleve en dag, at deres månedsløn ganske enkelt ikke bliver udbetalt, for det har man ikke råd til. Det er det, vi er på vej imod. De folk – politi, sygeplejersker m.v. – kan ingen lønninger få, fordi hr. Kent Kirk og andre Konservative og Venstrefolk har tømt statskassen. Vi går bankerot. Vi har set det andre steder i verden, og Danmark er godt på vej til det.

Op så behøver man overhovedet ikke at overfalde nogen vedrørende vores ændringsforslag. Det, vi behandler her, er finansministerens forslag til finanslov, og vi har anden og tredje behandling, for at lovforslaget kan få en ordentlig og regulær behandling. De ændringsforslag, Fremskridtspartiet eventuelt stiller, hvis vi ikke opnår et forlig med regeringen, skal nok komme. Man må vente og se tiden an. Jeg kan da fortælle, at en time efter at mødet er slut her i salen, behandler Fremskridtspartiets folketingsgruppe de ændringsforslag, vi stiller, eller de besparelsesforslag, vi vil komme med.

Vi gør det på en anstændig måde. Vi gør ikke ligesom hr. Kent Kirk: farer ud i pressen med nogle løse tanker. Når vi kommer med ændringsforslag, er de gennearbejdet, også her i 1988.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg må sige til hr. Dohrmann, at jeg er i virkeligheden imponeret. Hr. Dohrmann mener, at Fremskridtspartiets sparemål, de 42 mia. kr., som altså ingen kender noget som helst til, er en politik, vi kan forholde os til. Jeg fatter ikke, hvordan hr. Dohrmann kan mene det.

Jeg synes, det er uanstændigt, den hulhed, Fremskridtspartiet taler med. Jeg synes, Fremskridtspartiet skulle være anstændig over for os i Folketinget og over for befolkningen og fortælle, hvad de 42 mia. kr. består i. Det synes jeg er den eneste anstændige måde, man kan optræde på.

Må jeg så sige til hr. Behnke vedrørende de 100.000 ansatte, der skal flyttes fra offentlige institutioner over i private institutioner: Kan vi få

nogle eksempler på, hvad det er for nogle institutioner, der skal flyttes? Vi synes, det er et meget pauvert resultat.

Det er ikke på den måde, vi vil spare i den offentlige sektor. Det, vi ønsker, er at få den offentlige sektor effektiviseret, at sørge for, at vi kan producere mere i den offentlige sektor med færre ressourcer. Det er den form for besparelser, vi søger. Det er ikke bare et spørgsmål om at flytte dem fra et offentligt register over i et privat register. Det mener vi ikke er besparelser. Det er hulhed.

Må jeg så spørge hr. Behnke: Hvorfor gik Fremskridtspartiet imod besparelser på 133 mio. kr. i går her i folketingssalen? Der var et reelt besparelsesforslag, man kunne tage stilling til. Hvorfor gik man imod det?

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

At hr. Kent Kirk ønsker en politik at forholde sig til, kan jeg godt forstå, for det har han åbenbart ikke i sit eget parti.

Fremskridtspartiet har rammer på mindst 42 mia. kr., og det er rammer, vi i øjeblikket er ved at udfylde. Fremskridtspartiets folketingsgruppe afgør selv, hvornår vi ønsker at offentliggøre det, uanset hvilke ønsker hr. Kent Kirk måtte have.

Med hensyn til de institutioner, som med fordel kan privatiseres, altså overgå fra offentlig regi til privat regi, har, som jeg nævnte, Industrirådet, Handelskammeret og andre peget på en lang række kontrol-, forsknings- og registreringsopgaver, som det offentlige i øjeblikket sidder på, men som man udmærket selv kan og ønsker at varetage inden for erhvervslivet. Derudover er der en lang række kulturinstitutioner, som med fordel kunne privatiseres, sådan at de gøres til selvejende institutioner.

Når Fremskridtspartiet i går ikke gav tilsagn om at ville spare de 133 mio. kr. på pensionisternes varme og på pensionisternes husleje osv., er det ganske enkelt, fordi vi ikke mener, at pensionisterne er dem, der står forrest, når der skal findes besparelser. Vi vil med hensyn til vores 42 mia. kr. pege på andre steder, hvor det er muligt at finde besparelser, før man skal gå til pensionisterne. De har sandelig ikke for meget.

Formanden:

Fru Kirsten Lee har ordet for en kort bemærkning. Vi nærmer os afslutningen på de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Ja, vi må jo altså have styr på Fremskridtspartiets finanspolitik.

Nu siger hr. Behnke, at den 25. september har fru Pia Kjærsgaard sagt til Jyllands-Posten, at det sparekatalog, der var fremlagt, står Fremskridtspartiet bag. Den 6. oktober sagde fru Pia Kjærsgaard her i folketingsalen, at der er intet fremlagt af Fremskridtspartiets folketingsgruppe. Hvis man skulle til forhandlinger, ville man komme med et eller andet papir. Hr. Behnke fastholder, at han har et sparekatalog på 42 mia. kr. Er det hr. Behnkes, eller er det Fremskridtspartiets sparekatalog, og må vi dog ikke få det at se?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Nu skal jeg kort forklare fru Kirsten Lee, hvordan det forholder sig.

Hr. Behnke er Fremskridtspartiets medlem af Finansudvalget. Som følge deraf er det helt naturligt, at de besparelsesforslag, partiet vil komme med, bliver udarbejdet af hr. Behnke. Det har hr. Behnke gjort, men folketingsgruppen har endnu ikke grundigt nok gennemdrøftet dem alle sammen.

Jeg prøvede at fortælle, at en time efter, at dette møde er slut, fortsætter vi vores arbejde i folketingsgruppen, således at fru Kirsten Lee eller andre ikke kommer til at opleve, at der foreligger nogle forslag, som ikke er grundigt gennearbejdet, og som vi ikke har indhentet kommentarer til.

Altså grunden til, at der ikke ligger et færdigt katalog i dag, er ganske enkelt, at vi prøver på at gøre vores arbejde så grundigt og så godt som overhovedet muligt.

Formanden:

En sidste kort bemærkning til fru Kirsten Lee.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jamen også i Det Radikale Venstre går vi stærkt ind for grundige drøftelser. Jeg vil bare spørge hr. Dohrmann: Når vi at få det katalog at se, inden finanslovsforslaget skal vedtages? Hvornår kan vi få lov at se det?

Formanden:

Hr. Dohrmann, og det er så den allersidste bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg skal nøjes med at sige, at ligesom alle andre lovforslag gennemgår finanslovsforslaget tre behandlinger. Selv fru Kirsten Lee har aldrig nogen sinde oplevet, at der har foreligget ændringsforslag til første behandling. Derfor.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.54

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Kirsten Lee (RV):

Det Radikale Venstre ønsker at holde skattestrykket i ro, og vi ønsker at holde de offentlige udgifter i ro.

Det finanslovsforslag, der her er fremsat, opfylder de to målsætninger. Finansloven indeholder besparelser på 11 mia. kr. Disse besparelser giver ikke mulighed for skattelettelser. De giver kun mulighed for, at vi kan holde udgifterne i ro.

De seneste tal fra finansministeren er en justering af skønnene for indtægter af skatter og afgifter. De viser, at indtægterne er mindre, fordi det private forbrug er begrænset så meget, at der kommer færre penge ind i form af skatter og afgifter. Udgifterne derimod er større, end vi først havde regnet med. Tallene er ganske vist små i forhold til vort bruttonationalprodukt, men selv så små ændringer viser sig straks ved et underskud, og det er et udtryk for, at vores

[Kirsten Lee]

offentlige budgetter er meget sårbare. Der er ikke noget at slå til søren med, og det gør det endnu mere påkrævet at opfylde finanslovsforslagets målsætning om besparelser på 11 mia. kr. Det betyder, at Folketingets partier har et stort ansvar for at arbejde konstruktivt.

Det Radikale Venstre elsker ikke alle disse besparelser, men vi indser deres nødvendighed. Hr. Henning Rasmussen havde ganske ret, da han til Berlingske Tidende udtalte: »Jeg tror ikke, der bliver skænket nogen snaps op for regeringen i denne omgang.« Det er stærke ord fra en afholdsmand. Jeg tager det også til indtægt for, at Socialdemokratiet ikke henfalder til umådehold.

Der er i år ikke råd til grumsede finger- eller fodaftryk. Der er ikke engang råd til aftryk efter små bitte flueben. Vi må forvente, at ethvert udgiftskrævende forslag modsvares af kompenserende besparelser.

Også hr. Svend Auken har udtalt, at skatetrykket nu har nået et punkt, hvor fortsatte stigninger må bringes til ophør. Myndighederne må lære kun at bruge de penge, der er til rådighed. Også det tager Det Radikale Venstre til indtægt for, at der i Socialdemokratiet er forståelse for nødvendigheden af begrænsninger i det offentlige forbrug.

Det ser ud til, at der her i Folketinget er et bredt flertal om målet i den økonomiske politik. Opgaven er nu, at vi i fællesskab finder sammen om midlerne. Det skylder vi befolkningen, og det skylder vi hensynet til folkestyrets omdømme.

Politikere fra alle partier har i efterhånden masser af år malet en vis mand på væggen, når det drejer sig om den økonomiske politik. Befolkningen har krav på, at vi tør tage ansvaret for at løse de økonomiske problemer. Det ansvar kræver mod, for vi løser ikke vores økonomiske problemer, medmindre vi er villige til at tage upopulære beslutninger. Der skal spares, siger alle, det må bare ikke lige gå ud over mine interesser.

Det finanslovsforslag, der er fremsat, lægger op til en bred vifte af besparelser. Det pålægger os alle at forsvare nedskæringer inden for hvert vort interesseområde.

Et af de områder, der har været mest debat om, er medicinudgifterne. Hver gang nogen næsten vover at antyde, at der kan spares inden for sundhedssektoren, rejser der sig et rama-

skrig. Sundhedssektoren synes næsten omgærdet af en mytisk fredhellighed. Lad os så få en nuanceret debat!

De ændrede tilskud til medicinpriserne, der har været fremsat forslag om, vil formentlig automatisk medføre, at medicinpriserne falder. Det, der vil ske, er, at medicinalfirmaerne på grund af konkurrenceforholdene, som vil skærpes, utvivlsomt vil sænke deres priser på det indenlandske marked, uden at vores eksportmuligheder derfor forringes. Medicinudgifterne er jo vokset eksplosivt – og det i en befolkning, der faktisk er blandt de sundeste i verden.

Det, der nu er blevet foreslået, er, at man giver et fast tilskud, som afhænger af prisen på det billigste præparat. Prisen på medicin vil falde for mange mennesker, fordi lægerne nu for alvor vil ordinere de billigste præparater.

Det er ikke umiddelbart indlysende, hvorfor det offentlige skal yde tilskud til ethvert præparat, medicinalindustrien sender på markedet, store tilskud til dyre præparater, små tilskud til billige præparater, selv om der ikke er forskelle i behandlingsmæssig henseende.

Tager man tilskuddet væk fra penicillin, skal vi i stedet for at betale 15 kr. for en halsbetændelse betale omkring 50 kr., altså prisen for to pakker cigaretter. De fleste har kun behov for den udgift én eller to gange i deres liv. Det kan ikke kaldes noget økonomisk stormløb mod folkesundheden.

Det er præciseret, at pensionister, kronisk syge og bistandsklienter friholdes. Vi har noteret med tilfredshed, at fru Ritt Bjerregaard ikke har afvist besparelser på medicinområdet, og også Kristeligt Folkeparti har været åbent over for det.

Hr. Henning Rasmussen har sagt: Ingen støtte til brugerbetaling på sundhedsområdet. Der ligger nu heller ikke nogle konkrete forslag, men lad os dog se lidt nuanceret på det. Der er nu fremkommet et præparat mod skaldethed, som mænd kan smøre på deres skaldede isser, og det kunne godt være, at der ville være et marked her i Folketinget. Man skal have det på recept. Skaldethed kan altså nu automatisk udløse en offentlig ydelse i form af lægehonorar for receptudskrivning. Ville det være et anslag mod folkesundheden, om vi så lidt nøjere på den slags pjat?

Fru Pia Kjærsgaard har gentagne gange udtalt, at Fremskridtspartiet skulle have indfly-

[Kirsten Lee]

delse efter antallet af mandater. Indflydelse på den politiske proces er ikke noget, man automatisk får, det er noget, man tjener. Det implikerer altid, at man har mod til at tage det sure med det søde. Jeg forstår godt, at Fremskridtspartiet ønsker indflydelse. Fremskridtspartiet har nu siddet i dette Ting i 15 år, og i den tid har det fået gennemført lov om ophævelse af Københavns Universitets almanakprivilegium samt ophævelse af Marshalludvalget. Dertil vistnok et forbud mod flyvehavre. Det er da nyttige forslag.

Fru Pia Kjærsgaard taler også ideligt om brandbeskatning og ønsker yderligere besparelser. Samtidig har jeg forstået, at Fremskridtspartiet ønsker 7 mia. kr. mere til pensionisterne og 7 mia. kr. mere til sundhedssektoren. Sidstnævnte tal er blot trukket op af en hat uden nærmere analyse af, hvad pengene skal bruges til, eller om de eksisterende midler i den sektor anvendes på fornuftigste vis.

Nu ved jeg jo ikke, om jeg overhovedet kan regne med Fremskridtspartiets udtalelser til pressen. Efter debatten her i dag er det åbenbart, at Fremskridtspartiets finanspolitik er en dyb og velbevaret hemmelighed. Jeg er sikker på, at både offentligheden og vi andre her i Folketinget med spænding imødeser afsløringen af Fremskridtspartiets finanspolitik.

Det Radikale Venstre vil ikke afvise at forhandle om yderligere besparelser, men vi må fastholde, at de begrænsninger i det offentlige forbrug, som finanslovsforslaget lægger op til, skal gennemføres. Skal vi sænke skattetrykket med blot et enkelt procentpoint, skal der være orden i statsfinanserne, og vi skal spare yderligere 4 mia. kr.

Man bør ikke falde for den fristelse, som Margaret Thatcher i England er faldet for. Der har man givet skattelettelser, uden at de tilstrækkelige økonomiske forudsætninger var til stede. I England var der overskud på betalingsbalancen. Det er nu vendt til et underskud. Økonomien blev overophedet. Det har medført kraftige rentestigninger, og inflationen derovre er på vej op. Det er ikke et eksempel til efterfølgelse.

Det Radikale Venstre vil være at finde ved alle forhandlingsborde i et konstruktivt samarbejde om at få gennemført en finanslov med bredest mulig tilslutning fra Folketingets partier, og som opfylder de målsætninger, der er opstillet i finanslovsforslaget.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fru Kirsten Lee ønskede, at andre partier også ville vise en mere fordomsfri indstilling og være villige til at kigge på de forskellige offentlige udgifter. Lad mig da så bruge det eksempel, som fru Kirsten Lee nævnte, nemlig spørgsmålet om medicinudgifter. Jeg forstod, at det var meget vigtigt, at vi fik undersøgt, hvordan det forholdt sig på det område.

Problemet er, at regeringen går til det ved at sige, at vi skal have en besparelse på 600 mio. kr., og så nedsætter vi tilskuddet og påfører befolkningen nogle øgede udgifter i stedet for at gå til kilden, i stedet for at kigge på, om ikke der bliver skrevet for mange recepter ud her i landet.

Der har været kørt et forsøg i Århus Amtskommune, hvor en begrænset kreds af læger har prøvet at disciplinere sig selv ved at skrive færre recepter ud, ved kun at skrive de nødvendige og på den billigste medicin. Det har givet meget store besparelser, faktisk så store besparelser, så man omregnet til landsplan kunne få en besparelse af præcis samme størrelsesorden som den, regeringen har lagt op til. Det er jo en anden måde at gå til det på: at kigge på lægernes frie ordinationsret og mulighederne for at ændre lidt på den i stedet for at begynde med at lægge en øget brugerbetaling på medicinen.

Vi vil gerne være med til at kigge fordomsfrit på sådanne ting, men så skal man gå til roden i stedet for at vælge en overfladisk løsning.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Først vil jeg skælde en lille bitte smule ud. Jeg synes ærlig talt, det er for dårligt, at man som radikal prøver at bortlede opmærksomheden fra tingenes tilstand: at der nu er et yderligere underskud på statens finanser end det, der først var lagt op til. Det er den bitre pille.

Men når det er sagt, vil jeg rose fru Kirsten Lee meget, for jeg synes faktisk, at det var en anden tale end den, man normalt hører fra Det Radikale Venstre. Jeg synes virkelig, der var lagt op til samarbejde med Fremskridtspartiet, fordi jeg kunne forstå, at Det Radikale Venstre gerne ville gå ind i nogle besparelser. Vi fik også nogle reprimander, at nu skulle man virkelig tage sig sammen, for der skulle spares på sta-

[Pia Kjærsgaard]

tens offentlige budgetter, og det kunne ikke nytte noget, at der var nogen, der peb og sagde: Ikke lige her, og: nu skal vi altså alle sammen hen og spare. Jeg ser det virkelig som en opmuntring til Fremskridtspartiet om, at nu skal der et samarbejde i gang om næste års finanslov.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg fornemmede bestemt også en åbning fra fru Kirsten Lee – ikke alene nu, men også før frokostpausen – på spørgsmålet om samarbejde også med Fremskridtspartiet.

Men kan vi nu være helt sikre på, at fru Kirsten Lee har hele Det Radikale Venstre bag sig? Jeg tænker på, at dagbladet B.T. fredag den 19. august i år kunne citere en udtalelse fra økonomiministeren om, at der ikke bliver tale om at indgå et finanslovsforlig med Fremskridtspartiet.

Så mit spørgsmål til fru Kirsten Lee er, om vi kan stole på fru Kirsten Lee, når hun i dag siger de mange gode ting, og på ønskerne om at samarbejde både til den ene og den anden side.

Endelig kan jeg ikke lade være med at sige, at netop Fremskridtspartiets politik og den måde, vi arbejder på i Folketinget, er udtryk for, at vi er parat til både at tage det sure og det søde. Vi er parat til at anvise besparelser i en meget betragtelig milliardstørrelsesorden, nemlig helt op på disse 40–42 mia. kr. Det er ikke, fordi Fremskridtspartiets politik er nogen stor hemmelighed, der specielt skal bevares. Hvis fru Kirsten Lee vil gøre sig den ulejlighed at kigge i Folketingets arkiver, vil hun kunne genfinde Fremskridtspartiets økonomiske politik helt tilbage til 1973. Det, der er tale om, er, at vi i øjeblikket justerer tallene for 1989. Det vil være på nøjagtig de samme områder, der stadig væk bliver sparet.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Fru Kirsten Lee sagde i dag i et tidligere indlæg, at Det Radikale Venstre gik ind for så bredt et samarbejde som overhovedet muligt. Jeg svarede så fru Kirsten Lee, at det var meget godt, men forudsætningen var, at vi i et og alt ville acceptere Det Radikale Venstres politik, dvs. regeringens politik på dette punkt. Nu si-

ger fru Kirsten Lee, at der ikke engang bliver plads til små bitte flueben. Uha da! Der er noget, der tyder på, at fru Kirsten Lee ikke har forstået kompromisets kunst. Men det kommer nok. For det tror jeg nemlig bliver nødvendigt.

Så sagde fru Kirsten Lee, at der var blevet sat grumsede fingeraftryk på finansloven for i år. Jeg kan sige til fru Kirsten Lee, at forhandlerens hænder var i enhver henseende ganske rene, da de gik til forhandlingerne. De var ganske rene, da de gik derfra, og vi føler egentlig ikke heller i dag, at de på nogen måde hverken er grumsede eller snavsede.

Så var det vel i øvrigt sådan, at det første, der skete, efter at forhandlingerne var afsluttet, var, at Det Radikale Venstre i et og alt tilsluttede sig resultatet, men forbeholder sig altså bagefter at klandre resultatet, til trods for at man var med til at høste den politiske fordel, hvis man skal sige det så klodset, af de gode resultater.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg vil nu gerne minde hr. Henning Rasmussen om, at vi har aldrig udtrykt begejstring for det finanslovsforlig. Vi afholdt os fra at stemme om pensionerne og deres stigning.

Men jeg takker da i øvrigt hr. Henning Rasmussen, fordi han mener, der er håb for min fremtid i dansk politik.

Til fru Pia Kjærsgaard vil jeg sige, at jeg har sagt her i formiddags, at vi er villige til at samarbejde med de partier i Folketinget, der i øvrigt har fornuftige og realistiske forslag vedrørende finansloven. Jeg er glad for, at fru Pia Kjærsgaard nu er til stede, for vi har hele formiddagen prøvet på at få at vide, hvad Z's spareforslag egentlig er. Både hr. Dohrmann og hr. Behnke har formået at holde det som en hemmelighed for os.

Men kunne fru Pia Kjærsgaard dog i det mindste ikke afsløre dette meget omtalte sparekatalog?

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Det var bemærkningerne fra hr. Behnke og fru Pia Kjærsgaard, som bragte mig herop. Der blev hele tiden nævnt et eller andet beløb på 42 mia. kr., og det virker stadig væk som nogle luftfrikadeller.

[Skrumsager Skau]

Vi må have noget kontant på bordet. Vi må arbejde med disse sager, og det er også det, der er lagt op til. At lade det beløb stå i luften gang på gang, kan vi ikke arbejde med. Vi er her for at gøre et seriøst arbejde, og vi har hørt om de 42 mia. kr. ikke bare i dag, men i det sidste års tid.

Det er nu, det gælder. Vi nærmer os linien.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Som Venstremand tror jeg egentlig nok jeg ville være blevet nede på min plads under denne debat. Det gjorde hr. Skrumsager Skau altså ikke.

Så vil jeg sige til fru Kirsten Lee, at vi føler os helt overbevist om, at vi bliver indbudt til forhandlinger med finansministeren. Det føler vi os helt og aldeles overbevist om. Det, vi behandler nu, er første behandling af finansministerens finanslovsforslag, og det er faktisk den, fru Kirsten Lee som medlem af regeringspartierne burde koncentrere sig om.

Jeg må sige til hr. Henning Rasmussen, at han nu skal lade være med at prøve at drive en kile ind imellem Fremskridtspartiet og regeringspartierne. Jeg synes slet ikke, at fru Kirsten Lee skal tage sig af det.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Jeg tror også, hr. Skrumsager Skau må have en underlig fornemmelse i og med, at hans egne 15 mia. kr. fra februar måned heller ikke blev til ret meget, da det skulle igennem regeringen.

Der er bestemt ikke tale om luftfrikadeller i forbindelse med Fremskridtspartiet. Som hr. Skrumsager Skau også vil kunne gøre sig selv bekendt med, hvis han går en tur i Folketingets arkiver, har Fremskridtspartiet faktisk siden 1973 måske været det oppositionsparti i dansk politik, der har været i stand til at dokumentere sin politik allerbedst. Så sent som 1983 var Fremskridtspartiet således i stand til at komme med en egentlig alternativ finanslov, noget, som ingen andre oppositionspartier nogen sinde før har gjort. Der er i den grad dokumentation for den politik, vi står for. Det, der er tale om for 1989, er, at vi har en række ønsker, bl.a. nogle skattelettelser: 48.000 kr. skattefrit, en række afgiftslempelser i forhold til EF's indre

marked osv. Vi sætter også tal på, hvor pengene skal komme fra. Det er mere, end andre er i stand til.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg kunne sådan set godt tænke mig, at fru Kirsten Lee bragte øget klarhed. Var Det Radikale Venstres tale her i dag en invitation til Fremskridtspartiet, eller var den det ikke? Jeg synes, jeg hørte, at Det Radikale Venstre selvfølgelig var parat til at kigge på større besparelser end dem, der var fra finansministerens side. Hvis det er tilfældet, er det jo svært at læse det som andet end en invitation til Fremskridtspartiet. Det nytter ikke noget at snakke udenom og sige, at De Radikale vil samarbejde med alle, der er fornuftige. Hvem vil ikke det? Kan vi ikke få en tale med en lille smule mere indhold i fra Det Radikale Venstres side? Det tror jeg ville skabe en bedre klarhed i Folketinget.

Bollmann (CD):

Jeg vil først sige, at jeg ikke har bedt om en kort bemærkning. Jeg kunne godt have gjort det til fru Kirsten Lees indlæg, fordi hun sagde noget om, at man ikke kunne røre finansloven med – jeg ved ikke, om det var det rigtige udtryk, men sådan jeg opfattede jeg det – spidsen af en lillefinger, uden at der kom kompenserende besparelser. Jeg håber, jeg har forstået det rigtigt. Det var ikke det udtryk, det ved jeg godt. Jeg vil sige, at det er da rart at høre, eller det er i hvert fald noget nyt for mig at høre, for alle de andre gange, hvor Det Radikale Venstre skulle forhandle finanslov, da har man kun haft én mulighed for kompenserende besparelser, og det var på forsvaret. Men der er altså nye toner, og det forstår jeg da udmærket.

Derudover skal jeg på CD's vegne fremsætte nogle forholdsvise få og forholdsvis generelle kommentarer til denne førstebehandling af finansloven for 1989, fordi vores ordfører desværre ikke har mulighed for at være til stede i dag. Det fik jeg at vide på et forholdsvis sent tidspunkt.

Jeg vil gerne starte med at berolige finansministeren, for jeg kan fortælle finansministeren, at vi efter meget dybe overvejelser formentlig, altså højst sandsynligt, vil stemme for finansloven ved den endelige behandling. Det er en melding, jeg har lovet gruppen at afgive. Så nu er den givet.

[Bollmann]

I øvrigt gav vores ordfører ved åbningsdebatten i sidste uge jo udtryk for CD's holdning til regeringen som sådan, men egentlig også til en lang række af de spørgsmål, der med rette kunne behandles her i dag. Det er klart, at jeg fuldt ud kan tilslutte mig, hvad der er sagt ved denne lejlighed.

Jeg vil ikke gentage spørgsmålene, i hvert fald ikke dem alle sammen, i dag. Men vores generelle holdning til budgettet er ikke ændret i forhold til tidligere år. Vi mener fortsat, at der er behov for balance på statsbudgettet, men den balance må hænge sammen med både indtægter og udgifter. Det vil på den anden side sige, at det ikke absolut kun er udgifterne, man skal se på, man skal også se på indtægterne. For os er det væsentligste altså balancen. Derfor er vi selvfølgelig lige så bekymrede i CD, som alle andre er, over de sidste meldinger om skøn over statsfinansernes udvikling.

I modsætning til nogle af de andre partier har vi faktisk ikke i sinde at give alene regeringen skylden for den udvikling. Det er klart, og jeg tror, alle må være enige i, at der er en masse faktorer, der spiller ind. Jeg vil godt spørge, om ikke der kunne være en mulighed for, at skønnene i den kommende tid kan ændre sig, og om der er mulighed for, at de kan ændre sig i positiv retning. Når jeg siger det, er det ikke, fordi vi i CD absolut er uforbederlige optimister, men fordi der vel trods alt er ved at vise sig visse positive tendenser på eksportsiden, specielt hvad angår industrieksporten.

Jeg ved godt, at det kan være et paradoks, for når man ser på forventninger til beskæftigelsesudviklingen og selvfølgelig også på de virkninger, det vil få på både indtægts- og udgiftssiden, er der ikke så stor grund til optimisme.

Jeg ved ikke, om finansministeren egentlig har en kommentar til det paradoks. Jeg opfatter det som et paradoks, fordi jeg tror, det skyldes, at der er nogle igangværende rationaliseringer i eksportvirksomhederne. Når de er gennemført og på plads, er der vel udsigt til, at der kunne komme en bedring af beskæftigelsen. Det er klart, at den bedring kun kan komme under forudsætning af, at konkurrencesituationen ikke forringes. Det er selvfølgelig et problem, som vi ikke alene her i Folketinget skal klare. Her er der også andre kræfter i samfundet - ikke mindst arbejdsmarkedets parter - der positivt må spille med i den kommende tid.

En meget stor del af debatten i dag drejer sig om besparelser. De er nødvendige for at opnå den balance på budgettet, som alle ønsker. Vi har i CD gennem årene accepteret nødvendigheden af besparelser, og det er klart, at det har gjort ondt en gang imellem. Det er der ingen der er i tvivl om. Men vi gjorde det, fordi vi var en del af en regering, som havde ansvaret for finanslovsforlaget.

Vi må sige, at i dag og fremover vil vi fortsat være medvirkende til at finde nødvendige og rimelige besparelser. Det skal der ikke være tvivl om. Men da vi ikke er med i udformningen af sådanne forslag, kan vi selvfølgelig heller ikke på forhånd give grønt lys for alle mulige spareforslag. Det er jeg nødt til at sige lige så klart til finansministeren.

Jeg kan godt nævne et enkelt eksempel allerede nu, for der kan da være ting inden for f.eks. det sociale område, hvor vi ikke uden videre siger hurra og klapper i hænderne. Der må vi tage nogle forbehold, men vi håber selvfølgelig på, at vi i løbet af behandlingen i Finansudvalget og eventuelt under direkte forhandlinger med regeringen sammen med eller efter andre partiers forhandlinger får lejlighed til at tage stilling til de enkelte områder.

Jeg vil godt allerede nu sige, at vi vil stille ændringsforslag på visse områder. Vi vil muligvis støtte andre partiers ændringsforslag, når vi kommer så langt. Men det er altså som sagt i dag en førstebehandling, og derfor har jeg ikke i sinde at bryde spillereglerne, der skal vi jo ikke gå så meget i detaljer, så de enkelte konti vil jeg ikke kommentere ret meget. Det må komme frem i løbet af de kommende måneder.

Men der er et par ting, som jeg godt allerede i dag vil kommentere. Jeg tror ikke, det vil overraske nogen. For det første er det mere end sandsynligt, at CD på finansloven gerne ser en tilførsel af flere midler til forsvaret. Vi har tidligere beklaget udsigterne for forsvarets økonomiske situation i de næste år. Jeg ved da godt, at der arbejdes i en kommission, og at den snart skal komme med et resultat, men vi vil gerne bebude, at der er behov for flere midler til forsvaret, og hvis ikke regeringen kommer med det, gør vi det altså. Det skal stå klart allerede nu.

Så er der et andet spørgsmål, og det er selvfølgelig noget, der har optaget mange meget, nemlig spørgsmålet om brugerbetalingen. Det

[Bollmann]

har vor politiske ordfører kommenteret tidligere, bl.a. ved fremsættelsen af finanslovsforslaget i august, så i dag skal jeg gøre nogle ganske få bemærkninger til dette emne.

Vi vil slet ikke afvise, at der på visse områder kan være fornuft og rimelighed i, at borgere betaler for en konkret serviceydelse, og som andre har været inde på i dag, finder det allerede sted i vidt omfang, så det er ikke noget nyt. Men der er områder, hvor vi er meget, meget skeptiske, og hvor vi nok må fraråde regeringen at gå alt for langt. Det kan gælde sundhedsområdet, herunder også medicinspørgsmålet, som andre har været inde på. Det kan gælde undervisningssektoren, hvor vi har meget svært ved at se, at gebyrer, eller hvad man nu vil kalde det, skal kunne forliges med den holdning, vi normalt har haft her i landet: at alle skal have en rimelig mulighed for uddannelse.

Men det gælder ikke mindst i forhold til erhvervslivet. Som jeg var inde på før, er det nødvendigt at fastholde og helst styrke erhvervslivets konkurrencesituation. Derfor synes vi, det er forkerte signaler at udsende til erhvervslivet, når man nu taler om nye arbejdsgiverafgifter i forbindelse med den første ledighedsdag. Jeg tror, alle er klar over, at det egentlig kun er godt trekvart år siden, at vi ændrede hele systemet med arbejdsgiverafgifter, og der var temmelig megen tumult i løbet af foråret om de problemer. Nu er det ved at falde til ro, men så kommer regeringen med et forslag om nye arbejdsgiverafgifter, og det er ikke noget, vi synes er særlig smart. Det er ikke elegant. Der kunne regeringen godt have tænkt sig lidt bedre om. Jeg tænker i øvrigt også på varselet om nye miljøafgifter og om nye brugeroverbetalinger hos DSB og P&T og på en lang række andre ting.

Jeg synes i det hele taget, det kunne være interesserant at se, hvor meget finansloven egentlig er medvirkende til at øge erhvervslivets omkostninger. Når man øger dem, forringer man selvfølgelig konkurrenceevnen. Jeg ved ikke, om ministeren har foretaget nogle beregninger heraf, men ellers håber jeg da, at vi kan finde ud af det under behandlingen af finansloven i Finansudvalget. Sådan som jeg opfattede hr. Skrum-sager Skau og hans opbakning af erhvervslivets muligheder, er han næsten enig i de betragtninger, jeg er kommet med.

Jeg har her ridset nogle punkter op, hvor vi er skeptiske. De er ikke sat op i prioriteringsræk-

kefølge, og det er slet ikke udtryk for en udtømmende liste over de betæneligheder, vi måtte have.

Jeg har kun nævnt dem som eksempler her i dag. Det beder jeg ministeren om at notere sig.

Jeg vil også godt have nævnt bibliotekerne, hvor vi mener, at det nok vil opædes i administration, hvis man laver brugerbetaling i alt for vid udstrækning. Jeg mener også, at befolkningens adgang til gratis udlån er så vigtig, at det ikke er dér, man skal hente nogle penge.

Et helt andet spørgsmål er de offentligt ansatte. De har været meget i søgelyset både i den offentlige debat og også i debatten i dag. Her vil jeg gerne sige, at f.eks. besparelse på politiet ikke kan gennemføres med vore stemmer. Tværtimod mener jeg, der er behov for en styrkelse, hvis borgerne i samfundet skal føle sig trygge.

Jeg vil i øvrigt gerne understrege, at dette med generelle besparelser i den offentlige sektor vel egentlig ikke er særlig gennemtænkt, disse lineære besparelser på så og så mange procent. Det er meget, meget forskellige systemer, vi har med at gøre, og derfor er virkningerne også utrolig forskellige. Det er i hvert fald et område, vi undervejs vil følge meget nøje.

Fremskridtspartiet var selvfølgelig inde på besparelser på det offentlige område, men hr. Behnke sagde også noget om, at det, man foreslår i dag, er fuldstændig i overensstemmelse med det, man sagde i 1973. Jeg kan kun sige, at hvis de forslag, man kommer med i dag, er de samme som i 1973, behøver det ikke at betyde særlige tegn på dynamik i det parti.

Så vil jeg sige en lille smule om skatterne. Spørgsmålet om skatternes størrelse har også været temmelig meget berørt. Jeg vil gerne slå fast, at vi ikke kan se, at der foreløbig er mulighed for en generel nedsættelse af de personlige skatter. Derfor vil jeg også godt sige, at statsministerens udtalelser om skattelettelse i 1990 er en meget – hvis jeg skal sige det mildt – modig udtalelse. Det er klart, at alle gerne vil se skattnedsættelser, men der skal altså være grundlag for dem. Derfor tror vi ikke så meget på de generelle nedsættelser.

Derimod kan vi være enige med regeringen om f.eks. en lempelse af formuebeskatningen. Vi kunne også forestille os lempelse af selskabsbeskatningen og – ikke at forglemme – ejendomsbeskatningen. Der er en lang række områder her, som egentlig ikke økonomisk og

[Bollmann]

budgetmæssigt betyder så meget, men hvor borgerne føler det som noget urimeligt.

Vedrørende den lange række afgifter vil jeg sige, at vi nærmer os 1992, vi nærmer os det indre marked. Det synes vi i CD er meget spændende. Vi synes, det er positivt, vi synes også, vi her i landet og i Folketinget efterhånden må erkende, at der bør ske noget. Indtil nu er der jo ikke sket ret meget. Det kommer vi jo nok tilbage til i den kommende tids debat. Jeg kan allerede nu sige til finansministeren, at hvis ikke andre rejser den debat, vil CD gøre det. Vi skal gerne stille en forespørgsel om, hvordan regeringen vil reagere på de udfordringer, der ligger i det indre marked.

Jeg tror heller ikke på skatteforhøjelser. Det er ikke realistisk. Så den udvej vil ikke blive foreslået af CD i forbindelse med finanslovsarbejdet.

Jeg har lovet at gøre det rimelig kort. Vi i CD ser selvfølgelig med interesse frem til og vil deltage i arbejdet med at få en finanslov gennemført, en finanslov, der tager ikke alene de nødvendige økonomiske hensyn, men også de menneskelige hensyn.

Jeg skal til allersidst sige, at vi i CD gerne vil understrege, at en gang imellem må det dobbelte bogholderis princip vige for centrale rimelighedsbetragtninger og menneskelige hensyn.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg skal ikke gå ind i en længere polemik med hr. Bollmann, men blot nævne, at når hr. Bollmann nu kritiserer Fremskridtspartiets besparelsesforslag og samtidig remser nogle områder op, hvor CD vil lempe skatterne, f.eks. formuebeskatningen, ejendomsskatterne osv., på et tidspunkt, hvor vi står over for Danmarks indtræden i det indre marked, og når vi kender CD's holdning, som – måske lidt forenklet sagt – er, at vi alle sammen bør opføre os mere som europæere end som danskere, vil jeg godt spørge hr. Bollmann, hvor CD uden at foretage besparelser vil lempe på alle de områder her. Det er ikke sådan, hr. Bollmann, at pengene kommer dryssende ned fra himlen. Derfor foreslår vi, hver eneste gang vi foreslår f.eks. lempelser af indkomsts-katten osv., samtidig besparelser på andre områder. Det går ikke her i Folketinget at spille julemand.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Dohrmann, at jeg ikke har kritiseret Fremskridtspartiets spareforslag eller sparekatalog, for det er der jo ingen der kender, og derfor er det næsten umuligt at kritisere det.

Hvad angår de forslag, vi har stillet, og som hr. Dohrmann mener vil koste så meget og give så store udsving på budgetterne, kan jeg som eksempel bare nævne formueskattelettelse. Det er min opfattelse – og det troede jeg egentlig også var Fremskridtspartiets – at det er en god idé at lempe formueskatten, fordi det vil sætte mere gang i erhvervslivet. Som et andet eksempel kan jeg nævne grundskatterne. Der har vi set i en kommune i den nordlige omegn af København, at en nedsættelse fra 20 promille til 6 promille rent faktisk kun har medført en stigning i persons-katten på 0,2 procent eller 0,3 procent. Derfor er det problem ikke til stedé, som hr. Dohrmann peger på.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne begynde med at sige til finansministeren, at vi fra Kristeligt Folkepartis side er enige i, at det er nødvendigt at føre en stram økonomisk politik.

Vi ønsker ikke, at skatterne bliver sat op. Vi ser jo, at der er mange jævne indtægter – for at bruge den formulering – som bliver hårdt ramt af skattetrykket i dag. Sætter vi marginals-katten yderligere op, tror jeg, vi vil opleve, at endnu flere af dem, der er iværksættere, dem, der virkelig skulle være dynamoerne for at skabe flere arbejdspladser, vil flytte til udlandet. Så hverken af hensyn til den ene eller til den anden gruppe går det an at sætte skatten op.

Er man først kommet til den erkendelse, foreligger der jo en ret bunden opgave med hensyn til at udforme den endelige finanslov, forstået sådan, at det altså bliver nødvendigt at gennemføre nogle besparelser og nogle budgetforbedringer, hvorefter vi kan drøfte, hvor vi skal lande med hensyn til tal og niveau. Der har regeringen jo stillet forskellige forslag, og jeg ved ikke, hvad man vil ende med.

Hvad angår de sidste oplysninger, vi har fået, om et forværret statsbudget for næste år, var det faktisk min reaktion, da vi fik det første udspil fra regeringens side med et overskud på ca. 7,8 mia. kr., at det nok var for optimistisk, og derfor

[Kofod-Svendsen]

er jeg i og for sig ikke så overrasket over den forringelse, der nu tales om, for jeg tror, der ligger lidt mere realisme bag det sidste skøn, og havde man været mere realistisk for et par måneder siden, tror jeg også, vi var sluppet for den forringelse på ca. 11 mia. kr., der nu er tale om.

Besparelser er altså nødvendige, og så kommer det næste: hvor skal vi spare? I de sidste dage har jeg studeret professor Jørgen Grønnegård Christensens lille afhandling »Ressourceforbrug og ressourceanvendelse i statens styrelser«, en bog, der er kommet i april 1988. Deri er han kommet frem til, at man, når det gælder vækst i den offentlige sektor, kan skelne mellem en inderkerne, som er administrationen, og en yderkerne, som er direkte borgervendt, f.eks. hjemmehjælpere, sygeplejersker på hospitalerne osv., altså personer, som er direkte i kontakt med den enkelte borger, i modsætning til den indercirkel, som administrerer hele systemet. Undersøgelser viser, at væksten i antallet af administratorer er betydelig større end væksten i antallet af personer, som har kontakt med borgerne, og den iagttagelse synes jeg er væsentlig.

Det, man kan forstå af denne bog, er altså, at vi har fået bygget et samfund op – også gennem de sidste år, men i øvrigt gennem en længere periode – hvor stadig flere administrerer hinanden. Desuden har man nogle interesseorganisationer, der skal være lige så dygtige som den offentlige sektor, hvorfor de også ansætter flere til at udlægge love og paragraffer, således at man fra det offentliges side må blive endnu bedre end interesseorganisationerne. Derved sker der denne langsomme vækst, og det er her, jeg mener vi må sætte ind med virkelig nytænkning; det er ikke nok at lave nogle lineære besparelser på 1 eller 2 pct., som måske rammer vilkårligt. Vi er ligesom CD ikke tilhængere af, at antallet af politibetjente skal nedskæres, og i den forbindelse har jeg med tilfredshed bemærket, at man har fulgt det gode råd, som Kristeligt Folkeparti sammen med andre gav regeringen i juni måned, om ikke at køre den lineære besparelse helt ud på politiets område.

Men når det gælder at sætte ind over for væksten i administrationen, synes jeg ikke, regeringen altid har udvist den maksimale kreativitet og aktivitet.

Da regeringen blev dannet, gik man fra, at undervisning blev varetaget af to ministerier, over til tre ministerier. Jeg har vanskeligt ved at

se, at det skulle være udtryk for regelsanering, forenkling osv. Hvis man havde samlet undervisningen på ét område, synes jeg, statsministeren havde levet op til det, statsministeren siden har talt om, nemlig at vi skal afbureaukratisere og forenkles. Men dette, at man er gået fra to til tre ministerier, ved jeg i hvert fald har skabt øget arbejde for dem i skoleverdenen til ingen verdens nytte, og dér synes jeg, at regeringen er gået i den forkerte retning.

Lad mig nævne et nyt eksempel. Under finansudvalgsmødet i går behandlede vi som sædvanlig en række aktstykker, herunder aktstykke 8, hvor man fra Økonomiministeriets side ønskede en kontorchefstilling. Dér studsede jeg lidt over, at Økonomiministeriet ikke vurderede, om der virkelig er behov for den kontorchefstilling. Man kan sige, at en enkelt kontorchef ikke kan gøre så meget, men hvis man siger det i alle ministerier, bliver det efterhånden til nogle alligevel. Jeg mener, princippet må være, at man, når en stilling bliver ledig på chefniveau, må vurdere, om der fortsat er brug for den eller man kan undvære den. Mit spørgsmål i Finansudvalget i går var derfor, hvad det ville betyde for danskerne, hvis denne chefstilling ikke blev oprettet. Jeg synes altså, regeringen dér ikke helt har levet op til det, den har givet udtryk for at ville, nemlig at vi virkelig skal formindske administrationsleddet. Kristeligt Folkeparti mener, vi skal være meget opmærksomme på hvert enkelt aktstykke, der kommer i Finansudvalget, og hele tiden kræve en positiv begrundelse for, at det er nødvendigt at videreføre en chefstilling. Det er ikke nok at sige negativt: Den blev oprettet i, var det 1967? Og så har den åbenbart kørt siden da, bortset fra en periode, hvor den ikke var helt i funktion. Man må væk fra den inert, som jeg synes ligger bagved.

Jeg efterlyser altså mere kreativitet, mere nytænkning. Det er ikke nok at tale om, at man vil slanke den offentlige sektor, man må også være villig til måske at tale lidt mindre om det, men i det konkrete tilfælde handle lidt mere, så det ikke bliver ord, men konkret handling, man kan tage og føle på.

Dernæst vil jeg for at yde nogle bidrag til besparelser nævne noget, jeg lægger vægt på, og det er det, jeg vil kalde udbudslicitation. I stedet for, at en driftsopgave bliver løst fuldt ud af en offentlig institution, kan hele eller dele af driften udbydes i licitation, ligesom bygge- og

[Kofod-Svendsen]

anlægsarbejder udbydes i licitation; også i serviceproduktionen må vi kunne sondre mellem det, jeg vil kalde kerneydelser og periferiydelser.

Lad mig nævne et par eksempler: Et flyelskabs kerneydelse er selve transporten fra ét sted til et andet; men rundt omkring denne kerneydelse findes der en række periferiydelser, f.eks. proviantforsyning, vedligeholdelse af fly, uddannelse af personel, bookingsystemer, regnskaber osv. Jeg kunne også nævne hospitaler. Der er lægebehandling og sygeplejen kerneydelser; men derudover findes der en række periferiydelser som f.eks. laboratorietest, bygningsvedligeholdelse, proviantforsyning, vask, rengøring, edb-service osv.

På dette område tror jeg vi i højere grad må få en slætte konkurrence mellem den offentlige og den private sektor. Jeg kender flere eksempler på, at man fra privat side siger: Vi kan løse den opgave billigere. Jamen lad det så komme an på en prøve. Hvis vi kan spare noget her, tjener vi jo nogle penge. Jeg skal i øvrigt senere komme ind på nogle af regeringens besparelser.

Jeg har også en længere redegørelse fra private rengøringselskaber, der argumenterer med, at de har en ekspertise, der gør, at de er billigere i administrationsleddet. Okay, lad det komme an på en prøve. Hvorvidt det er rigtigt, ved jeg ikke, men ingen kan da have noget imod, at vi her måske kan få mindsket administrationsleddet.

Vi kan da alle kun være interesserede i, at ledelsesstrukturen bliver så forenklet og afbureaukratiseret som overhovedet muligt. Der synes jeg altså ikke at regeringen har leveret den maksimale kreativitet. Glosen »privatisering« ønsker jeg ikke at køre frem ideologisk; men kan der være tale om en økonomisk besparelse, fordi man bliver mere omkostningsbevidst, må vi efter min mening fremme det.

Jeg har også set, at Danmarks Bilruter i Berlingske Tidende for den 11. maj 1988 argumenterer for, at der er visse ruter inden for HT-området, som de vil kunne gøre billigere. Okay, lad det komme an på en prøve. Naturligvis skal kravene være de samme, men er det rigtigt, som de argumenterer for, at de kan administrere billigere – og her er ikke nogen som helst kritik af dem, der gør arbejdet nu – og at selve administrationen bliver afbureaukratiseret ved, at vi

får konkurrence, ville det være godt. Jeg har selv siddet i Danmarks Radios radioråd i adskillige år. Der talte vi også om afbureaukratisering, og jeg fornemmede, da vi fik TV 2, at man blev mere opmærksom på, at der var nogle arbejdsgange, der kunne gøres enklere. Det synes jeg altså vi må have mere frem, for det synes jeg ikke regeringen har været særlig energisk over for.

Derimod har man foreslået forskellige besparelser og budgetforbedringer, der rammer pensionister og kontanthjælpsmodtagere, på undervisningsområdet og på arbejdsmarkedsområdet. Vi er da parate til at se på disse områder, men vi synes ikke, man har været særlig nytænkende i flere af de forslag.

Lad mig nævne nogle eksempler: Når det gælder boligydelsen, blev der for få måneder siden – jeg kan oven i købet sige, af den tidligere boligminister – indgået et forlig, hvor netop egenbetalingen blev indført. Vi lavede det som en større pakke, en helhedsløsning, men det blev helt klart sådan, at det ville blive dyrere for pensionister, hvis de ikke økonomiserede rigtigt med deres boligforbrug. Men når der blev indgået et forlig for få måneder siden, synes vi, det er meget dristigt, at man rykker det frem, for der var trods alt flere komponenter, der indgik i en helhed. Vi synes ikke, at den besparelse på 133 mio. kr., som der her lægges op til, er særlig vis så få måneder efter, at det lykkedes at komme igennem med at få egenbetalingen ind – noget, som der har været talt om i flere år, men som var faldet til jorden. Når det så endelig kommer på plads, hvorfor så rykke det frem meget hurtigt? Det synes vi ikke er klogt, og det vil vi ikke medvirke til.

Det samme gælder varnehjælpen, som vi også forhandler om i disse dage. Det er ikke så lang tid siden, at vi blev enige om nogle regler; lægger man hurtigt de regler om, synes jeg heller ikke, det skaber tryghed i administrationen.

Også på kontanthjælpsområdet vil man spare. Jeg er enig i, at det ikke skal være sådan, at man mister penge, når man går fra kontanthjælp og kommer i arbejde. Men jeg synes også, at man i den forbindelse må stille det spørgsmål, hvordan de økonomiske vilkår for flerbørnsfamilierne er i dagens Danmark. Jeg synes, vi har brug for at få en undersøgelse af, hvordan situationen er i Danmark, og hvordan den er i andre lande, så vi har et godt beslut-

[Kofod-Svendsen]

ningsgrundlag og ikke blot slår ned på, at der her er et besparelsesområde. Vist skal det være igangsættende, og der skal være et incitament til at gå fra kontanthjælp over i arbejde, men jeg synes også, vi må se på, hvordan situationen i dagens Danmark er for flerbørnsfamilier.

Dernæst er brugerbetaling blevet nævnt, og det synes jeg er et godt princip, når det bruges til at ændre adfærdsvaner, altså at vi har vænnet os til bare at bruge af det, der er gratis, men som koster, fordi det er skattefinansieret. Hvis brugerbetaling medførte, at vi blev mere bevidst om det, vi bruger, synes jeg formen er rigtig. Derfor synes jeg, regeringens forslag om brugerbetaling på plader og bånd på biblioteksområdet er klogt. Men jeg har lidt vanskeligt ved at se det adfældsregulerende i brugerbetaling, hvis man vil begynde i gymnasiet eller på universitetet.

Min ældste dreng er netop begyndt i gymnasiet, og han går bl.a. med aviser søndag morgen; så har han tjent de 300 kr. Ud fra en social vinkel synes jeg ikke, det er det store problem, men skal det indføres som brugerbetaling – og man skal også tænke på den administration, som vitterlig må knyttes til at opkræve disse 300 kr. – synes jeg, det er en meget dårlig måde at markedsføre brugerbetaling på, at man skal give 300 kr. i afgift for at begynde i gymnasiet. For man mener vel næppe, at det skulle medføre den adfældsændring, at der så var færre, der gik i gymnasiet – i hvert fald færre, som havde evner til det.

I det første tilfælde har man altså været heldig med at indføre brugerbetaling, i det andet tilfælde synes jeg nok, at regeringen har manglet talent, når den skulle markedsføre brugerbetaling. Vi synes ikke, det er klogt, men vi vil dog ikke påstå, at disse 300 kr. vælter det hele. Jeg tror da godt, man kan klare de 300 kr., men som et princip synes vi ikke det er klogt.

Dernæst vil vi sige meget klart til regeringen – og her tror jeg nu heller ikke vi er særlig uenige – at der ikke skal være brugerbetaling, når det gælder ophold på hospital. Bliver vi syge, skal vi fastholde det gode danske princip, at vi her har en service, som alle uanset indtægt, og uanset hvad man fejler, kan få helt gratis. Derimod kan man godt tage en debat om brugerbetaling for nogle raske, som ønsker en behandling. Den debat vil vi gerne gå ind i, og her har vi fra Kristeligt Folkepartis side nævnt reagens-

glasbefrugtning. Vi synes, det er lidt urimeligt, at et barnløst ægtepar måske må bruge 40–50.000 kr. for at adoptere et barn fra Asien eller Sydamerika, mens reagensglasbefrugtning er gratis. Dér vil vi gerne have en ligestilling og kunne tænke os en brugerbetaling på reagensglasbefrugtning, som så f.eks. blev brugt til at billiggøre adoption. Jeg kan også nævne sterilisation og resterilisation samt visse kosmetiske operationer. Jeg begynder selv at blive tyndhåret, og andre gør det samme, men måske kan man om nogle år få en operation, der giver én hårpragten tilbage, og på sådanne områder kan man overveje betaling.

Der kan være andre kosmetiske behandlinger, som af lægelige grunde er ønskværdige, og som derfor ikke skal pålægges nogen betaling. Men når det gælder raske mennesker, som ønsker behandling, vil vi tage en debat om det, og ved at få en debat om disse spørgsmål kan vi måske også bedre fastholde det rigtige princip, at syge mennesker ikke skal betale.

Jeg håber med disse bemærkninger at have klargjort vores princip. Jeg tror, at vi for fremtiden vil få en vækst i visse former for kosmetiske behandlinger, og det kan måske skabe ventelister, så syge mennesker ikke kan få den behandling, som de gerne skal have så hurtigt som overhovedet muligt.

Dernæst er der et par lidt mere ideologiske besparelser, som vi er modstandere af. I finanslovsforslaget står der under foranstaltninger mod alkohol- og narkotikamisbrug, at man vil skære i støtten til Landsforeningen Lænken, til KFUM's sociale arbejde, til IOGT/A-Gruppen, behandling af alkoholister, og Afholdsselskabernes Landsforbund. Det er små besparelser, det er 115.000 kr., det er 100.000 kr., det er pebernødder. Det vil vi ikke gå med til, det vil vi sige helt klart. Vi mener tværtimod, at vi også skal have Blå Kors på finansloven, som sammen med de andre gør et virkelig godt forebyggende arbejde på alkoholområdet.

Den sidste ideologiske besparelse, man foreslår, og som jeg vil nævne her – tiden tillader ikke, at jeg går ind i alle detaljer – er på privatskoleområdet. Dér vil man gøre det dyrere at oprette skoler i tyndtbefolkede områder. Det synes vi er et forkert signal. Den omstændighed, at man bor i et område, hvor der er store afstande, og hvor der ikke er tæt befolkning, skal ikke gøre det næsten umuligt at oprette en holdningspræget skole.

[Kofod-Svendsen]

Endelig er der nogle områder – P&T og DSB f.eks. – hvor man faktisk tenderer mod overbrugerbetaling. Det har vi vanskeligt ved at se det hensigtsmæssige i. Vi vil opfordre regeringen til kreativ tænkning for virkelig at slanke administrationen, men på flere af de direkte borgervendte forslag kan vi altså ikke følge regeringen i alle dens besparelsesønsker. Det betyder ikke, at vi på forhånd afviser dem, men vi vil gerne ind i en dialog om, hvordan man kan gøre nogle af regeringens spareforsøg mere socialt afbalancerede.

Konkluderende siger vi altså ja til at føre en stram økonomisk politik, men vægtningen vil vi gerne foretage lidt anderledes, end regeringen har lagt op til.

Helle Degn (S):

Først en enkelt bemærkning. Jeg synes, det havde set godt ud, hvis regeringen havde siddet her i sin fulde størrelse og dermed vist, at den mente, finanslovdebatten var af væsentlig betydning for det videre politiske arbejde.

Men ellers vil jeg sige, at vi klarer os jo godt, både i fodbold og i sejlsport, og vi kan da også fremvise forskere og virksomheder, som gør det virkelig godt. Der er bare for langt imellem dem, og Danmark taber i øjeblikket markedsandele; den private sektor kører for dårligt uden tillid til landets ledelse. Det tror jeg kort beskrevet er Danmarks problem.

Internationaliseringen og højteknologien er den udfordring, danskerne skal klare netop i disse år, men den klarer vi ikke med halvdelen af den danske befolkning som ufaglærte og med en ungdom, hvoraf 30 pct. ikke får nogen erhvervsuddannelse. Vi klarer vi den heller ikke med et forældet uddannelsesindhold i forhold til den verden, vi skal leve i. Det er forståeligt, synes jeg, at Danmark har problemer, men sørgeligt, at vi er endt med en handlingslammet regering, som ikke evner at lægge en økonomisk politik frem, der kan samle danskerne til en fælles indsats.

Når vi ser, at lande som Vesttyskland, Frankrig, Sverige og Japan i disse år satser langt mere på uddannelse og forskning, kan man sige sig selv, at det tager nogen tid, før Danmark kommer videre. Vi er langt fra at være veluddannede i international sammenhæng. Derfor skal der et uddannelsesløft til hos de unge og hos dem, som allerede er på arbejdsmarkedet. Det

drejer sig om 2 millioner danskere, hvoraf de fleste stadig vil være beskæftiget på arbejdsmarkedet i år 2000 i job, som stiller krav til dem, der afviger stærkt fra, hvad de allerede har fået en grundlæggende uddannelse i – job, som vil ændre karakter endnu mere i de kommende år.

Derfor mener vi i Socialdemokratiet, at uddannelserne må prioriteres højt. Vores bud på situationen er helt anderledes end regeringens. Regeringen siger, at vi skal fortsætte med at nedskære i uddannelsessektoren; alene på det finanslovsforslag, vi diskuterer i dag, altså for 1989, nedskærer man budgettet med 650 mio. kr.

Socialdemokratiets bud er mere efter- og videreuddannelse, bl.a. gennem det forslag til betalt frihed til uddannelse, vi har fremsat. Vi har også peget på øget indsats på erhvervsrettet efteruddannelse.

Fremtidens efteruddannelse og livslange uddannelsesprocesser er initiativer, der bør planlægges nu, og det bør der også investeres i på nuværende tidspunkt. I stedet byder denne regering på massive besparelser. Denne regering negligerer 12.000 unge, som søger praktikplads for at komme videre, og afviser 13.000 unge, som søger adgang til at dygtiggøre sig ved de videregående uddannelser – ja, vi ser sågar Venstrepolitikere bekræfte dette – og her vil jeg selvfølgelig pege på hr. Skrumsager Skaus bemærkninger i dagspressen i de seneste dage om, at dette at uddanne sig er et helt individuelt anliggende, som regeringen mener folk selv må sørge for.

Jeg tror, vi straffer os selv ved, at vi ikke gør en uddannelsesmæssig indsats nu, jeg synes i hvert tilfælde, at regeringen straffer dem, som gerne vil i gang med en uddannelsesindsats, ved at give dem en gang brugerbetaling oven i hovedet. Jeg er ganske enig i bemærkningerne fra Kristeligt Folkeparti om, at det har en negativ signaleffekt. Vi ønsker, at flere gør sig dygtigere for at hjælpe Danmark videre frem, og derfor synes vi, det er nogle negative signaler, regeringen sender ud med brugerbetalingen, for at der kan blive råd.

I øvrigt siger man, at der skal spares sådan, at regeringen finder anledning til at skattelette formueejerne. Det er der ikke nogen som helst sund fornuft i efter vores opfattelse; det er rent bagstræb.

[Helle Degn]

Jeg kan også nævne seminariedlæggelserne og beskæringerne af Statens Uddannelsesstøtte. Vi er, som jeg sagde før, langt fra at være veluddannede og klar til den internationale konkurrence, som vi skal ud i, og dermed uden evne til at holde vores egen levestandard.

Vi må med finanslovforslaget konstatere, at Det Radikale Venstre heller ikke på hele uddannelsespolitikens område har fået noget for at holde den konservative statsminister på tåboretten.

Fremtiden er ikke, hvad den har været. Den er ikke – med KVR-regeringen – noget, man skal vente sig noget af, men fremtiden er noget, som vi sammen skal skabe på trods af en regering, som befolkningen i virkeligheden ingen tillid har til, og hvis udspil hidtil har bestået af – og her citerer jeg statsministeren selv: »populæritetshungrende sniksnak«. Jeg synes: Danmark fortjener en bedre satsning.

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Jeg vil gerne sige ganske klart, at det ikke er landets ledelse, det er galt med, og at det heller ikke er landets flertal, det er galt med. Nej, det er her i folketingssalen, vi har problemerne; det er her, det kniber at få sammenhæng i de økonomiske spilleregler, således at de samlede udgifter svarer til indtægterne. Det er her, der er meget store vanskeligheder med at løse det, fru Helle Degn her taler om.

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at Venstre vil gøre alt for at hjælpe erhvervslivet, for at sikre, at det kan komme til at producere og konkurrere, at det kan få gode forskningsresultater og have så gode muligheder for forskning og for afskrivning, at vi virkelig kan være på det store verdensmarked og tilpasse os det indre marked. Det vil vi også gerne fortsat støtte via forskningsmidler, som vi har gjort i de seks år, der nu er gået – ingen tvivl om det.

Men når det drejer sig om andre ting på de private områder, f.eks. om porcelænsmalning, så føler vi i Venstre, at det er noget, man kan bruge aftenskoleloven til; det er ikke noget, som man behøver at få frihed til uddannelse for – på ingen måde. Vi har jo i forvejen sat mange midler af til videreuddannelse, nemlig AUD-midlerne, som jo i allerhøjeste grad bliver anvendt af vores virksomheder til at sende deres medarbej-

dere på kursus for at uddanne sig. Det vil vi gerne holde fast i og køre videre med. Men betalt frihed til uddannelse, som Socialdemokratiet går ind for, og som vil koste milliarder, der skal opkræves hos skatteyderne, går vi imod.

Formanden:

En kort bemærkning er som bekendt på 2 minutter.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Efter hr. Skrumsager Skaus opfattelse har befolkningen ikke noget problem, men det har Folketinget. Jeg er af en anden opfattelse, nemlig den, at Danmark har et problem, fordi vi ikke med denne regering har fået etableret et stabilt politisk klima. Vi har ikke fået en regering, som evner at samle sig om at fremlægge en økonomisk politik, som kan samle dette Folketing og føre Danmark videre. Det er til syvende og sidst Danmarks problem, det er Folketingets problem, og det er regeringens problem. Deri består vanskeligheden. Vi har en regering, som forsøger at bortforklare de økonomiske problemer, Danmark står i, ved at centrere det hele om debatten om den offentlige sektor.

Hovedproblemet for Danmark i dag er, at den private sektor ikke fungerer, fordi vi ikke har det politisk stabile klima, som den private sektor ønsker og tror på kan fungere, og derfor må man ønske for Danmark, at vi snart får en regering, som evner at tage det politiske løft, der skal til, for at erhvervslivet igen går i gang med at investere, så Danmark kan komme videre.

(Kort bemærkning).

Skrumsager Skau (V):

Som det er fru Helle Degn bekendt, har vi en mindretalsregering, og derfor er vi nødt til at arbejde sammen med andre partier. Vi har i de forløbne 6 år gerne villet samarbejde netop på nogle af de områder, som fru Helle Degn her var inde på. Det har vi altid været åbne over for. Men vil vi også gerne her have balance, og vi mener først og fremmest, at det er det private erhvervsliv, som skal trække Danmark ud af vore økonomiske problemer. Vi kan ikke uddanne os fattige, hvis vi så oveni kvæler erhvervslivet med høje skatter og høje afgifter, så-

[Skrumsager Skau]

ledes at dets konkurrenceevne ryger på gulvet. Det er den situation, vi er i nu.

Viljen til samarbejde er der, men det, vi har hørt fra Socialdemokratiet i dag, lægger efter min mening ikke op til samarbejde – desværre for landets ve og vel.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg vil starte med at spørge hr. Skrumsager Skau: Hvad er det i de udtalelser, som Socialdemokratiet har fremsat i dag og forud for denne debat, som får ham til at komme til den konklusion, at Socialdemokratiet ikke er parat til samarbejde? Socialdemokratiet har meldt lige siden valget, også under regeringsforhandlingerne, at vi er parat til et samarbejde, et endog meget bredt samarbejde, med den til enhver tid siddende regering, og det har vi også meldt under hele debatten i dag.

Så siger hr. Skrumsager Skau, at det er en mindretalsregering, vi har. Ja netop, men når man bruger det argument, må man også sige, at en mindretalsregerings fornemste opgave er at samle et flertal for et udspil om en økonomisk politik, som kan føre Danmark videre, og ikke soppe rundt i det så upåklædt og uforberedt, som denne regering møder frem til denne finanslovdebat.

Taanquist (S):

Jeg er enig i fru Helle Degns bemærkning om, at det ville have været rart, hvis den samlede regering havde været her. Især ville jeg have været glad, hvis arbejdsministeren havde været her.

Jeg burde måske sige tak til arbejdsministeren, fordi han i bemærkningerne til Arbejdstilsynets konto igen har anført Arbejdstilsynets vigtigste og fornemste opgave, nemlig at påse, at loven og de forskrifter, der udstedes i henhold til loven, bliver overholdt.

På en eller anden mystisk måde var disse bemærkninger forsvundet for et par år siden, og man kan jo godt gøre sig sine tanker om hvorfor, for desværre er det jo sådan, at selv om det nu også klart fremgår af både arbejdsmiljøloven og bemærkningerne til finansloven, at Arbejdstilsynets væsentligste opgave er at påse, at loven overholdes, må vi konstatere, at der atter i år sker nedskæringer på Arbejdstilsynets budget. Den række af nedskæringer, der i de senere

år er foretaget på Arbejdstilsynets konto, medfører, at Arbejdstilsynet i forvejen ikke er i stand til at løse de vigtige opgaver, som er pålagt det, men desuagtet vil man altså i 1989 fortsætte nedskæringerne.

I en tid, hvor vi i stadig stigende grad ødelægger de ansatte på danske arbejdspladser, er det ganske uforsvarligt at fortsætte med at skære ned på det vigtigste organ på området.

På grund af de særlige forhold, der er vedrørende behandlingen af arbejdsskadede, bliver næsten hver eneste arbejdsskade til en personlig tragedie – og i øvrigt koster det det danske samfund enorme summer.

Det drejer sig om at undgå, at arbejdsskader opstår, og her er et effektivt arbejdstilsyn uundværligt.

Arbejdsmiljøloven er stort set god nok, hvis den blev efterlevet, men det bliver den ikke, bl.a. på grund af regeringens nedskæringer, og derfor bliver arbejdsskaderne et stadig større problem for den enkelte og for samfundet.

Det er forbavsende, at denne regering, der i tide og utide taler om forebyggelse, ikke kan indse, at et effektivt arbejdstilsyn er et af de bedste forebyggende tiltag, vi i det hele taget har. Tænk, hvis Arbejdstilsynet kunne overkomme at hjælpe og vejlede på alle de vigtige områder inden for arbejdsmiljøloven.

Jeg tænker på, hvis det kunne tilse, at driftssundhedstjenesterne og sikkerhedsorganisationerne fungerer i overensstemmelse med loven osv. Det ville være et forebyggende arbejde, der allerede på kort sigt kunne skære de enorme udgifter ned, som samfundet har på grund af arbejdsskader. Men Arbejdstilsynet kan ikke engang overkomme i tilstrækkelig grad at føre tilsyn med forholdene på virksomhederne, som i sig selv er et vigtigt område.

Jeg har godt nok bemærket i et svar til Finansudvalget, at nedskæringerne i 1989 på ca. 15 pct. udelukkende skal ske i direktoratet og ikke i kredsene, men hvad nytter det stadig væk at tale om uddelegering af opgaver til kredsene, som man jo også har gjort det i år og fortsætter med næste år, når de ikke får flere ressourcer? Så er det i sig selv en nedskæring, og de får tolt færre ressourcer til deres rådighed.

Det er set ud fra et menneskeligt synspunkt kynisk, og det er set ud fra et samfundsmæssigt synspunkt meget lidt intelligent.

Dohrmann (FP):

Som det fremgik af hr. Behnkes indlæg, er det ikke Fremskridtspartiets politik at forøge de offentlige udgifter – tværtimod. Men det er jo ikke nok bare at tale om udgifternes størrelse. Det er også et spørgsmål om, hvordan Folketinget endeligt fastsætter fordelingen af de midler, som hører hjemme under finanslovdebatten.

Nu ved jeg, at justitsministeren er optaget af andre gøremål, men jeg håber, finansministeren kan svare på det, jeg nu bringer på bane.

Inden for justitsministerens område har vi det problem nede i det sønderjyske område – og det er ikke alene et sønderjysk problem, det er et landsproblem – at siden flygtningeloven er blevet ændret, oplever vi jo en fantastisk invasion af grænseoverløbere. Derfor vil jeg godt spørge finansministeren, om han ikke vil tale med justitsministeren om, at de bevillinger, der ydes til politiet i Gråsten og også i området omkring Padborg, bliver forhøjet og at der så bliver sparet andre steder. Politiet dernede gør en fantastisk god indsats. De pågriber mange af dem, der kommer illegalt ind i Danmark, men det siger sig selv, at i og med at man bruger sine ressourcer på det område, går det ud over nogle andre ting, som man ikke samtidig dermed kan klare. Jeg håber, at finansministeren vil viderebringe til justitsministeren, at man i det nævnte område får for få bevillinger til at løse den opgave, man nu engang er pålagt. Og jeg vil godt sige, at det er tusindvis af illegale personer, der på denne måde forsøger at snige sig ind i Danmark.

Vi stemte ja til den ændring af flygtningeloven, som blev vedtaget, og det mener vi fortsat var rigtigt, men vi mener også, at man fra centralt hold må foretage de nødvendige ændringer, når det viser sig påkrævet, og en af de ting, der altså har vist sig påkrævet, er, at politiet i dette område får stillet nogle flere ressourcer til rådighed for at kunne løse de opgaver, der er blevet dem pålagt.

Vi kan sagtens anvise nogle områder, der kan spares på, og jeg ved, at justitsministeren selv har været inde på det ved forskellige lejligheder, nemlig at man passende kunne spare f.eks. de betjente, der står og kontrollerer de passagerer, som rejser med indenrigsruterne i Danmark.

Derfor denne opfordring til finansministeren om at viderebringe til justitsministeren, at ressourcerne skal fordeles på en lidt anden måde, end tilfældet er i dag.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Det er naturligt, at en del ordførere har beskæftiget sig med de nye statsfinansielle skøn, som kom i forgårs, og derfor vil jeg godt komme med nogle betragtninger over dem, inden jeg svarer de enkelte ordførere.

Baggrunden er naturligvis ikke mindst den, at hr. Henning Rasmussen ligesom forsøger at give indtryk af, at der ikke er styr på noget som helst. Når han f.eks. giver udtryk for, at et underskud næste år på 2,3 mia. kr. er identisk med et hul i statskassen, er det et godt bevis på, at det er meget længe siden, hr. Henning Rasmussen har været i en regering. Det var noget anderledes tal, man opererede med dengang.

Jeg vil også godt sige, når hr. Henning Rasmussen sådan dundrer i forhold til de nye skøn, at det har jo været sådan i mange år, også dengang hr. Henning Rasmussen var i regering, at alle skøn af denne type baserer sig på Det Økonomiske Sekretariats konjunkturvurderinger, at man derfra gennem mange år 2 gange om året er kommet med konjunkturvurderinger, at den første i året, den, der færdiggøres i maj måned, ligger til grund for udarbejdelsen af selve finanslovsforslaget, og at den anden, som kommer i begyndelsen af oktober måned, så giver anledning til nogle nye skøn. Sådan er det, og sådan har det altid været. Og når tallene er anderledes i dag, end de var, da finanslovsforslaget gik i trykken, er det ikke udtryk for, at regeringen har ønsket at stikke noget under stolen eller været for optimistisk. Det er simpelt hen et udtryk for, at sådan er proceduren.

At tallene naturligvis må forurolige os alle sammen, bør stå ganske klart, og som vi har sagt det tidligere, er det en ekstra klar understregning af nødvendigheden af, at den stramme budgetpolitik, som der er lagt op til i finanslovsforslaget, også fastholdes, når vi kommer til den endelige afstemning om finanslovsforslaget.

Hr. Bollmann spurgte, om der ikke kunne blive basis for, at tingene ændrede sig, måske også i mere positiv retning. Jo, det kan der da godt, men det vil jeg ikke varsko om på nuværende tidspunkt, for det er der ikke noget grundlag for. Men eksempelvis en forbedring

[Finansministeren]

af konkurrenceevnen og en gennemførelse af den økonomiske politik, som i øvrigt er ridset op i statsministerens åbningstale, er nogle af forudsætningerne for, at der på et senere tidspunkt igen kan blive en større økonomisk vækst og dermed også bedre tal.

Som sagt siger de nye tal noget om alvoren i den situation, vi står i, men jeg synes måske også – og det kan jeg ikke tilbageholde en bemærkning om – at tallene kan bruges i så mange andre sammenhænge.

Jeg lagde mærke til, at da finanslovsforslaget blev fremsat den 31. august, var der en del af medierne, der beskæftigede sig meget med, at nu steg skatterne med 22 mia. kr. fra 1988 til 1989. Hvis man så tager tallene i dag, så stiger de kun med 14 mia. kr. Jeg siger ikke, at det er en særlig god form for argumentation, jeg siger bare, at det er en illustration af, hvordan den offentlige debat undertiden prøver at give et lidt forkert indtryk af, hvad det egentlig drejer sig om.

Lad mig starte mine kommentarer til ordførernes indlæg med først og fremmest at takke ordførerne for de tre regeringspartier for tilslutning til finanslovsforslaget, som det foreligger, og så føje til, at jeg mener, det er meget afgørende for den debat, vi skal have i de kommende to måneder, med henblik på det endelige resultat, at man fra de tre regeringspartiers side argumenterer, som man gør, og har påtaget sig den byrde, som ligger i at stå bag besparelserne på godt og vel 11 mia. kr.

Når man tager i betragtning, hvad der i øvrigt er blevet sagt under debatten her, kommer det til at stå lidt stærkere, at det faktisk er en ganske betydelig byrde at påtage sig.

Hr. Henning Rasmussen spurgte i sit indlæg efter at have kommenteret den almindelige statsfinansielle udvikling: Hvad skal vi tage stilling til? Jeg håber ikke, at der er nogen tvivl om, hvad det drejer sig om: budgettet for 1989. Jeg mener sådan set, svaret er ganske enkelt, og jeg vil godt benytte det til at skære ud i pap, at det, der er afgørende for regeringen, er at fastholde det udgiftsniveau på 208,5 mia. kr., der er lagt. Så kan man børe meget i, om det kræver besparelser på 9, 11 eller 12 mia. kr. Det er en overgrænse, det drejer sig om at holde.

Da finanslovsforslaget blev præsenteret i august måned, forudsatte det besparelser på 11,2 mia. kr., men det småtryk, der blev præsenteret

i tirsdags, viser, at der på nogle udgiftsområder er en opdrift større end forventet, som kan medføre besparelser på måske yderligere 1-1½ mia. kr., for at det overordnede beløb på de 208,5 mia. kr. kan overholdes.

Igen for at fjerne myter vil jeg gerne sige, at det handler jo ikke om, at regeringen bare sådan har lyst til at øge et sparemål dag efter dag. Det handler om, at den har sat sig et mål, der hedder 208,5 mia. kr., og det er det, den ønsker at nå. Og så må debat og skøn fra nu af og frem til den 16. december give det endelige tal for, hvad der skal gennemføres af besparelser. Forudsætningen for bare at undgå, at skatterne stiger, er jo, at dette udgiftspolitiske tal overholdes, og derfor var jeg også meget glad for hr. Henning Rasmussens bemærkning om, at han heller ikke mente, at skattetrykket kunne stige. Jamen så er forudsætningen jo klar, for hvis man vil undgå det, som hr. Henning Rasmussen kunne kalde et egentligt hul i statskassen, må udgifterne holdes på det niveau, regeringen har placeret dem på.

Hr. Henning Rasmussen sagde nej til en række af de konkrete spareforslag, som regeringen har fremsat. Jeg kunne have ridset dem alle sammen op, men jeg vil nødig bidrage til polariseringen – tværtimod – for det handler jo om, at vi når frem til et fornuftigt resultat ved finanslovens vedtagelse. Derfor vil jeg hellere sige, at jeg synes, der er behov for, at man tænker sig meget om, inden man siger nej til en lang række forslag.

Hvis vi tager indkomstoverførselsområdet, bidrager forslagene her i virkeligheden alene til at forhindre yderligere vækst. Der er ikke tale om at sænke selve niveauet, kun om at bryde de væksttendenser, der er på indkomstoverførselsområderne, uanset om det er medicintilskud, boligydelse, kontanthjælp eller varmhjælp, og der kunne nævnes andre eksempler. Alle burde i virkeligheden være parat til at acceptere, at man skulle finde løsninger på det.

Dette med at sige nej til spareforslaget, som nu ligger på bordet fra regeringens side, er en god overgang til også at komme med et par bemærkninger til Fremskridtspartiets ordfører.

Det er beroligende, synes jeg, at Fremskridtspartiet ikke har taget endelig stilling til, hvilken spareplan man skal lægge frem, for så er der dog stadig væk mulighed for at give et par råd med på vejen. Derfor vil jeg sige til Frem-

[Finansministeren]

skridtspartiet: Nu hjælper det ikke, at man kommer med stribebevis af spareforslag, som man på forhånd ved der er flertal imod i Folketinget. Det er omkostningsfrit, men også uden forbindelse med virkeligheden at gøre det. Skal der være realitet i dette her – og det tror jeg vi alle føler der skal – må man naturligvis også prøve at bidrage til at skabe flertal for besparelser på de offentlige udgifter.

Det nytter ikke, at man siger nej til en række af de forslag, regeringen har fremsat. Det er ikke behageligt at sige ja. Det var også derfor, jeg roste de tre regeringspartiers ordførere. Det er så uhyggelig let at sige nej, og det er Fremskridtspartiet jo godt i gang med, hvad angår en række af de forslag, der er lagt op til. Vi så det senest i går under førstebehandlingen af forslaget om ændring af boligydelse for pensionisterne, og vi så det i form af den dagsorden, Fremskridtspartiet foreslog under åbningsdebatten, hvor man sagde nej til besparelser på medicinlidskudsområdet.

Som sagt, det er meget afgørende, at man ikke bare stiller flotte forslag op, som man på forhånd ved der ikke er flertal for i Folketinget, og derefter tager tæppet væk under forslag, som regeringen har lagt frem, og prøver at bilde befolkningen ind, at man alligevel kan give skattelettelser. Så er der i hvert fald ikke sammenhæng i politikken.

Så kan jeg da bedre forstå hr. Jes Lunde, der siger, at regeringen med sin åbningstale har søgt at skjule de manglende resultater i et ideologisk tågeslø. Jeg vil sige, at hr. Jes Lunde bruger i hvert fald i stor udstrækning ideologien – jeg ved ikke, hvem der vinder konkurrencen. Men det kan man da forstå. Det er en anden holdning til, hvordan tingene skal udvikle sig, hvilken økonomisk politik der skal føres. Vi er uenige, men det kan man da forstå.

Hr. Bollmann tog forbehold på en række områder, men jeg vil alligevel opfatte det sådan, at Centrum-Demokraterne trods alt også mener, at man skal føre en stram udgiftspolitik.

Når hr. Bollmann siger, at man vil fokusere stærkt på, om der er tale om besparelser, som rammer virksomhederne for hårdt, vil jeg da godt sige, at vi nok er nødsaget til at gøre os klart – man har måske ikke altid indtryk af, at det er tilfældet – at de fleste besparelser rammer negativt på en eller anden måde. Nogle rammer negativt på virksomhederne, nogle

rammer negativt på familierne, anderledes kan det ikke være, vi er derfor nødsaget til at vægte det, og jeg mener egentlig, at vi netop har forsøgt at fordele besparelserne på de 11,2 mia. kr. ligeligt og fornuftigt mellem de forskellige grupper, og også sådan at det er i størst mulig sammenhæng med den økonomiske politik.

Hr. Kofod-Svendsen tilsluttede sig forslaget, og det var jeg glad for. Den overordnede tankegang om, at der naturligvis ikke kan accepteres nogen stigning i skattetrykket, og at det medfører, at der heller ikke er plads til, at udgifterne vokser, vil være en god ledetråd i de videre drøftelser, vi nu skal have om finanslovsforslaget.

Hr. Kofod-Svendsen var i forbindelse med sin omtale af finanslovsforslagets indhold inde på spørgsmålet, om ikke vi kan skære noget mere i administrationen. Der er for mange til at administrere, sagde han. Det er regeringen naturligvis enig i. Det krav om 2½ pct. i ekstra lønsumsbesparelse hvert år, som blev gennemført i juni måned, medfører, at man kommer til at foretage den nødvendige rationalisering i form af opgaveomlægning og opgavefjernelse, men jeg er også enig med hr. Kofod-Svendsen i, at det ikke er nok.

Her kommer regeringens afbureaukratiseringsprojekt jo ind. Det er helt klart hensigten, at der ud af det skal komme konkrete forslag om reduktioner på en række administrative områder og i høj grad ud fra de principper, som hr. Kofod-Svendsen har søgt at trække op.

Jeg vil også godt kommentere en anden ting, som hr. Kofod-Svendsen gjorde meget ud af, nemlig spørgsmålet om udbudslicitation. Også det finder jeg meget afgørende. Allerede for 3–4 år siden blev der skabt bedre forudsætninger herfor, og der bør lægges et øget pres på, for at så mange opgaver som muligt bliver udbudt i licitation, så resultatet bliver, at vi får den bedste vare til den billigste pris. Det er naturligvis det, der må være det overordnede mål.

Hr. Taanquist og hr. Dohrmann stillede nogle mere specifikke spørgsmål, som jeg håber der vil være forståelse for at jeg ikke kan svare kontant på, men som jeg naturligvis vil tale med henholdsvis arbejdsministeren og justitsministeren om.

Når jeg sådan skal vurdere debatten generelt – og her tænker jeg naturligvis først og fremmest på de indlæg, der er kommet fra partier

[Finansministeren]

uden for regeringen – må jeg nok sige, at der alt i alt er en lidt for stærk tendens til at sige nej på en række områder uden at skele tilstrækkeligt til den fremtidige udgiftsudvikling i dette samfund. Jeg tænker her på redegørelsen om den offentlige sektor. Når man ser, hvilke forudsætninger der skal opfyldes for at få en nedadgående tendens i det offentlige udgiftstryk i de kommende år, kan man godt beklage lidt, at der ikke er flere forsøg på at finde ud af, hvordan vi får bremset opdriften.

Det stramme scenario i redegørelsen om den offentlige sektor, hvor forudsætningen for at få bare denne beskedne nedadgående tendens frem til år 2000 er, at der ikke gennemføres ét eneste nyt udgiftskrævende forslag i Folketinget eller i kommunerne – for det drejer sig om den samlede offentlige sektor – at der korrigeres fuldt og helt for den demografiske udvikling øjeblikkeligt – og det vil sige, at der ikke er overflødige folkeskoler eller overflødige gymnasier – og at der er en produktivitetsforøgelse på 2½ pct. pr. år, viser noget om, hvilke krav der stilles til os. Det synes jeg skal siges i en debat som denne, hvor det er så let at sige nej til et eller andet forslag, hvor det er så let at sige, at regeringen ikke bruger penge nok; fru Helle Degn nævnte uddannelsesområdet, og der er andre, der har nævnt andre ting.

Jeg håber, at vi alligevel kan få skabt grundlaget for en betydelig mere tilbunds gående debat om, hvordan vi i højere grad får mulighed for at styre de offentlige udgifters udvikling.

Det småtryk, der kom forleden dag fra Budgetdepartementet, og som viser udviklingen i boligydelsen, i uddannelsesstøtten, i pensionisternes forhold, i kontanthjælpens udvikling, er jo en klar illustration af, hvordan udgifterne hele tiden går op.

Jeg håber virkelig, at Folketinget vil tage denne opgave meget alvorligt og se på, hvordan vi får ændret på mekanismerne, for ellers kan ikke engang hr. Henning Rasmussens overordnede mål opfyldes. Det er faktisk en opgave, som vi ikke kan abstrahere fra.

Det gælder også f.eks. Lotzudvalgets mange forslag, som hr. Skrumsager Skau var inde på. Her ligger der også en stor opgave for Folketinget. Der kommer også lovforslag, som er en forudsætning for, at kommunerne i højere grad kan styre deres driftsudgifter, og også her håber jeg at Folketinget, i hvert fald et flertal, vil være

på pletten. Der er i høj grad behov for en større forbindelse mellem det, der faktisk skal ske, og så de taler, der holdes om den offentlige sektor.

Jeg skal i øvrigt ikke komme ind på den generelle økonomiske politik; som hr. Henning Rasmussen nævnte, har vi jo lige haft en åbningsdebat. Men jeg vil bare for en ordens skyld understrege, også som et svar til hr. Henning Rasmussen, at det naturligvis er helt afgørende med en yderligere vækst i den private sektor, den er forudsætningen og grundlaget for, at vi kan fastholde et velfærdssamfund også i 1990'erne. Det betyder, som statsministeren udtrykte det i åbningstalen, at alle kræfter må sættes ind på en forbedring af konkurrenceevnen og en forøgelse af den private opsparing.

Jeg håber meget, at også Socialdemokratiet vil være parat til at gå ind i drøftelser om disse ting, for jeg er enig i, at det er meget afgørende at få skabt brede politiske løsninger i forbindelse med den økonomiske politik. Det bliver så dermed overgangen til mine afsluttende bemærkninger omkring samarbejdet.

Regeringen har sagt fra starten, og det står vi naturligvis stadig ved, at den ønsker det bredest mulige samarbejde her i Folketinget, selvsagt også om det finanslovsforslag, der nu ligger på bordet. Jeg må indrømme, at jeg måske også har sporet en anelse af iver hos flere af partierne for at komme til forhandlingsbordet, og det kan jeg da kun hilse med betydelig glæde. Derfor vil jeg gerne sige allerede nu her under førstebehandlingen, at regeringen om 14 dage vil indbyde samtlige partier til drøftelse af finanslovsforslaget for at se, hvilken reel vilje der egentlig ligger.

Jeg mener nemlig ikke, at vi er kommet nok til bunds i problemerne i dag. Jeg vil meget gerne give partierne 14 dages betænkningstid til i højere grad at få en klar sammenhæng til de overordnede mål, som man alligevel gerne vil stille op, først og fremmest det, at skatterne ikke må stige. Så mødes vi, og så ser vi på de konkrete forslag.

Derfor skal jeg kun gentage det, som jeg mener bør være den afgørende udgang på denne førstebehandling: Der er under alle omstændigheder bred politisk enighed om, at skatterne ikke må stige. Kan det fastholdes, er det også klart for enhver, at det har sine behårede forudsætninger, nemlig at den udgiftsramme, som regeringen har præsenteret i sit finanslovsforslag,

[Finansministeren]

er det også helt afgørende at få igennem. Der kan være enkeltområder, hvor det kan være svært at skaffe flertal for en given besparelse, men så er det til gengæld også uhyre vigtigt, at der bliver stillet supplerende ændringsforslag, således at det overordnede mål fastholdes. Det er helt afgørende for den samlede økonomiske politik.

Henning Rasmussen (S):

Jeg synes, det er en forsigtig debat, der har været ført i dag, og jeg tror, den har været forsigtig af en væsentlig årsag, nemlig den, at vi fik nogle oplysninger forleden dag, som slog bene lidt væk under regeringen i første omgang. Men de gav også en og anden i salen noget at tænke over. Det gælder først og fremmest os andre, som er i opposition: Hvad vil regeringens reaktion være på de nye oplysninger, på de nye vurderinger? Er det en forventelig økonomisk udvikling i 1989?

Jeg kan godt forstå, at finansministeren gerne vil, om jeg så må sige, vente nogle dage med at hilse på partierne. Jeg kan godt forstå, at man skal have tid til at vurdere den situation, der nu foreligger.

Ingen skal være i tvivl om, at Socialdemokratiet kommer, når vi bliver inviteret til en drøftelse af en eller anden art. Naturligvis. Hvad det så kan føre til, må fremtiden vise.

Jeg har helt naturligt især hæftet mig ved de bemærkninger, som hr. Kofod-Svendsen og hr. Bollmann er kommet med, bortset naturligvis fra finansministerens notater om ordførerne i første omgang.

Jeg har omhyggeligt noteret mig de specifice synspunkter, som hr. Kofod-Svendsen og hr. Bollmann kom med om deres syn på en række af de punkter, jeg selv har udtalt mig om på Socialdemokratiets vegne. Der synes på væsentlige punkter, som jeg sagde det i min indledning, at være tegn på, at der er enighed om fornuftige og rimelige og økonomisk forsvarlige ændringer i det finanslovsforslag, der indtil nu er vores udgangspunkt for drøftelserne.

Jeg hæftede mig specielt ved en ting, som hr. Kofod-Svendsen sagde, da han talte om børnefamiliernes vanskelige situation, især familier med flere børn. Det er et synspunkt, som vi helt deler i Socialdemokratiet, og vi så meget, meget gerne, om der blev mulighed for at lette den økonomiske situation for børnefamilier i de

nærmeste år. Jeg har ikke dermed sagt: Det vil vi så gøre forsøg på sådan og sådan, og det vil så koste så og så mange hundrede millioner kroner. Jeg har bare sagt, at vi i allerhøjeste grad deler det synspunkt, at det er en gruppe, der er klemmt, og hvor det, der hidtil er gjort, ikke slår til. Men det er ikke stedet at gå i detaljer.

Hr. Bollmann kom også med to bemærkninger, som jeg vil gøre en særlig kommentar til. Den ene var den meget klare præcisering af, at der ikke er mulighed for generelle skattelettelser. Jeg håber meget, at regeringen vil tage til efterretning, at der faktisk er et flertal i Folketinget, der siger: Stands nu den snak om det! Jeg hørte godt, hvad der blev sagt om detaljer i forbindelse med dele af skatteområdet, men jeg beder om, at man lægger mærke til den generelle bemærkning fra hr. Bollmann; den lagde jeg i hvert fald mærke til.

Så var det hr. Bollmann, der for alvor bragte spørgsmålet om skønnene, som vi fik forleden dag, i fokus i vores diskussion. Det var hr. Bollmann, der sagde: Jamen det er jo nogle nye skøn, der er kommet, og hvornår får vi så de næste, og ser de anderledes ud, og hvad betyder det så?

Det var det, jeg forsøgte at sige med andre ord i mit indlæg, da jeg sagde: Hvad er det, der har forandret sig? Det, der har forandret sig, er, at produktionsstigningen er gået i stå, at væksten er gået i stå, at beskæftigelsen i den private sektor falder i stedet for at stige. Og derfor stiger arbejdsløsheden, derfor bliver der flere bistandsklienter. En negativ udvikling i det private erhvervsliv fører automatisk til svagere indtægter for staten og automatisk til stigende udgifter; og omvendt naturligvis, når det går den modsatte vej.

Jeg skal da ikke lægge skjul på, at det er en af grundene til, at jeg spurgte: Hvad vil regeringen, hvordan vil I reagere over for det, jeg kalder et nyt hul af størrelsesordenen 11 mia. kr. i finansloven? De 11 mia. kr. er ikke min udregning, det er finansministerens udregning. Hvordan vil regeringen reagere? Vi ved det jo ikke. Vil den reagere på den måde, at den siger: Katastrofe, vi skal spare dem alle sammen oven i de andre, der skal spares? Eller hvad vil man?

Finansministeren sagde ikke i sit indlæg i dag, hvordan regeringen reagerer på det. Jeg håber, at det er et tegn på, at regeringen er klar over, at man skal reagere forskelligt i sin øko-

[Henning Rasmussen]

nomiske politik, i sin finanspolitik, over for udgiftspres, der kommer uundgåeligt, og som er konstante, og som kræver omlægning og omstillinger, hvis man skal modvirke dem, og udgiftspres eller indtægtssvigt, der skyldes, at det går skidt i det private erhvervsliv.

Den forbedring, der skete i statens budgetter i en årrække indtil for nylig, skyldes en række ting, men den skyldes også i høj grad, at der kom flere folk i arbejde i det private erhvervsliv. Det gav flere indtægter, det gav færre udgifter, det gav løft og økonomisk forbedring på statsbudgettet. Det var man glad for dengang, og mit indlæg er altså en opfordring til at lade være med at reagere forkert, fordi det nu går den modsatte vej.

Jeg har omhyggeligt noteret mig, at hverken statsministeren eller andre ministre har sagt: Så skal der spares 11 mia. kr. ekstra, bum-bum-bum. Det har man omhyggeligt undgået. Jeg vurderer det meget forsigtigt som en erkendelse af, at det er rigtigt, når jeg siger, at man skal reagere på én måde over for varige, konstante, betydelige udgiftspres, som man skal have tid til at få dæmpet, hvis det er nødvendigt at få dem dæmpet, og så de økonomiske problemer, der kommer som følge af, at vores grundlæggende indtægtskilde i dette samfund, det private erhvervsliv, har det skidt.

Jeg sagde det i mit indlæg på den måde, at man skal lade være med at tro, at de økonomiske problemer, der tilsyneladende er blevet endnu større – i hvert fald på den korte sigt er blevet endnu større – dem skal vi finde udveje for ved at skære yderligere ned i den offentlige sektor, i de offentlige udgifter, i tilsvarende størrelsesorden. Det sagde jeg i min indledning, og jeg vil gerne gentage det her til slut.

Så vil jeg sige til finansministeren, at vi har ikke i dag givet alle de politiske meldinger, der skal gives inden den 15. december. Det har regeringen bestemt heller ikke. Vi har sagt et klart nej på nogle ganske bestemte områder, vi har forklaret omhyggeligt hvorfor, og dér skal finansministeren ikke regne med at vi skifter opfattelse, uanset hans henstilling. Og så har vi sagt, at der under en eller anden form inden for en forsvarlig økonomisk ramme skal findes udvej for, at vi i de kommende år kan gøre langt mere, end vi gør i dag, for at fremme den uddannelse, vores erhvervsliv og hele vores samfund har brug for, for at vi på anden måde kan

yde et statsbidrag til at sætte skub i erhvervsliv og i eksport.

Et nej til nogle ting og et klart ønske om en større indsats til gavn for erhvervslivet og dets udvikling, ja.

Henning Andersen (KF):

Jeg skal ikke her i anden omgang forlænge debatten med en lang række spørgsmål.

Hr. Henning Rasmussen startede med at sige, at det havde været en forsigtig debat, og den vurdering kan da godt være rigtig. Jeg havde besluttet mig til, at jeg i dag ville lytte meget og tale lidt mindre, og det har jeg i hvert fald overholdt. Jeg må nok sige, at der har været meldinger, men det har vel ikke ligefrem været de store meldingers dag. Jo, der er nogle ting, hvor man fra alle partier – sådan har jeg opfattet det – eller i hvert fald fra næsten alle partier har været enige om, at tingene er i ubalance.

Så har jeg selvfølgelig også lyttet til, at man har talt meget om, at man vil samarbejde, og det er da en god udmelding. Men jeg har desværre også, som jeg hørte under åbningsdebatten, hørt temmelig meget om alt det, man ikke vil. Det er selvfølgelig ikke uvæsentligt, når man taler om at få en finanslov igennem med de tal, vi har hørt her. Og med de nye tal, som hr. Henning Rasmussen er gået meget op i, og med rette – det synes jeg nu også finansministeren gjorde, og jeg havde det også med i mit første indlæg – skal de tal, som finanslovsforslaget giver udtryk for, i det mindste overholdes. Det er det mindste udgangspunkt, ikke mindst når vi også tænker på de nye tal.

Jeg er selvfølgelig ked af, at det ikke lykkedes på adskillige spørgsmål sådan rent kontant at få at vide fra Fremskridtspartiet, hvordan og hvorhenne alle disse mange milliarder kroner skulle findes. Jeg var selvfølgelig glad for at høre, at det skulle foregå ved et grundigt gruppe-møde i Fremskridtspartiet, og jeg forstår, at det skal foregå efter førstebehandlingen. Det er i hvert fald ikke foregået før, kan jeg forstå. Men vi hører nogle runde tal, 40 mia. kr., 60 mia. kr., og hr. Behnke var inde på, at det blev nok mere end de 40 mia. kr., når man havde haft det grundige gruppe-møde, som man nu skal have.

Jeg håber så – og lad det så være en indbydelse fra mig – at når man nu om 14 dage bliver indkaldt til det møde, finansministeren her har bekendtgjort kommer, har man nogle klare

[Henning Andersen]

meldinger på, hvad det er, man vil, og hvordan man vil det. Det er jo ikke uvæsentligt. Men jeg skal sige på den konservative gruppes vegne, at det, der foreligger her og nu, det er det mindste.

Det gælder også som et svar til hr. Henning Rasmussen fra Socialdemokratiet, som – forstod jeg, og jeg plejer at lytte positivt – havde en lang række positive udmeldinger. Men jeg lyttede også til det sidste, hr. Henning Rasmussen sagde, om, at man ikke skal regne med, at man på en lang række områder skifter opfattelse. Og det var jo en lidt anden melding.

Men lad os nu se. Vi har jo tit hørt meldinger her i Folketinget, også under en finanslovdebat, og jeg håber, at det er de »gode« toner – og dem har der også været en del af – der sejrer, når vi kommer frem til snorene.

Jes Lunde (SF):

Finansministeren gjorde en del ud af, at oppositionen efter hans opfattelse havde overreageret på budgetoversigten. Ja, det kan man da godt sige. Jeg er for så vidt enig i, at statsfinanserne og ligevægten dér, om det lige bliver på kroner og øre, ikke er det mest afgørende i samfundet. Jeg mener, at der er mange andre ting, der er mere væsentlige, underskuddet på betalingsbalancen og arbejdsløsheden f.eks. Men det er jo regeringen, der har forsøgt at ophøje statsfinanserne til det vigtigste, i mangel af resultater med hensyn til de reelle problemer. Det er jo historien.

Vi er fuldt på det rene med, at betalingsbalancen er et langt mere alvorligt fænomen, og at arbejdsløsheden er langt mere alvorlig. Hvis regeringen ville være med til den erkendelse til enhver tid, synes jeg da, at noget var vundet ved den måde, debatten bliver ført på.

Situationen er jo, at regeringens politik har været en fiasko på alle de tunge områder. Der har været et voldsomt stigende underskud på betalingsbalancen, der er en fuldstændig uændret ledighed, og jeg venter egentlig på den dag, hvor vi får en erkendelse fra regeringens side af, at den har fejlet. Jeg synes, det var rimeligt at komme med den oplysning over for en befolkning, som har vist en vis offervilje i alle de her år, hvor mange har været villige til at opgive nogle ting for at enderne til at nå sammen, og så er det ikke lykkedes alligevel. Og hvorfor er det så ikke det? Ja, det må regeringen være den der stiller med en forklaring på.

For at belyse det kunne jeg godt tænke mig i et tankeeksperiment at spørge, hvad finansministeren ville stille sig tilfreds med, hvis vi fik – Gud forbyde det – 6 flere år med borgerlig regering. Hvis vi så kigger frem til 1994, ville regeringen så være tilfreds med også på det tidspunkt at have en uændret ledighed med over 250.000 arbejdsløse? Og ville regeringen på det tidspunkt være tilfreds med en ny fordobling af udlandsgælden til 600 mia. kr.? Svaret er da formentlig et nej, og hvis svaret på tankeeksperimentet er et nej, så må konklusionen også være, at de sidste 6 år har været en fiasko, for det er jo den udvikling, vi har set i disse år.

Der har været megen diskussion om skatte trykket her i dag, og finansministeren var på nippet til at tage det samlede Folketing til indtægt for, at der var enighed om, at skattetrykket i hvert fald ikke måtte stige nogen vegne. Det er ikke en enighed, jeg deltager i. Det afgørende er jo, på hvilke områder skatterne opkræves.

Jeg kunne da godt forestille mig en øget beskatning af aktionærerne f.eks.; de har en skattefri kursgevinst. Hvis de har beholdt deres aktier i 3 år, så bliver de ikke beskattet overhovedet af den kursgevinst, de har. Det synes jeg da er urimeligt. Vi har værdistigninger på jord og fast ejendom i et urimeligt omfang, som folk kan gå ud og omsætte direkte i privat forbrug. Jeg tror, det er noget, de fleste, der har skiftet parcelhus inden for de sidste 10–15 år, kan nikke genkendende til. Man får en kapitalgevinst, som kan være ganske betydelig, og skattevæsenet spørger ikke om noget. Det er penge, som kan gå direkte ud i forbrug, uden at der ligger nogen produktion bag.

Vi vil derfor godt være med til at kigge på øgede skatteindtægter. Ikke på de almindelige indkomster – dér er vi enige i at presset er tilstrækkeligt i øjeblikket – men der findes jo forskellige andre muligheder, hvor der er nogle, der slipper nemmere om ved regningen i vores samfund. Så vi deltager ikke i den enighed, der var ved at udmønte sig.

Så spekulerede jeg på, om den glidning, som jeg oplevede, var reel. Finansministeren sagde nu, at et uændret skattetryk havde sine benhårde forudsætninger. Og se, de ord, »benhårde forudsætninger«, dem synes jeg vi har hørt før, men da var det for 14 dage siden, og da var det fra statsministeren, og da var det om skattelettelser. Da var det skattelettelser, der havde de-

[Jes Lunde]

res benhårde forudsætninger; nu er det bare det at holde skattetrykket uændret, der har sine benhårde forudsætninger. Hvis det er et udtryk for en øget realitetssans i regeringen, hvor man erkender, at der ikke er basis for at love lettelser i formueskat osv., så hilser jeg det da meget velkommen. Så synes jeg, det er en fornuftig konklusion på dagens debat.

Jeg forstod, at vi bliver inviteret til forhandlinger hos regeringen om finansloven. Det siger vi da tak for. Vi kommer selvfølgelig for at præsentere vores ideer for regeringen. Jeg tror nok, det forudsætter et par større politiske kolbøtter fra regeringens side, hvis der skal komme noget stort og konstruktivt ud af det. Men frisk mod! Vi skal skam nok komme og fortælle jer, hvor vi mener det halter i jeres politik.

Skrumsager Skau (V):

Jeg lyttede meget til den socialdemokratiske ordførers, hr. Henning Rasmussens, tale i dag og genkaldte mig i den forbindelse hr. Henning Rasmussens ordførertale i 1987, hvor der jo blev advaret og løftet pegefingre og krævet en mængde skattefinansierede ydelser til en række formål, især til en række, skal vi kalde dem passive områder, som jo delvis blev opfyldt.

Jeg vil gerne i denne forbindelse give hr. Henning Rasmussen ret i, at det grundlæggende for økonomien i vores samfund er, at det er de private virksomheder, den private sektor, der skaber vores velstand. Det er de private virksomheders indtægter, som skal være med til at løse de samlede problemer i vort land, altså skabe vores velstand, således at vi kan betale de nødvendige ydelser til de folk, der er i nød. Derved kunne vi jo reducere antallet af arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere osv. ganske betydeligt.

Men tilbage til det andet. Det er jo de skattefinansierede ydelser, som vi i sin tid vedtog, der har sprængt vores måltal for indeværende år og vel også gør det i det kommende år, og det er jo det, som bekymrer os. Men det glæder os på den anden side, at Socialdemokratiet er enig i, at skattetrykket ikke må stige. Jeg går ud fra, at Socialdemokratiet dermed også mener, at det samlede udgiftstryk ikke må stige, at vi fastholder balance på vores statsbudget.

Hr. Henning Rasmussen gjorde under sin ordførertale en hel del ud af ubalancen i statens finanser, men hvad kom der egentlig ud af hr.

Henning Rasmussens lange tale? Ingen forslag til, hvordan vi aktuelt kan løse vores problemer. Nærmest tværtimod, for hr. Henning Rasmussen tog afstand fra næsten alle de forslag, som regeringen har lagt frem, som skal ændre vores holdninger, ændre vores forbrug og derigennem medføre større valgfrihed, større trykthed, øge decentraliseringen og derigennem i det mindste forhindre skattetrykket i at stige igen.

Hr. Henning Rasmussen, der er jo intet problem i at øge de offentlige udgifter. Det har Socialdemokratiet jo store erfaringer i. Nej, problemet består i at reducere dem eller bare fastholde de samlede offentlige udgifter. Det mindste mål, vi må have nu, må være, at skattetrykket ikke må stige, at udgiftstrykket ikke må stige, at vi holder balance på statsbudgettet.

Jeg har tidligere i dag redegjort for, at den nuværende statsgæld belaster os alle, fra spæd til voksen, med en rentebyrde på 10.000 kr. pr. næse. Venstre vil ikke være med til at øge denne belastning på vores skatteydere. Venstre vil ikke være med til, at skattetrykket igen stiger. Men det har hr. Henning Rasmussen jo også givet tilsagn om.

Venstre vil derudover tillige arbejde for, at skattetrykket i de kommende år kan blive reduceret, for det vil medføre, som hr. Henning Rasmussen også har efterlyst, at vi kan få gang i den private sektor, at vi kan få optimismen tilbage, at vi kan de arbejdsløse til at tage arbejde, at vi kan få industrien til at arbejde, at vi kan få kapitalen til at blive her i landet, at vi kan få nyinvesteringer til at tage fat, at vi kan få reduceret antallet af arbejdsløse, og at også kontanthjælpsmodtagernes antal falder.

Hr. Henning Rasmussen fra Socialdemokratiet mener med det oplæg, som vi har hørt, at vi skal fordele fattigdommen. I Venstre mener vi, at vi skal sikre en højere velstand. Det er til gavn for os alle.

Jeg vil også gerne sige et par ord om afbureaukratiseringen og regelforenklinger, som hr. Kofod-Svendsen har gjort en hel del ud af her fra talerstolen, også med henvisning til Grønegaard Christensens publikation vedrørende dette emne.

Jeg er fuldstændig enig med hr. Kofod-Svendsen i, at vores komplicerede lovgivning medfører mange offentligt ansatte, og at det er politikere, som har gennemført de komplicere-

[Skrunsager Skau]

de regler og den komplicerede lovgivning. Men når vi har kompliceret det så meget og har så mange offentligt ansatte, så må den anden side, dvs. vi selv som skatteydere, som borgere, som organisationer, som virksomheder, også have ansat nogle personer for at kunne få varetaget vores egne interesser.

Det betyder simpelt hen, at vi ud over at vi som skatteydere, som virksomheder, må betale for dem, der er ansat i den offentlige sektor, også selv må have en stor stab, der skal matche med den offentlige sektor, og den skal vi som virksomheder jo også selv betale. Det vedrører vores skattelove, det vedrører de forskellige krav, der er til revision og kontrol, det vedrører miljø, det vedrører hele socialområdet, det vedrører også hele vores klagesystem, som jo er dyrt, og som vi som borgere må betale både her og dér. Derfor er det meget vigtigt at få en afbureaukratisering, få regelforenklinger i gang, således at vi kan reducere antallet af ansatte her og få gang i det produktive erhvervsliv.

Også hr. Bollmann var inde på nogle positive synspunkter. Det, som jeg var meget glad for i hr. Bollmanns tale, var, at hr. Bollmann var åben, at han ikke gravede sig ned i nogle grøfter, at hr. Bollmann også følte, at det er en fælles sag, og at vi derfor må gøre noget for at komme videre.

Det er en fælles sag, og den skal vi løse her og nu.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Skrunsager Skau sagde, at den private sektor kommer i gang i det øjeblik, vi kan sænke skattetrykket. Jeg håber meget, at den private sektor kommer i gang længe før, for det varer længe, før vi sænker skattetrykket. Jeg ser det modsat: En af de væsentligste forudsætninger for, at vi overhovedet på et eller andet tidspunkt kan sænke skattetrykket, er, at vi har fået sving i den private sektor længe før. Sådan er sammenhængen jo, snarere end den modsatte.

Jeg vil gerne gentage, at aftalen mellem den tidligere regering og Socialdemokratiet om forhøjelser på bestemte områder for bestemte grupper i befolkningen koster omkring 1 mia. kr. mere i 1989 end i 1988 og er ikke årsagen til de problemer, regeringen – og vi andre også – har på udgiftssiden lige for tiden.

Til sidst vil jeg gerne sige i al venlighed: Jeg tror, at hele Folketinget og alle, der har hørt debatten her i dag, vil give mig ret i en af mine påstande i mit første indlæg: Der er meget stor forskel på den måde, den konservative ordfører taler til og om Socialdemokratiet på, og den måde, Venstres ordfører taler til og om Socialdemokratiet på. Der er en markant forskel i holdningen.

Behnke (FP):

Finansministeren udtrykte tilfredshed med, at et flertal i Folketinget i det mindste ikke ønskede at hæve skattetrykket. Jeg kan selvfølgelig kun tilslutte mig finansministeren – dog ikke hans begejstring, for vi er bestemt ikke tilfreds med blot at holde skattetrykket på det nuværende niveau. Jeg må ærligt tilstå, at jeg er skuffet over de meldinger, der i dag er kommet specielt fra partiet Venstre. Vi skal altså ikke længere tilbage end til slutningen af februar i år, før partiet Venstre meldte ud, at hver dansk familie skulle have skattelettelser i størrelsesordenen 10.000–15.000 kroner. Der er intet om det fra Venstre i dag.

Vores bud skal da ingen hemmelighed være. Det er, at den skattefrie bundgrænse for alle burde forhøjes med 48.000 kr.

Hvis finansministeren ellers kunne overveje den mulighed, at Folketinget virkelig vedtog sådan en forhøjelse af den skattefrie bundgrænse, så er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, at de overenskomstforhandlinger, der dog trods alt skal finde sted til foråret, ville få en helt anden udgang, hvis Folketinget gav den melding, end hvis meldingen er: Desværre, skattetrykket bliver bevaret på det nuværende niveau. Så vil man også til foråret blive udsat for et kraftigt ønske fra lønmodtagerne om at få deres lønninger forhøjet, og det er et ønske, som jeg bestemt godt kan forstå. Folketinget kunne honorere det ønske ved at hæve den skattefrie bundgrænse.

Den interesse, der har været om specielt Fremskridtspartiets ønsker om besparelser, burde jeg selvfølgelig være smigret over, men jeg fornemmer, at specielt regeringspartiernes interesse dækker over, at de i virkeligheden kom til denne forhandling med rigtig dårlig samvittighed over de tal, vi fik i forgårs. Derfor har man i et forsøg på at slippe for at tale om de ubehageligheder forsøgt at muntre sig over Fremskridtspartiets besparelsesforslag.

[Behnke]

Finansministeren stod jo ikke tilbage, hvad det angår. Han ønskede at rådgive Fremskridtspartiet om, hvordan vi burde tilrettelægge vor besparelspolitik. Vi skulle ikke komme med forslag, som vi på forhånd vidste at der ikke er flertal for i folketingssalen.

Jamen som jeg nævnte for lidt siden, fik vi fra partiet Venstre helt tilbage i februar måned den melding, at der skulle ske skattelettelser. Når Fremskridtspartiet så fremsætter et ønske om, at der sker skattelettelser, så burde vi da i det mindste forvente, at der var forståelse hos partiet Venstre. Den politiske realitet i Folketinget er jo, at før et forslag er blevet behandlet, kan man ikke vide, om der er flertal for det.

Og så bryder jeg mig bestemt ikke om, at finansministeren mener, at det skulle være Fremskridtspartiet, der var urealistisk, når vi i går ikke ville være med til at støtte et forslag om, at pensionisterne skulle stilles dårligere, og Fremskridtspartiet ikke ville være med til at indføre forskellige former for brugerbetaling på sundhedsområdet.

Kære finansminister! Vi synes ærlig talt, at der er andre steder i finansloven, hvor der skal spares, før man begynder overhovedet at overveje at spare på bevillingerne til de syge mennesker og de gamle.

Der er – uden at nævne de store poster med ulandsbistand og andet – rent faktisk områder i finansloven, hvor der uden problemer øjeblikkelig kan spares. Lad mig nævne nogle af dem, som kan dække det provenu ind, som Fremskridtspartiet ikke ville være med til at dække ind i går: Man har noget, der hedder Arnamagnæansk Institut til udgivelse af en oldislandsk ordbog. Foretagendet har eksisteret siden juni 1965, men vi har ikke fået nogen oldislandsk ordbog endnu af den grund. Alligevel bruger man 2-3 mio. kr. om året. Folketingsmedlemmerne har for kort tid siden fået en klækkelig lønforhøjelse. Den kunne man inddrage igen. Vi har noget, der hedder Ligestillingsrådet. Det kunne man nedlægge. Vi har Dagspressens Finansieringsinstitut, det behøver man vel heller ikke længere her i 1988. Vi har kantinetilskud på finansloven; selv om der eksisterer det såkaldte Henning Christophersen-cirkulære om, at kantinerne skulle have balance, så bruges der 63 mio. kr. på kantinetilskud i finansloven. Man har kunststillinger i provinsen, ydelser til enker efter kunstnere, stednavneudvalg,

anerkendte, fortrinsvis yngre kunstneres udstillingsvirksomhed, dispositioner vedrørende indvandreraktiviteter, folkebibliotekernes indvandrerbiblioteker, Arbejderbevægelsens Bibliotek, Kvininfo-centeret osv. Det ender nede omkring verdensmesterskabet i træfældning i 1989.

Finansminister Palle Simonsen! Fremskridtspartiet vil aldrig nogen sinde være med til at spare på bevillinger til syge mennesker og pensionister, så længe verdensmesterskabet i træfældning skal være på finansloven.

Men der er jo også store ting. Jeg nævnte de 2,5 mia. kr., det var muligt at spare på folkeskoleområdet, og så fik man endda en skolestandard, der var lig Holmsland Kommunes.

Jeg nævnte, at man kunne sælge aktier for 2,7 mia. kr. Det er vel ingen nødvendighed, at staten har aktier i Bellacenteret, i Junckers Industrier, i Dyrehavsbakken, i Dansk Pyntegrønt A/S, i Danske Biavleres Honningsalg osv. Det er vel ikke livsnødvendigt, at staten har aktier de pågældende steder.

Der kan findes skattelettelser på finansloven, og det vil Fremskridtspartiet meget gerne være med til, og derfor er vi også tilfreds med den invitation, der lå i finansministerens sidste ord.

Men der er et spørgsmål, som finansministeren går uden om som katten om den varme grød. Det er spørgsmålet om EF og det indre marked. Jeg kan i den forbindelse røbe, at det spørgsmål har Fremskridtspartiet taget stilling til. Vi har afsat i størrelsesordenen 9 mia. kr. til de harmoniseringer, der nu engang bliver nødvendige, sådan at vi ikke om et år eller halvandet, eller hvor lang tid der går, igen skal have en budgetoversigt, som viser, at på grund af nogle direktiver vedtaget i EF, som Danmark skal overholde, går det hele ad Pommern til igen.

Lad os tage fat på de problemer nu og lad os gå i gang med at løse dem, før de bliver så store, at de er uoverskuelige.

Finansministeren siger, at han vil fastholde velfærdsstaten i 1990'erne. Hvem er det, der definerer, hvad velfærdsstaten er? Jeg nævnte tidligere et udmærket indlæg fra hr. Engell, hvori han gjorde opmærksom på, at 1978 altså ikke var stenalder. Dengang havde vi vel også en velfærdsstat. Da vi levede i 1978, var der ingen af os, der savnede de ting, som vi i dag bruger offentlige midler på, og dengang kunne vi klare os med bare 400.000 offentligt ansatte.

[Behnke]

Når jeg har sagt i dag, at det kan blive mere end 90 mia. kr., gentager jeg blot, hvad vores politiske ordfører, fru Pia Kjærsgaard, sagde under åbningsdebatten, at hvis regeringen vælger Socialdemokratiet som samarbejdspartner i forbindelse med finanslovsforslaget, så vil vi i form af ændringsforslag have endnu flere ideer end til 90 mia. kr. Det er blot begyndelsen. Det er præcis, som formanden for Handelskammeret, Klavs Olsen, har sagt. Vi skal have sparet meget på den offentlige sektor. Vi skal have den reduceret meget kraftigt, og hans bud på 300.000 personer over 5-6 år er såmænd ikke helt ved siden af.

Men vi glæder os til samtalerne med finansministeren. Som finansministeren forhåbentlig her i anden omgang har fået indtryk af, er der masser af steder, hvor der kan findes besparelser på finansloven, og vi glæder os til at diskutere dem med ministeren.

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes blot, jeg kort vil korrigere hr. Bollmann, der har påstået, at Det Radikale Venstre tidligere kun har forlangt nedskæringer på finansloven i form af besparelser på forsvaret. Det passer ikke, hr. Bollmann. Sidste år foreslog vi bl.a. et par hundrede millioner kroners nedskæringer inden for trafikområdet. Det var, så vidt jeg husker, Kastrup Lufthavns anlægsudgifter, der blev beskåret. Så det vil jeg godt korrigere.

Til fru Helle Degn synes jeg i og for sig det er rimeligt at sige, at Det Radikale Venstre selvfølgelig er med på de besparelser, som er fremlagt inden for undervisningsområdet.

Vi synes egentlig ikke, det er så urimeligt, at de mest ressourcestærke af de unge selv betaler nogle få hundrede kroner af et uddannelsesforløb, som måske koster et sted mellem en halv og en hel million kroner. Det klarer de såmænd nok, uden at det kan kaldes et anslag imod vores uddannelsesvæsen.

Hr. Dohrmanns indlæg er urimeligt. Nu har Fremskridtspartiet i årevis kritiseret andre for manglende sparevilje, og det eneste konkrete, vi så hører fra hr. Dohrmann, er et udgiftskrævende forslag om mere politi ved grænsen. Det er ynkeligt.

Hr. Behnkes forhøjelser af den skattefri bundgrænse er også et udgiftskrævende forslag. Med hensyn til de øvrige besparelser, vi

har hørt om, er der altså langt til 11 mia. kr. fra de ting, der kunne være realiteter i, som hr. Behnke nævnte nu.

Bollmann (CD):

Ligesom i første runde vil jeg starte med fru Kirsten Lee. Jeg beklager, at jeg glemte at sige, at Det Radikale Venstre i sin tid var med til at forsinke den meget fornuftige udbygning af lufthavnen. Det ved jeg godt at de har et medansvar for. Jeg husker også tydeligt, at det i hvert fald ikke var cykelstjerne, de bremsede, men det er så et helt andet spørgsmål.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg har fuld forståelse for, at man ikke kan nå at svare på alle spørgsmål, og at vi har nu et par måneder til at få dyrket de ting, og det vil vi så følge op.

Der har ikke mindst i anden runde været talt meget om afbureaukratisering og besparelser på administration rundt omkring.

Dér vil jeg da godt provokere en lille smule ved at spørge – jeg ved ikke, hvem der vil svare på det, om nogen overhovedet vil – om det egentlig kun er i den offentlige sektor, at der er for meget bureaukrati og for meget administration. Jeg ved godt, at vi ikke her i Folketinget eller i ministerierne kan tage stilling til, hvor meget der skal være i private virksomheder, men jeg er overbevist om, at der også mange steder inden for det private erhvervsliv kan foretages en vis rationalisering.

Jeg synes, det er forkert, at man hele tiden sætter den private og den offentlige sektor op imod hinanden. Det har en del ordførere tendens til. Jeg føler mig helt overbevist om, at ingen af de to sektorer egentlig kan fungere uden den anden. Derfor er det, det må dreje sig om, et fornuftigt samspil.

Når man så i øvrigt har læst dagspressen de senere dage, så står der, at både CD og Kristeligt Folkeparti skulle være særlig ombejlede, ikke mindst i dag i forbindelse med finansloven. Nu kan jeg ikke rigtig huske, hvordan det er mere privat at være ombejlet, men i hvert fald politisk må man sige, at det er rart at være ombejlet. Men hvis jeg husker rigtigt – og jeg tror, min hukommelse i hvert fald på det område er god nok – så plejer det at være sådan, at når man bejler til en, så har man en lille eller måske en lidt større present med, og det ser vi da frem til.

[Bollmann]

Nu ved jeg ikke, hvor bejlerne mest kommer fra. Men jeg vil da gerne sige til hr. Henning Rasmussen fra Socialdemokratiet, at det, vi vurderer her i dag, og det, vi skal tage stilling til inden den 15. december, eller hvornår det nu bliver, er i hvert fald ikke et socialdemokratisk finanslovsforslag, det er regeringens, og det er det, jeg udtrykkelig gjorde opmærksom på at vi regner med at stemme for. Der kan godt være enkelte ting, vi kan tale sammen om, men det er altså ikke socialdemokratisk finanslovs politik, CD skal lægge stemmer til. Det vil jeg gerne sige, for at ingen hverken her i salen eller andre steder skal misforstå situationen.

Der har også været talt en del om behovet for privat opsparing. Det er vi helt enige i i CD. Jeg vil også gerne sige, at vi har faktisk et forslag til, hvordan man blandt andet kan fremme den, og det vil vi fremsætte her i løbet af meget kort tid. Så vidt jeg husker, finder den største opsparing sted her i samfundet ved, at man afbetaler gæld i egen bolig. Jeg ved ikke, om nogen kan modsig det. Jeg vil godt høre det. Derfor kunne man fremme interessen for opsparing i egen bolig. Jeg har set, andre har været inde på det. Vi har næsten et forslag liggende klar. Det kunne man gøre ved at sige, at lejeværdien beregnes ikke af en vurderingssum, men den beregnes af restgælden. Så får man et incitament til at nedbringe restgælden. Jeg tror i øvrigt, det vil ligge meget tæt på de tanker, man har gjort sig i det udvalg, der blev nedsat af firkløverregeringen, netop for at inspirere til nedbringelse af gælden. Det synes vi vil være en god idé, og det vil vi fremsætte et beslutningsforslag om i løbet af en 14 dages tid.

Hr. Jes Lunde talte om de meget store kapitalgevinster på fast ejendom. Jeg vil gerne sige til hr. Jes Lunde, at hvis han havde købt et hus for to eller tre år siden og han skulle sælge det i dag – og det er næsten lige meget, hvor det ligger – så ville jeg nu meget gerne se den kapitalgevinst, han får. Den skal man vist nok have mikroskop for at finde. Der er altså sket en masse ting, men det er jo sådan et slagord, man har, at alle, der bare har et hus, er fæle kapitalister.

Så skal jeg slutte med, at finansministeren nævnte, at alle var ivrige efter at komme til forhandlingsbordet. Jeg ved ikke, hvor stor iver der har været udtrykt rundt omkring. Det kan man vurdere, som man vil. Men jeg vil vende det om og sige, at hvis ingen kom til forhand-

lingsbordet, så ville det være modbydelig svært for finansministeren at få sit finanslovsforslag gennemført.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg skylder vel hr. Bollmann et svar.

Nej, jeg betragter ikke alle, der har en ejerbolig, som kapitalister. Jeg har da en selv. Der er meget fornuft i at have en ejerbolig, hvis man vil have en have, hvor ens børn kan lege osv. Der er mange fornuftige grunde til det. Der er mange steder, hvor der er så få lejeboliger, at det er en helt oplagt nødvendighed at have en ejerbolig for at komme til at bo ordentligt. Så det problem har jeg bestemt ikke.

Det er da også rigtigt, at kapitalgevinsterne ikke har været store i de sidste par år. Men lad os så gå et par år længere tilbage. Dengang det private forbrug buldrede løs, og hvor det var helt ukontrollabelt på betalingsbalancen, var situationen jo, at der forud var gået meget store værdistigninger. Den måde, det sker på i vores samfund, er, at når renten falder meget dramatisk, hvad den gjorde for 4-5 år siden, så sker der automatisk en værdistigning på jord og fast ejendom. Man kan sælge det til en højere pris, uden at der er nogen produktion bag. Enten kan man score gevinsten ved at sælge sit hus, eller også kan man såmænd bare blive boende der og så belåne værdigevinsten i banken.

Det er det, vi synes er u hensigtsmæssigt. Det er det, der giver voldsomme underskud på betalingsbalancen i sådanne situationer, og vi synes, at det også af fordelingspolitiske årsager er fuldstændig urimeligt, at vi har den sammenhæng. Så lad os få en beskatning af realiserede gevinster på jord og fast ejendom. Og så generer det os ikke, at det bliver modregnet, hvis der er et par år med stagnation eller faldende priser; så skal man selvfølgelig kunne modregne det. Men lad os tage gevinsten, når den realiseres, og så tage den ind under almindelig beskatning lige som anden indkomst i vores samfund.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg er glad for den positive modtagelse, finansministeren gav mine tanker om udbudslitigation. Det havde jeg nu også ventet, men nu er mit spørgsmål: Hvor hurtigt sker det så? Det, at man har udvalgsarbejde og man har tanker, er noget, vi meget gerne skulle have resultater

[Kofod-Svendsen]

af på næste års finanslov, hvis vi skal have tingene til at hænge sammen og få den rigtige balance mellem besparelser i administrationsled og besparelser dér, hvor det rammer borgeren.

Der er et par besparelser, der er faldet bort. Der er også nogle, vi har stillet os skeptiske over for. Men at få balance forudsætter, at vi får nogle rationaliseringsgevinster, og at vi får fjernet nogle blokke, og dér vil jeg lægge megen vægt på, at vi kommer i gang allerede med virkning fra næste finansår.

Jeg vil gerne uddybe det, jeg sagde om børnefamilier med flere børn. Der er flere, der har henvendt sig til mig i de sidste måneder og lagt deres regnskab frem. Med en moms på 22 pct. og med den høje beskatning, en familie har i dagens Danmark, er der altså børnefamilier med en 3, 4, 5 og 6 børn, som virkelig er i klemme, og det findes der stadig væk. Jeg synes, det er beklageligt, hvis vi indretter vores samfund, så man faktisk ikke har råd til at have mere end et eller to børn.

Hvis de vælger, at den ene går hjemme hos børnene, når der er flere at passe, eller de vælger begge at arbejde deltid, så hænger det ikke sammen økonomisk. Hvis begge går heltids ud på arbejdsmarkedet, så må vi erkende, at vi har nogle vuggestuepriser, som er dyre for staten og årsag til bl.a. det høje skattetryk, men også for familien, så det faktisk heller ikke rigtig hænger sammen dér. Her er der i hvert fald noget, som vi må underkaste en seriøs undersøgelse. Jeg ved, at i andre lande, f.eks. Sverige, og jeg mener også i Frankrig, har man særlige kompensationer til flerbørnsfamilier ud fra visse præmisser, og ligesom jeg synes, vi skal have fart i udbudslicitationer, skal vi også have fart på undersøgelsen af børnefamiliernes økonomiske vilkår og også nogle hurtige initiativer.

Jeg er enig med hr. Henning Rasmussen i, at det ikke er spørgsmålet om, at vi her står og lover og sætter dato på, at vi overfører de og de beløb, men der er et problem ved kombinationen af høj marginalskat, dyre institutionspladser og høj moms, og vi ved, hvor vanskeligt det er, hvis der alene er én indtægt, der skal bære måske at mætte 5, 6, 7 munde. Det problem mener jeg ikke vi blot kan kaste fra os, og vi vil lægge vægt på, at vi kommer ind i en drøftelse og får sat nogle mål for de kommende år, så det ikke bliver et spørgsmål, vi blot kaster ud i fremtiden. Det vil vi lægge vægt på fra Kristeligt Folkepartis side.

Men vi lægger ikke blot vægt på noget udgiftskrævende. Jeg har også, vil jeg gerne understrege, i mit første indlæg stillet nogle besparelsesforslag, sådan at vi får balance. Der kan også blive tale om en vis omprioritering, og det må være de drøftelser, vi deltager i i de kommende måneder.

Dohrmann (FP):

Jeg vil godt sige til fru Kirsten Lee, at hvis jeg siger noget forkert, er hun naturligvis velkommen til at irrettesætte mig og skælde ud over det, men derimod synes jeg ikke, det er særlig tilfredsstillende, at fru Kirsten Lee ikke lytter efter, hvad jeg rent faktisk siger. Jeg foreslog absolut ikke, at politiet eller Justitsministeriet skulle have større bevillinger, tværtimod. Jeg anviste oven i købet et enkelt område, hvor man, uden at det generer nogen, kunne skære ned på udgifterne. Men jeg rejste et fordelings spørgsmål, som gik ud på, at politiet i grænseområdet skulle have større bevillinger, således at det var i stand til at udføre en mere effektiv bevogtning af grænsen, for det, der sker for øjeblikket, er, at mange af dem, der sniger sig illegalt over grænsen, påberåber sig flygtningestatus. Og sandheden er jo desværre, at når politiet ikke at pågribe dem, kommer det danske samfund til at hænge på de dermed forbundne udgifter. Der er jo tale om betydelige beløb, så selv om man skulle gå så vidt, som fru Kirsten Lee mener, at der blev tale om merbevillinger, så tror jeg rent faktisk, at for hver eneste ekstra illegal flygtning der bliver pågrebet dernede, ligger der en besparelse, fordi de koster det danske samfund en masse penge.

Men så vil jeg i øvrigt godt sige om selve finanslovsforslaget, at nu har vi jo lige hørt hr. Henning Andersen og også hr. Skrumsager Skau – og finansministeren var heller ikke for god – skælde ud på Fremskridtspartiet og efterlyse både det ene og det andet. Må jeg stille det samvittighedsspørgsmål til finansministeren: Tror finansministeren virkelig, hvis han fik sit finanslovsforslag vedtaget uændret, at det ville ændre noget som helst i det danske samfund?

Vi ved, at vores landbrugserhverv er ved at køre ned. Vi ved, at industrien stagnerer. Vi ved, at fiskerne ligger i havn, og at de hovedsagelig lukrerer på offentlig støtte osv. Vi ved, at arbejdsløsheden vokser. Vi ved, vores udenlandsgæld vokser. Derfor er spørgsmålet: Tror

[Dohrmann]

finansministeren, at gennemførelsen af det forslag, vi har liggende på bordet, vil medføre nogen som helst ændringer i positiv retning? Det er et samvittighedsspørgsmål, som hvert enkelt folketingsmedlem må gøre op med sig selv, når der ligger sådan et lovforslag på bordet. Er det virkelig det bedste, Folketinget kan præstere?

Jeg må svare helt ærligt: Jeg tror ikke en pind på det. Jeg tror i bedste fald, at vi måske kan stå her på samme tid næste år og sige: Nå ja, vi har fortsat nogle problemer, og hele sidste år så det egentlig forholdsvis godt ud sammenlignet med i år.

Derfor tror jeg ikke et øjeblik på, at det, der ligger på bordet, ændrer en tøddel. Tværtimod. Næste år vil vi opleve, at punktafgifterne er steget, vores udlandsgæld er vokset, vi har flere arbejdsløse, vores erhvervsliv, som vi alle sammen skal leve af, er blevet endnu dårligere stillet. Man kan godt bruge tiden her under første behandling – det kan man også gøre ved anden behandling, og man kan gøre det ved tredje behandling – på at skælde Fremskridtspartiet ud og sige, at det er urealistiske forslag, det kommer med. Det er da ikke sådan, at jeg vil benægte, at ud af 1.200–1.300 ændringsforslag kan der godt være et eller to, som måske kunne have været bedre formuleret, det skal jeg ikke bestride. Men det grundlæggende bliver ikke ændret, nemlig at vi, samfundet Danmark, fortsat bruger for mange penge i forhold til det, vi har råd til. Det tror jeg ikke en pind på at finansministeren eller nogen af hans medsammentvorne her i Folketinget med alle deres pæne bemærkninger får ændret noget som helst ved.

Den dag, hvor vi skal stemme enten ja eller nej til finansloven, er det først og fremmest ens samvittighed, man skal gøre op med: Er forslaget godt nok? Efter min bedste overbevisning er svaret nej.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Det Radikale Venstre sanktionerer selvfølgelig ikke grænseoverløbere, der løber fra Vesttyskland til Danmark, hr. Dohrmann.

Men jeg synes, hr. Dohrmanns bemærkninger om flygtninge giver mig anledning til nøje at præcisere forskellen på Fremskridtspartiets flygtningesyn og Det Radikale Venstres.

For Fremskridtspartiet er spørgsmålet om flygtninge et spørgsmål om økonomi. For Det

Radikale Venstre er spørgsmålet om flygtninge et spørgsmål om at overholde nogle fundamentale menneskerettigheder. Der er en ganske afgørende forskel, hr. Dohrmann. Vi bliver aldrig enige.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Skal fru Kirsten Lees bemærkninger opfattes således, at fru Kirsten Lee og dermed Det Radikale Venstre er så sympatisk indstillet over for flygtninge, at selv de, der sniger sig illegalt ind over grænsen, er velkomne? Det vil jeg meget gerne have et svar på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 2:

Forslag til lov om Grønlands Fiskeriundersøgelses overførsel til Grønlands hjemmestyre.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5–7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om Grønlands centrale Lønansynings overførsel til Grønlands hjemmestyre.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 4:

Forslag til lov for Grønland om miljøforhold m.v.

Af statsministeren (Poul Schlüter).

(Fremsat 5/10 88).